

Havacılık Terimleri Sözlüğü

Dictionary of Aviation Terms

A

**ABEAM:
KERTERİZ**

Bir uçağın; bir fix, nokta veya yerin yaklaşık 90° sağında veya solunda olmasını ifade eder. Bu terim, kesin bir noktadan çok genel bir konumu gösterir.

**ABILITY:
YETENEK**

Hava Trafik Kontrolörlerinin seçiminde esas olan, iş konusunda özel eğitim almadan veya tecrübe kazanmadan kişinin işin koşullarına yatkınlığı ve kendisinden katabileceği zihinsel yeterlidir.

**ABILITY TESTS:
YETENEK TESTLERİ**

Bilgisayar aracılığı ile veya yazılı olarak farklı konulardaki yeteneklerin sınanması. (Örnek, hafıza, dikkat, sezgi, üç boyutlu düşünebilme kabiliyetleri)

**AB INITIO TRAINEE CONTROLLERS:
KONTROLÖR ADAYLARINA VERİLEN BAŞLANGIÇ EĞİTİMİ**

Konu ile ilgili deneyimi olmayan adaylara, teorik yeterlilik kazandırabilmek için verilen temel eğitim.

**ABORT:
İPTAL ETMEK**

Önceden planlanmış bir uçak hareketinin iptal edilmesi veya yarıda kesilmesidir.

**ABSOLUTE ACCURACY:
KESİN DOĞRULUK**

Dünya koordinat sistemine göre tanımlanmış bir noktanın, küreselleşmeden kaynaklanan sapma oranı.

**ABSOLUTE CO-ORDINATES:
KESİN KOORDİNAT**

Bir noktanın dünya koordinat sistemine göre yerinin tam olarak belirlenmesi.

**ACCELEROMETER:
HIZLANMA ÖLÇÜSÜ**

Uzunlamasına-yanlamasına-dikey (üç boyutlu) olarak hız ölçülmesinde kullanılan cihaz.

**ACCELERATED STOP DISTANCE AVAILABLE:
MEVCUT HIZLANMA, DURMA MESAFESİ**

Mevcutta bir durma uzantısı varsa, bunun kalkış için koşu mesafesine eklenmesiyle bulunan mesafedir.

**ACCEPTABILITY:
KABUL EDİLEBİRLİK**

Kullanıcının bir sistemin varlığını ve kullanımını kabul etmesi ile gerçekleşir. Pratikte kullanıcı ihtiyaçları karşılanmıyorsa sistem atıl duruma düşebilir.

ACCEPTANCE TESTS:**KABUL ETME TESTLERİ**

Sistem kurucu (mükellef) ile idari kurum arasındaki şartnameye göre radar sistem performansının etkin kullanımının analizi ve projeye uygunluğunun belirlenmesi süreci.

ACCEPTING UNIT:**KABUL EDEN ÜNİTE**

Bir uçağın kontrolünü, başka bir üniteden devralan Hava Trafik Ünitesidir.

ACCIDENT:**KAZA**

Uçuşun herhangi bir aşamasında, uçakta bulunan kişilerle veya uçakla ilgili oluşabilecek, bir kişinin ciddi olarak yaralanması veya uçakta hasara yol açan teknik arıza veya uçağın kaybolması durumu.

ACCIDENT DATA REPORT :**KAZA BİLGİ RAPORU**

Uçak kazası soruşturma raporunu ifade eder.

ACCURACY:**DOĞRULUK**

Hesaplanan veya tahmin edilen bir pozisyonun/hızın/zamanın, gerçek pozisyon/hız/zaman ile uygunluğu. Radyo seyrüsefer sisteminin doğruluğu sistem ölçüm hataları olarak değerlendirilir.

ACCOUNTING MANAGEMENT:**MUHASEBE İDARESİ**

Kaynak kullanımında, maddi ve idari sorumlulukların yerine getirilmesini sağlayan sistem.

ACKNOWLEDGEMENT:**ONAYLAMA**

Kontrolörün durumdan haberdar olması veya uyarılması için özel durumlarda gönderilen, uyarı veya hatırlatma mesajı.

ACKNOWLEDGE(MENT) MESSAGE:**ONAY MESAJI**

Yapılan haberleşmenin anlaşılır olduğunun belirtilmesi.

ACROBATIC FLIGHT :**AKROBATİK UÇUŞ**

Gösteri amacıyla, uçağın hızı ve uçuş şeklinde isteyerek yapılan beklenmedik hareketlerdir.

ACTIVE NOTAM:**AKTİF NOTAM**

Gün ve zamana göre aktif hale gelen NOTAM:

ACTIVE WAY-POINT:**AKTİF YOL-NOKTASI**

Seyrüsefer kolaylığı sağlamak amacıyla belirlenmiş yol –noktası.

ACTUAL CALCULATED LANDING TIME:**HESAPLANMIŞ GERÇEK İNİŞ ZAMANI**

Bir uçağın belirli kriterlere göre hesaplanan gerçek iniş zamanıdır.

ACTUAL TIME OF ARRIVAL:**KESİN İNİŞ ZAMANI**

Bir uçağın kesin olarak iniş yaptığı, gerçek iniş zamanı.

ADEQUATE WARNING TIME:**YETERLİ UYARI ZAMANI****ADJACENT ATC UNIT:****KOMŞU ATC ÜNİTESİ**

Birbirinden trafik devralan/ devreden komşu Hava Trafik Kontrol Ünitesi.

ADMINISTRATOR**İDARECİ**

Havacılıkla ilgili konularda Ülkesini / Kurumunu temsil eden kişidir.

ADVANCED FUNCTIONALITY TOOL:**GELİŞMİŞ FONKSİYONLU CİHAZ**

Kontrolöre hava trafik hizmeti görevinde asistanlık yapan otomatik sistemin bir parçası.

ADVANCED SURFACE MOVEMENT GUIDANCE AND CONTROL SYSTEM:**ĞELİŞMİŞ YÜZEY HAREKET REHBERLİK VE KONTROL SİSTEMİ**

Her türlü yerel hava durumuna karşın, uçaklara kontrol, gözlem, rehberlik ve rotalarında uçuş konularında hizmet sağlayan bir sistemdir.

ADVISORY:**TAVSİYE**

Kontrolörün planlamasına ışık tutan, mevcuttaki veya ileri aşamadaki uygulamalarında kontrolörü uyaran bir mesaj.

ADVISORY CIRCULAR:**TAVSİYE NİTELİĞİNDEKİ GENELGE (SİRKÜLER)**

FAA tarafından 14 günde bir dağıtılan tavsiye niteliğindeki genelgeler. Uçuş emniyeti ile ilgili bilgileri kapsar.

ADVISORY AIRSPACE:**TAVSİYELİ HAVA SAHASI**

İçinde, uçaklara hava trafik tavsiye hizmetinin verildiği hava sahasıdır.

ADVISORY SERVICE:

TAVSİYE HİZMETİ

Uçuşun ve uçağın manevralarının emniyetli bir şekilde yapılabilmesi için pilota verilen tavsiye/ bilgi hizmetidir.

**AERIAL REFUELING:
HAVADA YAKIT İKMALİ**

Havada uçuş esnasında, bir uçaktan diğerine yapılan yakıt ikmali.

**AERIAL WORK:
HAVADA YAPILAN İŞ**

Uçuş esnasında özel bir takım faaliyetlerde bulunulmasıdır. Bunlar fotoğraf çekimi, gözlem, araştırma, keşif, reklam vb. olabilir.

**AERODROME:
HAVAALANI**

Tamamı veya belirli bir bölümü uçağın iniş, kalkış ve yer hareketlerini yapabilmesi için tasarlanmış yerde veya denizde (binalar, ekipman ve tesisat dahil) tesis edilmiş alan.

**AERODROME BEACON:
HAVA MEYDANI LAMBASI**

Bir meydanın yerinin havadan görülebilmesi amacıyla Kulenin üzerine tesis edilmiş, her yöne ışık verebilen lambadır.

**AERODROME CONTROLLER:
MEYDAN KONTROLÖRÜ**

Meydan Kontrol Hizmeti veren Hava Trafik Kontrolörünü ifade eder.

**AERODROME CONTROL RATING:
MEYDAN KONTROL DERECESESİ**

Meydan Kontrol Hizmetinde çalışan Hava Trafik Kontrolörlerinin sahip oldukları derece türünü ifade eder.

**AERODROME CONTROL TOWER:
MEYDAN KONTROL KULESİ**

Meydan trafiğine Hava Trafik Kontrol Hizmeti verilebilmesi için tesis edilmiş, gerekli donanıma sahip ünedir.

**AERODROME CONTROL SERVICE:
MEYDAN KONTROL HİZMETİ**

Meydan trafiklerine hava trafik kontrol hizmeti verme.

**AERODROME CONTROL UNIT:
MEYDAN KONTROL ÜNİTESİ**

Uçağın iniş-kalkış safhalarında sorumluluğunu taşıyan Hava Trafik Kontrol ünitesi.

**AERODROME ELEVATION:
MEYDAN RAKIMI**

İniş sahasının (pistin), en yüksek noktasının deniz seviyesinden olan yüksekliğidir.

AERODROME FLIGHT INFORMATION SERVICE:

MEYDAN UÇUŞ BİLGİ HİZMETİ

Meydan Kontrol hizmeti şartlarının günün tamamı veya belirli bir bölümü için doğrulanmadığı meydanlarda uçuş güvenliğinin sağlanabilmesi için IGA (Uluslararası Genel Havacılık) tarafından hava trafik hizmetleri otoritesinin kararıyla tanımlanan şartlar.

AERODROME FLIGHT INFORMATION UNIT:**MEYDAN UÇUŞ BİLGİ ÜNİTESİ**

Meydan trafiğine uçuş bilgi hizmeti sağlamak amacıyla meydan içerisine kurulan ünite.

AERODROME IDENTIFICATION SIGN:**MEYDAN TANITMA İŞARETİ**

Havaalanının havadan tanınmasına yardımcı olmak üzere meydana yerleştirilmiş bir işarettir.

AERODROME TRAFFIC:**MEYDAN TRAFİĞİ**

Meydan manevra sahasında bulunan ve meydan görüşü içerisinde uçuş yapan tüm hava araçlarını kapsar.

AERODROME TRAFFIC CIRCUIT:**MEYDAN TRAFİK PATERNİ**

Meydan görüşü içerisinde hareket eden uçakların izlemesi için özel olarak belirlenmiş yol.

AERODROME TRAFFIC ZONE:**MEYDAN TRAFİK BÖLGESİ**

Meydan trafiğinin korunabilmesi amacıyla meydan civarına tesis edilmiş ölçülendirme parametreleri tanımlı saha.

(ARP) AERODROME REFERENCE POINT:**MEYDAN REFERANS NOKTASI**

Bir Meydan için belirlenmiş coğrafi referans noktasıdır. Genellikle pist üzerinde belirlenir.

AERONAUTICAL ADMINISTRATIVE COMMUNICATIONS:**HAVACILIKLA İLGİLİ İDARİ HABERLEŞMELER**

Uçuşların veya nakliye hizmetlerinin operasyonel durumlarda bağlı buldukları kurumlar ile iletişimlerinin sağlanmasında kullanılır.

AERONAUTICAL BEACON:**HAVACILIK BİKİNİ**

Yeryüzünde bir noktanın yerini belirleyen, her açıdan görülebilen, sürekli veya aralıklı ışık veren havacılık yer ışığıdır.

AERONAUTICAL CHART:**HAVACILIK HARİTASI**

Havacılık amaçlı kullanılan; hava sahasını, havayollarını, hava alanlarını, seyrüsefer yardımcılarını, tehlikeli / yasak tahditli sahaları v.b. gösteren havacılık haritasıdır.

AERONAUTICAL DATABASE:**HAVACILIKLA İLGİLİ VERİ TABANI**

Kullanıcı ihtiyaçlarının belirleyici olduğu ve kullanıcının seyrüsefer ihtiyaçlarını karşılamak için özel taleplerde bulunabilmesine imkan sağlayan veritabanı.

**(AFS) AERONAUTICAL FIXED SERVICE:
HAVACILIK SABİT HABERLEŞME HİZMETİ**

Havacılık amaçlı muhabere hizmetinin sağlanmasıdır.

**AERONAUTICAL FIXED SERVICE SYSTEMS PLANNING FOR DATA
INTERCHANGE PANEL:
VERİ DEĞİŞİMİ KONUSUNDA HAVACILIKLA İLGİLİ SABİT SERVİS SİSTEMLERİ
PLANLANMASI PANELİ**

**AERONAUTICAL FIXED TELECOMMUNICATIONS NETWORK (AFTN):
HAVACILIK SABİT İLETİŞİM AĞI**

AFTN hava trafik hizmeti sağlayıcıları arasındaki iletişimin sağlandığı, sabit noktalar arasında hatlar aracılığıyla yapılan mesaj transfer metodudur.

**AERONAUTICAL INFORMATION:
HAVACILIKLA İLGİLİ BİLGİLER**

Uçuş güvenliği, hava seyrüseferi, teknik, idari veya yasal faktörleri kapsayan bilgiler.

**AERONAUTICAL INFORMATION CIRCULAR (AIC):
HAVACILIK BİLGİ SİRKÜLERİ**

Herhangi bir yasa, düzenleme, mevzuat veya kolaylıkla ilgili önemli değişikliklerin, uçuş güvenliğini etkileyecek karakterde açıklayıcı ve tavsiye niteliğinde olan bilgilerin ve yasal ,teknik veya tavsiye niteliğinde olan duyuru ve bilgileri içeren yayınlardır.

**AERONAUTICAL INFORMATION PUBLICATION (AIP):
HAVACILIK BİLGİ YAYINI**

Ülkelerin havacılıkla ilgili detaylı ülke bilgilerini içeren ve düzenli aralıklarla yayınlanan bilgi yayını.

**AERONAUTICAL INFORMATION REGULATION AND CONTROL:
HAVACILIKLA İLGİLİ BİLGİLERİN DÜZENLENMESİ VE KONTROLÜ**

Hava sahası sınırları, ATS yolları ve uygulamaları, radyo seyrüsefer yardımcıları ve haberleşme üniteleri, meteoroloji üniteleri, pistlerle ilgili değişiklikleri konularındaki bilgileri kapsayan ve bunları özel başlıklar altında toplayan düzenleme sistemi.

**AERONAUTICAL INFORMATION SERVICE:
HAVACILIK BİLGİ HİZMETİ**

Hava seyrüseferinin güvenilirliği, etkinliği ve düzenli akışı konularındaki bilgilerin toplandığı ünite.

**AERONAUTICAL MOBILE SATELLITE (ROUTE) SERVICE
HAVACILIK MOBİL UYDU (ROTA) HİZMETİ**

AMS(R)S iletişim imkanlarıyla uçuş güvenliğinin ve düzenli akışının sağlanmasına yönelik kurulması planlanan gelişmiş bir hizmet.

**AERONAUTICAL MOBILE SATELLITE SERVICE:
HAVACILIK MOBİL UYDU HİZMETİ**

Havacılıkla ilgili iletişim sistemlerinde yakın gelecekte, ses ve veri konularında AMSS sistemlerini tercih etmesi söz konusudur. Bu sistemin kullanılması uçak-yer arasında yüksek kalitede ve hızlı bir iletişim sağlayacaktır.

**AERONAUTICAL TELECOMMUNICATION NETWORK:
HAVACILIK İLETİŞİM AĞI**

Havacılık haberleşmelerinin iletişim ağı üzerinden internet aracılığıyla yapılması. Bu düzenleme havacılıkla ilgili üniteler arasında uluslararası bir iletişim imkanı sağlar.

**AEROPLANE REFERENCE FIELD LENGTH:
UÇAĞA GÖRE MEYDAN UZUNLUĞU**

Bir uçağın durgun hava, sıfır pist eğimi, deniz seviyesi ve standart atmosfer şartları için, sertifika veren otoritelerin uçuş kılavuzunda belirttiği değerlere veya imalatçısı tarafından verilen benzeri bilgilere göre, onaylanmış azami kalkış kitlesi ile kalkış yapabileceği en az meydan uzunluğudur.

**AIP AMENDMENT:
AIP DEĞİŞİKLİĞİ**

AIP'de yer alan bilgilerde yapılacak kalıcı değişikliklerdir.

**AIP SUPPLEMENT:
AIP EKİ**

AIP'de yer alan kalıcı bilgilere ek özelliği taşıyan, 3 ay veya daha uzun süreli geçici değişiklikler ile uzun metin ve grafiklerden oluşan kısa süreli bilgilerdir.

**AIRBORNE:
KALKIŞ**

Kalkan uçağın pistten teker kesmesini ifade eder.

**AIRBORNE COLLISION AVOIDANCE SYSTEM:
HAVADA UÇAKLAR ARASINDA ÇARPIŞMAYI ÖNLEYİCİ SİSTEM**

Uçaklara tesis edilen bir sistemdir. Pilota önce uyarı daha sonra da çözüm önerisi sunarak uçaklar arasındaki çarpışma riskini önlemek amacıyla tasarlanmıştır.

**AIRBORNE SATELLITE COMMUNICATION:
HAVADA UYDU HABERLEŞMESİ**

Yakın gelecekte öncelikle yaygınlaşması düşünülen, uydu aracılığıyla haberleşmeyi sağlayan sistemdir. Bu sistemin kullanılması ile, yer-hava haberleşmesinde yüksek kalite ve geniş menzil sağlanabilecektir.

**AIRCRAFT:
HAVA TAŞITI**

Sabit kanatlılar, helikopterler, performanslı uçaklar ve balonları içine alan, havada kalabilme ve hareket edebilme yeteneğine sahip araçlar için kullanılan bir terim.

**AIRCRAFT APPROACH CATEGORY:
UÇAK YAKLAŞMA KATEGORİSİ**

Uçaklar için; azami iniş ağırlığındayken, iniş dış görünüşündeki stall (tutunamama) hızının 1.3 katı hıza dayandırılarak belirlenmiş kategorilerdir.

Uçaklar 5 kategoriye ayrılır.

- A: Hızı, 91 knottan az olanlar.
- B: Hızı, 91-121 knot arasında olanlar
- C: Hızı, 121-141 knot arasında olanlar
- D: Hızı, 141-166 knot arasında olanlar
- E: Hızı, 166 knot ve daha fazla olanlar

AIRCRAFT CALL-SIGN:**UÇAK ÇAĞRI ADI**

Hava-yer muhaberesinde uçağın tanımlanması için kullanılan bir metod.

AIRCRAFT CLASSIFICATION NUMBER:**UÇAK SINIFLANDIRMA NUMARASI**

Belirlenmiş standart altyapı kategorisindeki bir pist kaplaması uçağın yapabileceği rölatif etkinin bir rakamla ifadesidir.

AIRCRAFT CONFLICT:**UÇAK KARŞILAŞMALAR**

Belirlenmiş minimum ayırma kriterlerinin altında, uçaklar arasında meydana gelen karşılaşmalar.

AIRCRAFT DATA:**UÇAK BİLGİSİ**

Uçak tanımlanması, uçak tipi, uçak ekipmanları ile ilgili bilgileri kapsar.

AIRCRAFT IDENTIFICATION:**UÇAĞIN TANIMLANMASI**

Belirlenmiş koşullara göre bir uçağın karşılıklı iletişim ile hava trafik hizmeti verebilmek amacıyla tanımlanması.

AIRCRAFT PROXIMITY(AIRPROX)**UÇAK YAKIN GEÇMESİ**

Uçaklar arasında, uluslararası kurallarla belirlenmiş ayırma minimumlarının altına düştüğü durumu ifade eder. Bu durum, dört kategoriye ayrılır:

- 1.Çarpışma riski,
- 2.Emniyetin tehlikeye düşmesi,
- 3.Çarpışma riski olmaması,
4. Risk belirlenememesi.

AIRCRAFT STAND:**UÇAK PARK YERİ**

Apronlarda uçakların parklandırılmaları için belirlenmiş sahalardır.

AIR DEFENSE IDENTIFICATION ZONE:**HAVA SAVUNMA TEŞHİS BÖLGESİ**

Ulusal güvenlik amacıyla; uçakların kontrolü, teşhis ve tanımlama yapılabilmesi için belirlenmiş, yeryüzünden yukarı doğru uzanan hava sahası bölümüdür.

AIRFILE FLIGHT PLAN:**HAVADA DOLDURULMUŞ UÇUŞ PLANI**

Kalkıştan sonra uçuş esnasında, ATS(Hava Trafik Ünitesi) ile koordine edilerek doldurulan uçuş planı.

AIR-GROUND:**HAVA-YER**

Yerde tesis edilmiş cihazlarla, hava-yer istasyonları arasındaki iki yönlü muhabereyi ifade eder.

AIRLINE OPERATIONAL COMMUNICATIONS:**HAVAYOLU OPERASYONEL HABERLEŞMELERİ**

Gelecekte ISO (Uluslararası Standart Organizasyonu) OSI (Açık Sistem Bağlantısı) modeli esas alınarak, hava-yer, yer-yer bilgi sistemleri link hatları üzerinden bir arada düşünülerek havayolu operasyonel haberleşmeleri sağlanacaktır.

AIR NAVIGATION COMMISSION:**HAVA SEYRÜSEFER KOMİSYONU**

Prencip olarak hava seyrüseferinde uluslararası standardizasyonun sağlanması amacıyla kendi sorumluluğunda çalışmalar yapan komisyon.

AIR NAVIGATION FACILITY:**HAVA SEYRÜSEFER ÜNİTELERİ**

Hava Seyrüsefer amaçlı kullanılan; iniş sahası, ışıklar, meteoroloji ekipmanları, muhabere cihazları, elektrik / elektronik bütün donanımlardır.

AIR NAVIGATION PLAN:**HAVA SEYRÜSEFER PLANI**

Uluslararası ATM(Hava Trafik Yönetimi) şartlarının koordine edilmesi amacıyla, dünya belirli sayıda ICAO hava seyrüsefer bölgesine ayrılmıştır. Bu bölgeler kendi içlerindeki özel durumlar (trafik yoğunluğu, sosyo-ekonomik, teknolojik faktörler vb.) göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır.

AIR NAVIGATION SERVICE:**HAVA SEYRÜSEFER HİZMETİ**

Uluslararası hava seyrüseferinin güvenlik, düzenlilik ve etkinlik konularında sağladığı hizmeti tanımlamak için kullanılan genel bir terim.

AIRPORT:**HAVAALANI**

Uçakların iniş ve kalkışı için planlanmış (binalar ve tesisler dahil) yerde veya suda tesis edilmiş alan.

AIRPORT/AIR TRAFFIC SYSTEMS INTERFACE:**HAVAALANI/HAVA TRAFİK SİSTEMLERİ ARABİRİMİ**

ECAC'in-Havaalanları stratejisi hedeflerine ulaşmak için uyguladığı bir program.

**AIRPORT CAPACITY:
HAVAALANI KAPASİTESİ**

Havaalanı operatörleri tarafından, belirlenmiş bir zaman dilimi içerisinde hizmet verilebilecek uçak sayısının, teknik altyapı ve pist kapasitesi faktörleri esas alınarak belirlenmesi.

**AIRPORT LIGHTING:
HAVA ALANI IŞIKLANDIRMASI**

Bir hava alanına yerleştirilmiş, farklı aydınlatma sistemlerinin tümünü ifade eder.

**AIRPORT SURVEILLANCE RADAR:
HAVAALANI GÖZLEM RADARI**

10 NM yarıçaplı (18 km) bir alan içerisinde iniş, kalkış ve geçiş bölgesindeki uçaklara operasyonel hizmet vermek için kullanılan radar.

**AIRPORTS COUNCIL INTERNATIONAL (ACI):
ULUSLAR ARASI HAVAALANLARI KONSEYİ**

Merkezi Cenevre'de bulunan havaalanı işleticileri mesleki birliğidir. Ticari amaçlı olmayan organizasyon 170 ülkeden 1400 havaalanını temsil etmektedir. Havaalanları işleticileri ve ticari partnerleri arasındaki birlikteliği oluşturmak, havaalanı işletmeciliğinin geliştirilmesi, üyeler arasında ortak politikaların belirlenmesi için çalışmak ve havaalanı uzmanları ve yöneticileri için gerekli bilgilerin yayınlanması konseyin amaçları arasındadır.

**AIR ROUTE SURVEILLANCE RADAR:
HAVA YOLU GÖZLEM RADARI**

Uzun menzilde gözlem sağlama amacıyla tasarlanmış radar sistemi. Menzili 150 NM ile 200 NM arasında değişir.

**AIRSPACE:
HAVASAHASI**

Ölçülendirme parametreleri ile tanımlanmış hacimli bir alan.

**AIRSPACE CAPACITY:
HAVA SAHASI KAPASİTESİ**

Uçaklar arasındaki ayırma minimaları ve güvenlik standartları, saha seyrüseferi direkt rotaları ve diğer faktörler göz ardı edilmeden, Hava Trafik Kontrol sektörlerindeki trafik artış kapasitesinin belirlenmesi.

**AIRSPACE MANAGEMENT:
HAVASAHASI İDARE MERKEZİ**

Öncelikle temel ihtiyaçları belirleyerek hava sahasının etkin kullanımını sağlamayı, ikincil olarak da hava sahası farklılaşmalarını engellemeyi amaç edinmiş idari bir aktivitedir.

**AIRSPACE STRUCTURE:
HAVA SAHASI YAPISI**

Uçuşun belli bir aşamasında, uçuş güvenliğinin sağlanması amacıyla tasarlanan hava sahası bölümü.

AIR TAXI /HOVER TAXI:**HAVA TAKSİ**

Bir helikopterin yerden yaklaşık 100 feet yüksekliğe kadar gerçekleşen uçuşudur.

AIR TRAFFIC:**HAVA TRAFİĞİ**

Meydan manevra sahasında veya uçuş aşamasındaki tüm hava araçlarını kapsar.

AIR TRAFFIC ADVISORY SERVICE:**HAVA TRAFİK TAVSİYE HİZMETİ**

Hava trafiğinin düzenli ve hızlı akışının sağlanması, uçakların birbirleri ile ve manialarla çarpışmalarının önlenmesi amacıyla verilen tavsiye hizmeti.

AIR TRAFFIC CONTROL**HAVA TRAFİK KONTROLÜ**

Hava trafiğine hızlı, güvenli ve düzenli bir akış sağlamak için ilgili otorite tarafından verilen hizmet.

AIR TRAFFIC CONTROLLER**HAVA TRAFİK KONTROLÖRÜ**

Sorumlu olduğu sektör içerisinde hava trafik hizmetini veren yetkili kontrolör.

AIR TRAFFIC CONTROL CENTRE:**HAVA TRAFİK KONTROL MERKEZİ**

Coğrafi olarak ayrılmış bölgelerde, hava trafik kontrol hizmeti veren ünite.

AIR TRAFFIC CONTROL CLEARANCE:**HAVA TRAFİK KONTROL MÜSAADESİ**

Kontrollü bir trafiğe hava trafik kontrol ünitesinin belirttiği şartlarda uçuşu için verilen müsaade.

AIR TRAFFIC CONTROL COMPLEXITY:**HAVA TRAFİK KONTROLÜNÜN KARMAŞIKLIĞI**

Hava trafiğindeki yoğunluk veya hava sahası karışıklığı sebebiyle hava trafiğinin kontrol yükünün artması.

AIR TRAFFIC CONTROL CO-ORDINATION:**HAVA TRAFİK KONTROLÜNÜN KOORDİNASYONU**

ATC üniteleri, kontrolörler veya ilgili otorite arasında koordinasyonun sağlanması.

AIR TRAFFIC CONTROL INSTRUCTIONS:**HAVA TRAFİK KONTROL TALİMATLARI**

Pilota kontrolör tarafından uygulaması için verilen talimatlar.

AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENSE**HAVA TRAFİK KONTROLÖRÜ LİSANSI**

Temel hava trafik eğitimini tamamlayan bir aday hava trafik kontrolörünün yeterlilik düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan sınav sonucunda başarılı olanlara verilen yeterlilik belgesidir.

**AIR TRAFFIC CONTROL RADAR BEACON SYSTEM:
HAVA TRAFİK KONTROLÜ RADAR BEACON SİSTEMİ**

Sorgulama metodu ile çalışan (alıcı/verici ve transponder olması gerekir) gözlem radar sistemi.

**AIR TRAFFIC CONTROL REQUESTS:
HAVA TRAFİK KONTROL TALEPLERİ**

Pilotun, Hava Trafik Kontrol Ünitesinden uçağın seyrüseferi ile ilgili taleplerini ifade eder.

**AIR TRAFFIC CONTROL SERVICE:
HAVA TRAFİK KONTROL HİZMETİ**

Uçaklar arasında ve uçaklarla manialar arasında çarpışmayı önlemek, hava trafik akışını hızlandırmak ve hava trafiğinin düzenli olarak akışını sağlamak için verilen hizmet.

**AIR TRAFFIC CONTROL UNIT:
HAVA TRAFİK KONTROL ÜNİTESİ**

Hava Trafik Kontrol Merkezi, yaklaşma kontrol ofisi veya meydan kontrol kulesini kapsayan genel bir terim.

**AIR TRAFFIC FLOW MANAGEMENT:
HAVA TRAFİK AKIŞ İDARE MERKEZİ**

ATC sistemlerinin yeterliliği ve havaalanı kapasitelerine uygun olarak, trafik akışının belirlenen saha ve zamanlarda idaresinin sağlandığı merkez.

**AIR TRAFFIC MANAGEMENT:
HAVA TRAFİK İDARE MERKEZİ**

Yerde ve havadaki tüm operasyonlarda, trafiğin güvenli ve etkin akışının sağlanması için tanımlanmış gelecek hava seyrüsefer sistemleri ile desteklenen özel idare merkezi.

**AIR TRAFFIC MANAGEMENT SURVEILLANCE TRACKER AND SERVER SYSTEM:
HAVA TRAFİK YÖNETİMİ GÖZLEM İZ SUNUCU SİSTEMLERİ**

Eurocontrol teşkilatının özel piyasada geliştirdiği radar data işleme sistemidir (HW-SW).

**AIR TRAFFIC SERVICE:
HAVA TRAFİK HİZMETİ**

Uçuş bilgi hizmeti, ikaz hizmeti, hava trafik tavsiye hizmeti, saha kontrol hizmeti, yaklaşma kontrol veya meydan kontrol hizmetini kapsayan genel bir terim.

**AIR TRAFFIC SERVICES COMMUNICATIONS:
HAVA TRAFİK HİZMETLERİ HABERLEŞMELERİ**

Uçuş güvenliğini etkileyebilecek faktörlerin, meteorolojik bilgilerin, pozisyon raporlarının iletilmesi.

**AIR TRAFFIC SERVICE RECEIVING UNIT:
HAVA TRAFİK HİZMETİ KABUL ÜNİTESİ**

Uçağın kontrol sorumluluğunu alması planlanan ünite.

**AIR TRAFFIC SERVICE REPORTING OFFICE:
HAVA TRAFİK HİZMETİ RAPOR OFİSİ**

Hava trafik hizmeti için gerekli bilgilerin alınması amacıyla kurulmuş bir ünedir.

**AIR TRAFFIC SERVICE ROUTE:
HAVA TRAFİK YOLU**

İçinde, Hava Trafik Hizmetinin sağlandığı, trafiğin akışı için dizayn edilmiş yollardır. Havayolu, tavsiyeli yol, kontrollü/ kontrolsüz yol, geliş/gidiş yolları v.b.kategorilere ayrılır.

**AIR TRAFFIC SERVICE UNIT:
HAVA TRAFİK HİZMETİ ÜNİTESİ**

Hava Trafik kontrol ünitesi, uçuş bilgi merkezi veya hava trafik kontrol hizmeti ünitelerini kapsayan genel bir terim.

**AIRWAY:
HAVAYOLU**

Radyo seyrüsefer yardımcıları ile donatılmış, koridor şeklinde tasarlanmış kontrollü saha.

**ALERT PHASE:
ALARM HALİ**

Uçuş güvenliği açısından riskli bir durumun ortaya çıkması.

**ALERTING SERVICE:
ALARM HİZMETİ**

Arama-Kurtarma çalışmaları için kurulmuş ünite.

ALL-PROPOSE STRUCTURED EUROCONTROL RADAR INFORMATION EXCHANGED:

EUROCONTROL RADAR BİLGİ İLETİŞİMİ İÇİN TÜM İHTİYAÇ YAPISI

Eurocontrol'ün standart data iletim formatı olup; yeni alınacak radarlarda bu formatla data iletişimi sağlanacaktır.

**ALTERNATE AERODROME:
ALTERNATİF MEYDAN**

Bir uçağın, herhangi bir nedenden dolayı varış meydanına inememesi durumunda, iniş yapmayı planladığı diğer meydandır.

**ALTITUDE :
İRTİFA**

Bir cismin, yerin veya noktanın deniz seviyesinden olan dikey mesafesidir.

**ANALYSIS:
ANALİZ**

Bir olayın anlaşılır olabilmesi için gerekli olan aktivite.

ANTENNA:**ANTEN**

Radyo frekans enerjisinin elektromanyetik cihazlar tarafından kullanılabilmesini sağlar.

APPROACH CONTROL:**YAKLAŞMA KONTROL**

Bir veya daha fazla havaalanını kapsayan bir saha içerisinde, iniş, kalkış trafiklerine hizmet veren, trafiklerin son yaklaşıma kadar gerekli ayırmalarından sorumlu olan ünite.

APPROACH CONTROL SERVICE:**YAKLAŞMA KONTROL HİZMETİ**

Kontrollü trafiklere kalkış, iniş veya transit geçit aşamasında verilen hava trafik kontrol hizmeti.

APPROPRIATE AIR TRAFFIC SERVICES AUTHORITY:**UYGUN HAVA TRAFİK HİZMETLERİ OTORİTESİ**

Belirlenmiş hava sahası içerisinde hava trafik hizmetlerinin sağlanması konusunda yetkili otorite.

APRON:**APRON**

Bir meydana, uçakların parklama, yolcu ve yük indirip bindirme, yakıt alma, bakım gibi amaçlarla durması için belirlenmiş sahadır.

APRON MANAGEMENT SERVICE**APRON YÖNETİM SERVİSİ**

Apronlarda uçakların ve diğer araçların hareket ve faaliyetlerini düzenlemek için kurulmuş hizmet birimidir.

ARALOQUE:**ARALOG (BENZER)**

Aralog sinyaller radar anteni veya alıcısında yer alırlar.

AREA CONTROL CENTRE:**SAHA KONTROL MERKEZİ**

Kontrollü saha içerisinde, düz uçuş aşamasındaki kontrollü trafikleri komşu üniteye veya yaklaşma kontrol ünitesine devir edene kadar hava trafik kontrol hizmeti vermek amacıyla kurulan merkez.

AREA CONTROL SERVICE:**SAHA KONTROL HİZMETİ**

Kontrollü saha içerisindeki kontrollü trafiklere hava trafik kontrol hizmeti sağlayan ünite.

AREA INDICATED AIR SPEED LIMIT:**GÖSTERGE HAVA SÜRATİ SINIRI**

Sınırları belirtilmiş bir hava sahası içerisinde, uçakların kullanabilecekleri max. Gösterge sürati.

**AREA NAVIGATION:
SAHA SEYRÜSEFERİ**

Seyrüsefer yardımcı cihazları ve kişisel faktörlerin uçuş operasyonlarının arzu edilen rotada seyrine imkan tanınması.

**AREA OF RESPONSIBILITY:
SORUMLULUK SAHASI**

Hava trafik hizmetlerinin sağlandığı, sınırları ATS otoritesi tarafından tespit edilmiş hava sahası

**ARRIVAL AERODROME:
VARIŞ MEYDANI**

Bir uçağın iniş yaptığı meydandır.

**ARRIVAL TIME:
VARIŞ ZAMANI**

Bir uçağın meydana indiği zamandır.

**ATTITUDE:
DAVRANIŞ**

Şartlara göre oluşan hissi veya mantıklı tutum.

**ATTITUDE DISPLAY INDICATOR:
DURUM GÖSTERGESİ**

Uçakların uzunlamasına ve yanlamasına rotasyonunun uçuş cihazlarından takip edilebilmesini sağlayan gösterge.

**AUGMENTATION (GNSS):
ARTIRMA**

Temel uydu bilgisi ile birlikte sistemin performansının artması sağlanabilir.

**AUTHORITY:
OTORİTE**

Bir dokümanın ortaya çıkarılması veya değiştirilmesi ile sorumlu kişi.

**AUTOLAND:
OTOMATİK İNİŞ**

Görüşün iniş için limitlerin altında olduğu, konvansiyonel metotlarla inişin sağlanamayacağı durumlarda, bu konuda özel eğitim almış pilotlar tarafından güvenli ve etkin bir inişin sağlanması için kullanılan sistem.

**AUTOMATED AIR / GROUND DATA INTERCHANGE:
OTOMATİK HAVA/YER BİLGİ DEĞİŞİMİ****AUTOMATIC DEPENDENT SURVEILLANCE:
OTOMATİK GÖZLEME DAYALI SİSTEM****AUTOMATIC DIRECTION FINDING SYSTEM:
OTOMATİK YÖN BULMA SİSTEMİ**

Hemen hemen en eski seyrüsefer yardımcı cihazlarından. Atmosferik hadiselerden kolayca etkilenmeleri ve düşük menzillere sahip olmaları sebebiyle yerlerini daha gelişmiş cihazlara bırakmışlardır. (COR, LORAN, GPS gibi)

**AUTOMATIC FLIGHT CONTROL SYSTEM:
OTOMATİK UÇUŞ KONTROL SİSTEMİ**

**AUTOMATIC TERMİNAL INFORMATION SERVICE:
OTOMATİK TERMİNAL BİLGİ HİZMETİ**

Günün tamamında veya belirli bölümlerinde, iniş-kalkış yapan trafıklere verilen rutin bilgiler.

**AUTOMATIC WEATHER OBSERVING SYSTEM:
OTOMATİK HAVA GÖZLEM SİSTEMİ**

Belirlenmiş zaman aralıkları içerisinde hava durumu ile ilgili bilgilerin (görüş, bulutluluk, rüzgar vb.) bilgisayar aracılığı ile VHF bandından havaalanlarından yayınlanması.

**AVERAGE AIR TRAFFIC FLOW MANAGEMENT:
ORTALAMA HAVA TRAFİK AKIŞI İDARE MERKEZİ**

Kalkışlardaki toplam gecikmeler/Toplam uçuşlar oranını tespit etmek amacıyla kurulan ünite.

**AVIATION SAFETY:
HAVACILIK GÜVENLİĞİ**

Yerdeki ve havadaki trafiklerin güvenilirliğini sağlamak için yayınlanmış tüm uygulamalar.

**BACK COURSE:
TERS YAYIN**

Konvansiyonel Alet Alçalma Sistemlerinde, meteorolojik şartların pilotun görerek referans almasını engellemesi durumunda, ters yayın, localizeri takip eden uçağın piste direkt yaklaşabilmesi için sağ veya sol yönlü yatay yönlendirilmesine yardımcı olur. Ters yayın yaklaşması hassas yada dikey yönde yardımcı olmayıp hassas olmayan yaklaşma olarak tanımlanır. Bu yaklaşımda uçağın alçalabileceği irtifa, ön yayın yada hassas ILS yaklaşımında alçalabileceği irtifadan daha yüksektir. Ön yayın ile ters yayın arasındaki fark, ters yayında localizer uçağın pozisyonuna ters olarak yayın yapar.

**BACK LOBE:
TERS LOBE**

Bir antenin arkasına yayılan enerjinin lobu (ana loba göre azimutda 1800)

**BAND PASS FILTER:
BAND GEÇME SÜZGEÇİ**

İki frekans arasındaki diğer frekansların azaltılmasını sağlayan filtredir. Alçak geçiş filtresi ve yüksek geçiş filtresinin kompozisyonundan oluşur.

BANDWIDTH:**BAND GENİŞLİĞİ**

Bir radyo sinyalinde frekansların kapsamını içerir. Hertz de tanımlanır.

BARETTE:**BARET**

Belli bir mesafeden kısa bir ışık hattı gibi görülebilecek şekilde, yakın aralıklarla yan yana sıralanmış üç veya daha fazla havacılık yer ışığıdır.

BAROMETRIC ALTITUDE:**BAROMETRİK İRTİFA**

Alet hatasının düzeltilmediğini gösteren ve standart atmosferik koşullarda değişim için karşılanamayan irtifadır.

BASE RATE:**TEMEL ORAN**

İşe alınmadan önce seçici sınava giren insanların popülasyondaki yüzdesi.

BASELINE:**TEMEL HAT**

1. PLANLAMA : Temel hat orijinal plan, pozitif veya negatif uygun bulunan değişimlerdir. Genellikle bir modifiyer kullanılır.

2. KONFIGÜRASYON YÖNETİMİ : Temel hat bir konfigürasyon parçasının durumudur ve bileşikleri zamanda bir noktadadır.

BASIC ENCODING RULES:**TEMEL KODLAMA KURALLARI**

Temel kodlama kuralları bir tip (LTV) Uzunlama Değeri kodlama planı kullanır. Her bir tipin kodlaması doğru sıralamada daima üç bileşik içerir. Bir veya daha fazla tanımlayıcı olarak adlandırılan gösterim tipi, bir veya daha fazla uzunluk ve değer gösterir. Bu içerikler bazı tiplerin değeri olabilir ve TLV formatında kodlandırılır.

BASIC TRAINING:**TEMEL EĞİTİM**

ATS ortamında konuyla ilgili temel bilgi ve yeteneklerin kazandırılması.

BASIC TRAINING (PHASE 1 AB INITIO):**TEMEL EĞİTİM (BAŞLANGIÇ SAFHASI)**

Uzman AIS eğitimine hazırlamak için AIS öğrencilerine temel bilgi ve yeteneklerin kazandırılması.

BASIC TRAINING (PHASE 2 SPECIALIST):**TEMEL EĞİTİM (UZMANLIK SAFHASI)**

AIS ortamında disipline uygun olarak ilgili iş kategorisiyle bağlantılı bilgi ve yetenekleri sağlamak için verilen uzman AIS eğitimi.

BATTERY:**GRUP**

Aynı topluluk üzerinde standardize edilmiş testlerin bütünü. Birkaç testte alınan puanlar, karar almak için değerlendirmede kullanılır veya karşılaştırılır.

BAUD:

Veri haberleşmelerinin ulaşım hızı birimidir. Teknik olarak saniyede bitten farklı bir terimdir.

BEACON:

Pozisyon ve yön belirlenmesinde kullanılan yardımcı alet.

BEAM STEERING UNIT:**RADYO DALGASI YÖNLENDİRME BİRİMİ**

Mekanik yönlendirilmiş antenle birlikte kullanıldığında Anten Kontrol Birimi olarak da adlandırılan bu birim, uçuş anteninin pozisyonunu kontrol eder. SDU'den bilgileri alır. Bu bilgiler daha sonra yönlendirici komutlara dönüştürülür.

BEAM WIDTH:**RADYO DALGASI GENİŞLİĞİ**

Bir antenin ana radyo dalgasının yarım güç noktalarında belirlenen açı genişlemesi.

BEARING:**YÖN**

Pusulada yön.

BEHAVIOUR ANCHORED RATING SCALES:**HAREKETE DAYALI DEĞERLENDİRME ÖLÇEKLERİ**

Özel yönleri temsil eden küme içinde, hareketli yönlere odaklanma performansı ölçümünde kullanılır.

BELOW MINIMUMS:**MİNİMUMLARIN ALTI**

İlgili otorite tarafından belirtilen minimumlar altında olan hava koşulları. Örneğin: (iniş/kalkış minimumları)

BINARY PHASE SHIFT KEYING:**İKİLİ FAZ DEĞİŞTİRME ANAHTARI**

Bu teknikle 0'dan 1'e yada 1'den 0'a dijital kod değişimlerinde, taşıyıcı faz değiştirilir.

BITE ERROR RATE:**BAYT HATA ORANI**

Bir örnekteki bit hatalarının sayısı örnekteki bitlerin toplam sayısına bölünür ve genellikle birçok örnek için ortalamadır.

BLIND SPOT:**KÖR SAHA**

Radyo yayınlarının alınmadığı ya da radar menziline girmeyen saha, kontrol kulesince hava alanının görülemeyen bölümleri.

BLIND TRANSMISSION:**KARŞILIKSIZ (TEK YÖNLÜ) YAYIN**

İki yönlü iletişimin kurulmadığı ancak radyo ile aranan istasyonun yayını alabileceğine inanılan durumlarda tek taraflı gönderme.

BLOCKED:

BLOKE EDİLMİŞ

Radyo yayınlarının bozulduğu yada engellendiği durumlarda kullanılan terim.

BORE SIGHT:**GÖRÜŞ AÇISI**

Bir antenden yayınlanan elektromanyetik dalganın kapsama alanı.

BOTTOM-UP APPROACH:**ALT-ÜST YAKLAŞMA**

Tek bir bileşim nedeniyle başlayan yada her bir tekrarında artarak devam eden bir problem yada fırsat için hazırlanan özel bilimsel yaklaşma.

BOTTOM-UP PROCESS:**ALT-ÜST İŞLEMİ**

Dış işaret ve komutlarla aktivite kontrolü yapmak. Ayrıca gelen bilgiyle ilk olarak ortaya çıkan hareketin tanımlanması için kullanılır.

BOUNDARY:**SINIR**

Sistemleri birbirinden ayırmak için kullanılan sınırlandırma çizgisi.

BOUNDARY INTERMEDIATE SYSTEM:**SINIR ARA SİSTEMİ**

Ara sistem, iki ayrı rota yada idari kavramlar arasında bilgi iletilebilmesidir.

BREAKS:**MOLALAR**

Bir birey yada bireyler grubunun çalışma saatleri içerisinde bir zaman diliminde işyerinde bulunmaması.

BREAKING ACTION (GOOD, FATR, POOR OR NIL):**FRENLEME (İYİ, ORTA, ZAYIF, HİÇ)**

Pilota havaalanı hareket sahası üstündeki frenleme derecesini, koşullarını belirten rapor.

BRIEFING:**BİLGİLENDİRME**

Eğitimle ilgili olarak, bilgilendirme eğitim olayının başlangıcıdır. Bu dönem boyunca öğrencinin katılımının kesilmesine normal olarak izin verilmez.

BROADCAST:**YAYIN**

Mode S sistemi aracılığıyla, ilgili mesajların kapsama alanı içindeki tüm uçaklara gönderilmesine izin verir. .

BROADCAST SUBNETWORK:**YAYIN ALT AĞI**

Yayın alt ağları, küçük bir coğrafi alan içinde IS ve ES'leri yüksek bilgi ortamlarıyla birbirine bağlamak için kullanılır.

BUFFER ZONE:**TAMPON BÖLGE**

Bir bölgenin etrafındaki hava sahasının tahmin edilemeyen bir güvenlik ağıyla korunması olarak tanımlanır.

**BUILT IN TEST EQUIPMENT:
GELİŞTİRİLEN TEST EKİPMANI**

Sürekli temel üzerinde izleme yapabilmek için doğru operasyonu sağlayan elektronik ekipmandaki içsel kontrol birimleri. Birçok kontrol, bir hata durumunda görsel alarm veren GO-NOGO testleridir.

**BUSINESS PLAN:
İŞ PLANI**

Görev, hedefler ve konuları belirlemek için yada belirli zaman periyotları içinde tamamlanmak üzere hazırlanan bir organizasyon için belirlenen bir doküman yada doküman serileridir.

C

**CALCULATED LANDING TIME:
HESAPLANMIŞ İNİŞ ZAMANI**

Bir uçağın hesaplanmış geçici yada gerçek iniş zamanı.

**CALCULATE TIME OF ARRIVAL:
HESAPLANAN VARİŞ ZAMANI**

Bir uçuşun bilinen son pozisyonunun göz önünde bulundurularak bir nokta üzerine geleceği zamanın hesaplanması. Bunun için uçuş planı verisi, uygulanan rota, uygulanan herhangi bir hız sınırlandırması ve hava durumu verileri dikkate alınır. Hesaplanan bu zaman tahmin edilemeyen bir gecikmeyi içermez.

**CALCULATED TAKE OFF TIME:
HESAPLANAN KALKIŞ ZAMANI**

Bir hava trafik akış yönetimi uygulamaları için referans alınan zaman.

**CALCULATED TIME OVER:
HESAPLANAN ZAMAN**

Son pozisyonu, uçuş planı verisi, uygulanan rota, hız sınırlandırması ve hava durumu göz önünde bulundurularak, bir uçuşun bir piste yada bir fiksin üzerine gelişi tahmin edilen zaman. Bu zaman beklenmedik gecikmeleri içermez.

**CALIBRATE:
DÜZELTMEK, AYARLAMAK**

Doğru olmayan bir ölçek yada aletin doğru okunması amacıyla yapılan düzeltme.

**CANCELLATION RATIO:
İPTAL ORANI**

İşlemci çıkışlarındaki gürültü oranı işlemci girişindeki gürültü oranına bölünür. İşlemci MTI, MTD yada ASP olabilir. İptal oranı tüm hedef hızlar için ortalamadır.

**CANCELLED NOTAM:
İPTAL EDİLEN NOTAM**

Bir notamın bir başka notamla geçerliliğinin ortadan kalkması.

CANDIDATES:**ADAYLAR**

Seçme işlemi için kabul edilen başvuru sahipleridir. Fakat başlangıç eğitimi için kabul edildikleri anlamına gelmez.

CAPACITOR DISCHARGE LIGHT:**KAPASİTÖR DEŞARJ IŞIĞI**

Tüpte bulunan bir gaz içerisinde yüksek voltajda elektrik deşarj ettirilerek ve çok kısa sürelerle üretilerek, yüksek şiddette yanıp sönmeye temin edilen bir lambadır.

CAPACITY:**KAPASİTE**

Kapasite, bir hava sahası içerisinde trafik talebini karşılayabilme oranına denir. Hava Sahasındaki kalabalık nedeniyle meydana gelen gecikmeler ve hizmet verilen trafik arasındaki ilişkiyi gösteren bir eğri kapasiteyi temsil edebilir. Kapasite trafik talebi durumuna, ATC sektör konfigürasyonuna, çevreleyen hava sahası kapasitesine ve teklif edilen kapasiteye (zaman ve boyut olarak) bağlıdır.

CAREER:**KARİYER**

Bir kişinin işi ile ilgili faaliyetleri, değerleri ve isteklerini içeren özellikleri.

CAREER DEVELOPMENT:**KARİYER GELİŞİMİ**

Kariyer planlarındaki çalışmaların sonuçlarıdır. Bu sonuçlar bir organizasyonun yada bir bireyin ihtiyaçlarını temel alabilir.

CARGO:**TİCARİ YÜK, TİCARİ EŞYA**

Bir hava aracında postadan yada kişi yanında taşınan bagajdan ayrı taşınan tüm mallar.

CARGO AIRCRAFT:**YÜK UÇAĞI**

Ticari eşya/mal taşıyan hava aracı.

CARIBBEAN REGION:**KARAYİB BÖLGESİ**

Sorumlulukları altındaki uluslararası hava sahasında ve kendi hava sahalarında Hava Seyrüsefer Hizmetleri sağlayan ICAO üyesi devletleri kapsayan bölge.

CARRIER PHASE TRACKING GNSS RECEIVER:**TAŞIYICI FAZ İZLEME GNSS ALICISI**

Zamanın bir bölümünde veya tümünde GNSS (Küresel Seyrüsefer Uydu Sistemi) veri işleme tekniklerinin normal kullanımı için gerekli bir alıcıdır.

CARRIER SENCE MULTIPLE ACCESS WITH COLLISION DETECT:**ÇATIŞMAYI BELİRLEYEN TAŞIYICI ÇOKLU GİRİŞİM**

Bir terminal izleyicileri bir hattın yada frekansın meşgul olup olmadığını takip ederler. Eğer terminal hattın meşgulliyeti nedeniyle gönderilemeyen bir mesaj varsa, sistem mesajı göndermek için boşluk oluşmasını bekler. Eğer iki istasyon aynı anda gönderme yaparsa, çatışma meydana gelir. Bu durumda her iki istasyonda yeniden gönderme için uygun zamanı bekler.

CARRIER:**TAŞIYICI**

Temel olarak modüle edilmemiş sinyal.

CARRIER-TO MULTI-PATH RATIO:**TAŞIYICI-ÇOKLU YOL ORANI**

Direkt olarak alınan taşıyıcı gücün çoklu yol gücüne oranıdır.

CARRIER-TO-NOISE-DENSITY RATIO:**TAŞIYICI-GÜRÜLTÜ-YOĞUNLUK ORANI**

Toplam taşıyıcı gücün 1Hz'lik bir bant genişliği içinde ortalama gürültü gücüne oranı olup dBHz olarak tanımlanır.

CASE STUDY:**DURUM ÇALIŞMASI**

Gerçek yada hayali bir olayın veya olaylar serisinin analizi, problem tanımlaması ve mümkün olan çözümlerin değerlendirildiği bir tekniktir.

CATEGORY PRECISION APPROACH 1:**HASSAS YAKLAŞMA KATEGORİSİ**

Bir standart alet alçalma uygulamasında uçak, 60 m (200 feet) karar yüksekliğine kadar alçalabilmektedir.

CATERING:**İKRAM SERVİSİ**

Uçuş esnasında sağlanan yiyecek/içecek hizmetleri.

CAUSES OF DELAY:**GECİKME NEDENLERİ**

Belirlenen herhangi bir nedenle ortaya çıkan toplam gecikmenin oranı.

CAUSES:**NEDENLER**

Bir kazaya yada olaya sebebiyet veren aksiyonlar, ihmaller, koşullar veya bunların bileşimi.

CEILING:**TAVAN**

Gökyüzünün yarısından çoğunu kapsayan 6000 m. (20.000 ft) altındaki en alçak bulut katmanı tabanının yer ya da su üstündeki yüksekliği.

CENTRAL EXECUTIVE UNIT:**MERKEZİ YÖNETİM BİRİM**

CFMU(Merkezi Akış Yönetim Birimi) sorumluluğu üye ülkelerin hava sahasındaki hava trafik akış yönetimi ölçümlerinin yapılması, koordinasyonu ve planlamasıdır.

**CENTRAL FLOW MANAGEMENT UNIT:
MERKEZİ AKIŞ YÖNETİM BİRİMİ**

Katılımcı ülkelere hava trafik akış yönetimi sağlamak için ICAO Merkezi Hava Trafik Akış Yönetimi Organizasyonu gereğince kurulmuş bir yönetim birimidir. Bu birim Merkezi Yönetim Birimi ve Uçuş Planı Operasyonları Bölümünü içermektedir.

**CENTRAL PROCESSING UNIT LOAD:
MERKEZİ İŞLEM BİRİM YÜKÜ**

Nominal CPU yükü, maksimum giriş/çıkış nominal durumların işlenmesinde verilen işlemcinin CPU yükünün ortalama değeridir.

**CENTRAL RADNET MONITORING AND CONTROL SYSTEM :
MERKEZİ RADNET GÖRÜNTÜLEME VE KONTROL SİSTEMİ**

Radar ağı görüntülenmesi ve kontrol merkezi.

**CENTRALISED AIRSPACE DATA FUNCTION:
MERKEZİ HAVA SAHASI BİLGİ FONKSİYONU**

ECAC (Avrupa Sivil Havacılık Konferansı) devletleri tarafından görevlendirilen ve ulusal hava sahası kullanım planlarında uygun rota bilgisi elde edebilmek için kurulan hava sahası yönetim fonksiyonudur.

**CENTRE OF NAVIGATION:
SEYRÜSEFER MERKEZİ**

DGNSS seyrüsefer çözümüyle birleşmeye referans olan matematiksel nokta. Bu nokta GNSS anteninin belirginliğidir.

**CERTIFICATION:
SERTİFİKASYON**

Yetki çalışmaları yapan bir otorite tarafından verilen resmi tanıma bildirimidir. Bu tanıma, ihtiyaçlara cevap verebilen bir ürün, işlem yada hizmet için olabilir.

**CHAINING:
ZİRCİRLEME**

1. Özel bir obje ile ilgili radar hedef raporları ve diğer bilgileri birlikte gösteren bir işlem.
2. SASS-C: Aynı hedef objeyle ilgili tüm radar görüntüleri obje doğrulayıcı kullanılarak birleştirilir. Zincirleme işlemi, bir hedef objeyle ilgili herhangi bir radar görüntüsüne aynı uçak tanıma numarasını tahsis eder. Doğrulanamayan herhangi bir radar görüntüsü zincirlenemez olarak sınıflandırılır ve bir negatif uçak tanıtması tahsis edilir.

**CHANNEL:
KANAL**

Tek bir uydudan gelen sinyali işleyen alıcıda bir yol.

**CHANNEL RATE:
KANAL HIZI**

Radyo frekans kanalı üzerinden geçirilen bitlerin hızı. Bu bitler bilgi bitleri gibi biçimlendirme yada hata düzeltme için kullanılan bitlerdir.

**CHECKING:
KONTROL**

Hava trafik kontrolün temel fonksiyonlarından biridir. Güncelleme için yeni bir durumdan bilgi seçimini içermektedir.

**CHECKLIST:
KONTROL LİSTESİ**

Bir NOTAM düzenli olarak NOTAM serilerinde yayınlanır. Bu seriler, ilan edildiği yılda geçerli NOTAM gruplarının tamamını içermektedir.

**CHECK POINT:
KONTROL NOKTASI**

Aletli uçuş kuralları içinde rapor edilmesi istenilen, bir seyrüsefer yardımcısı ile belirtilmiş nokta.

**CIRCLE- TO-LAND MANOEUVRE:
TURLU YAKLAŞMA MANEVRASI**

İnişten önce havaalanı çevresinde görerek (turla) sağlanan aletli yaklaşma yönteminin devamı olan manevra (ATC izni alındıktan ve pilotun yeri görmesiyle başlatılır).

**CIRCLE TO RUNWAY:
MEYDAN TURU**

Hava Trafik Kontrolörünce belirtilen meydan trafik paterni dahilinde inilecek piste yapılan yaklaşma manevrası.

**CIRCUIT MODE:
DEVİR MODU**

Tahsis edilen iletim yolunun kullanılmasına olanak veren haberleşme ağının konfigürasyonu.

**CIRCUIT MODE CHANNEL:
DEVİR MODU KANALI**

Havacılık Mobil Uydu Hizmetinde C kanalı ikili ses yada bilgi haberleşmesi sağlamak için kullanılır. Çünkü herhangi verilen bir kanal sadece bir yönde trafik geçirebilir. C kanalları biri üst hat diğeri alt hat olmak üzere çift olarak tahsis edilir.

**CIRCULAR ERROR PROBABLE:
MUHTEMEL DAİRESEL HATA**

Bir dairesel normal dağıtımda, muhtemel dairesel hata yapılan bireysel ölçümlerin % 50'sini içeren dairenin yarıçapı yada bulunanın muhtemel % 50'si içindeki dairenin yarıçapıdır.

**CIVIL AIR NAVIGATION SERVICES ORGANIZATION (CANSO):
SİVİL HAVA SEYRÜSEFER HİZMETLERİ ORGANİZASYONU**

Birçok hükümet hava seyrüsefer hizmetlerinin sağlanması sorumluluğunu sivil hizmet birimlerinden bağımsız organizasyonlara aktarmaktadır. Bu organizasyonların büyük çoğunluğu direkt devlet kontrolünde olmakla birlikte, bazıları da tamamen özelleştirilmiştir. CANSO bu organizasyonların birleşerek oluşturduğu bir meslek birliğidir.

**CIVIL AVIATION AUTHORITY:
SİVİL HAVACILIK OTORİTESİ**

Herhangi bir uluslararası hava sahası içinde ICAO tarafından sorumlu tahsis edilen ve iç hat sınırları içerisinde havacılık kullanıcılarına hizmet sağlamakla yükümlü organizasyon.

**CIVIL/MILITARY COORDINATION:
SİVİL/ASKER KOORDİNASYONU**

Güvenliği, etkinliği ve hava sahasının uyumlu kullanımını sağlamak için gerekli, sivil ve askeri birimler arasındaki iletişim.

**CLAASSIFICATION:
SINIFLANDIRMA**

Sınıflandırma, iyi tanımlanan sınıflar içerisinde bilgileri çeşitlendirmedir.

**CLASSIFICATION (INPUT):
SINIFLANDIRMA (GİRİŞ)**

Sınıflandırma kriterleri kullanılarak iyi tanımlanan sınıflar içerisinde plot, iz ve referans yörünge türlerini belirleme işlemidir.

**CLASS OF FLIGHT (MTCB):
UÇUŞ SINIFI**

Uçuş bilgisine dayalı sınıflandırılan uçuşlar.Örneğin, a) Gidiş meydanı ortak olan uçuşlar yada B) Uçuş seviyesi 185'in üzerinde olan uçuşlar.

**CLEAR OF THE RUNWAY:
PİST TEMİZ, TERKEDİLMİŞ**

Bir uçağın taksi ya da iniş esnasında pisti tamamen terk etmiş yada girmemiş olması durumu.

**CLEARANCE FUNCTION:
KLERANS FONKSİYONU**

Bir hava trafik kontrol birimi tarafından onaylanan ve uçuş personeli tarafından kabul edilen kleransın belirlenmesi ve iletilmesidir.

**CLEARED APPROACH:
YAKLAŞMA MÜSAADESİ**

Bilinen bir uçağın belirlenmiş bir aletli yaklaşma yöntemine serbest kılındığını belirten yaklaşma izni.

**CLEARED FOR TAKE OFF:
KALKIŞ MÜSAADESİ**

Bilinen bir uçağa bilinen havaalanı koşulları dahilinde verilen kalkış izni.

**CLEARED TO LAND:
İNİŞ MÜSAADESİ**

Bilinen bir uçağa uygun havaalanı koşulları dahilinde verilen iniş müsaadesi.

**CLEARED FLIGHT LEVEL:
SERBEST KILINAN SEVİYE UYUMLULUĞU**

Uçuş uyumluluğu, bir uçuşun serbest kılındığı seviyeye nasıl bağlı kalacağını tanımlamaktadır.

**CLEARED LEVEL DEVIATION:
SERBEST KILINAN SEVİYEDEN SAPMA**

Bir uçuşun serbest kılındığı seviye ile muhafaza edilen seviye arasındaki fark. Serbest kılınan seviyeden sapma, uçuşun verilen seviyeye uyumluluğunun bozulması durumlarının belirlenmesi amacıyla kullanılır.

**CLEARED LEVEL DEVIATION THRESHOLD:
SERBEST KILINAN SAPMA EŞİĞİ**

Serbest kılınan bir seviyeye uyumsuzluğun oluşmaya başladığını tanımlayan izleme kriteri parametresidir.

**CLEARED LEVEL NON-CONFORMANCY:
SERBEST KILINAN SEVİYEYE UYUMSUZLUK**

Bir uçuşun, seviyeden sapma eşiğini aşmasıyla serbest kılınan seviyeden uzaklaşması durumudur.

**CLEARED LEVEL:
SERBEST KILINAN SEVİYE**

Bir uçuşun muhafaza ettiği yada ulaşmaya çalıştığı uçuş seviyesi.

**CLEARING VOID TIME:
İZİN ZAMANI BİTİMİ**

Bir uçağa verilen ATC iznine uymak üzere herhangi bir manevrada bulunmaması durumunda iznin geçerliliğinin bittiğini belirten zaman.

**CLEARWAY:
AŞMA UZANTISI, AŞMA SAHASI**

Bir uçağın ilk tırmanışı yapmasına olanak sağlanması amacıyla hazırlanan dikdörtgen saha.

**CLIENT NOF:
ALICI ULUSLARARASI NOTAM OFİSİ**

Bir NOTAM işleme birimi tarafından sağlanan hizmetlere abone olan herhangi bir uluslararası Notam Ofisi.

**CLIMB OUT:
KALKIŞ SONRASI TIRMANIŞ**

Bir uçağın kalkış ile uçuş irtifa arasındaki uçuş bölümü.

**CLUTTER:
KARIŞIKLIK**

Bir fiksden yada yavaş hareket eden objelerden kaynaklanan radyo enerjilerinin girişime neden olan yansımaları için kullanılan genel bir terimdir.

**CLUTTER DENSITY:
KARIŞIKLIK YOĞUNLUĞU**

Radar kapsamı içinde, 1 milde oluşan istenmeyen Birincil Radar ekolarının toplam sayısıdır.

**CLOSED RUNWAY:
KAPALI PİST**

Hava alanı otoritesince her türlü uçak operasyonlarına izin verilmediği/mümkün olmadığı pist.

**CLOSED TRAFFIC:
TRAFİĞE KAPALI**

Bir uçağın iniş/kalkış yada pas/yakın geçme operasyonlarıyla ilgili olarak meydan trafik paterninine girememesi durumu.

COACH:

İstenilen hedeflere ve operasyonel fonksiyonlara ulaşmaya doğru, tavsiye, rehberlik, yardım ve cesaretlendirme sağlamak için adayı izleyen kişi.

**COCKPIT:
PİLOT KABİNİ**

Bir hava aracında pilot ya da pilotların oturduğu kısım.

**COCKPIT DISPLAY OF TRAFFIC INFORMATION:
TRAFİK BİLGİSİNİN KOKPİT GÖRÜNTÜSÜ**

Uçuşun güvenli idaresiyle ilgili bilgilerin kokpitte görülebilmesi kavramıdır.

**CODE:
KOD**

SSR Sorgulayıcısına cevap veren cevaplayıcı tarafından yayılan sinyallerde bulunan verilerin kombinasyonudur.

**CODE DIVISION MULTIPLE ACCESS:
KOD BÖLÜNME ÇOKLU GİRİŞİMİ**

Geniş spektrum modülasyonu ve girişimi engelleyici kodları kullanan dijital haberleşmeler için yapılan çoklu girişim planıdır. Bu plan kullanıcılara her zaman cevaplayıcının bant genişliğinin tamamını kullanabilme imkanı tanır.

**CODER/DECODER:
KODLAYICI/ÇÖZÜCÜ**

CODEC ses verilerini temsil eden bir analog sinyali değiştirir. Hattın sonunda bit yayılımı, analog veriyi yeniden yapılandırma için kullanılır.

**COGNITION:
KAVRAMA**

Kavrayış, hafıza ve karar alma gibi insan düşünce sistemleri ve onların bileşikleridir.

**COGNITIVE MODEL:
KAVRAMSAL MODEL**

Daha doğru olarak kavramın modeli olarak adlandırılabilir. Bir kavramın modeli birçok şekilde olabilir. Örneğin; kavramsal işlemler arasındaki ilişkileri gösteren kağıt modeli.

COMBINED:**BİLEŞİK**

Genelde radar görüntü ve izleri için kullanılır. Birincil ve ikincil gözetim radar verilerinden yararlanılan bir radar mesajıdır.

COMBINED PLOT:**BİLEŞİK PLOT**

Birincil ve ikincil gözetim radar bilgilerinin bir radar görüntüsü üzerinde birleştirilmesidir.

COMBINED VOR AND TACAN**BİRLEŞİK VOR VE TACAN**

VOR, TACAN ve DME seyrüsefer yardımcı cihazlarının birlikte bulunduğu bir seyrüsefer yardımcı sitesidir.

COMMERCIAL OFF-THE SHELF:

Piyasadan hazır temin edilebilen malzeme.

COMMISSIONING:**GÖREVLENDİRME**

Yerel operasyonel ihtiyaçlara radar hizmeti sağlayan, radarın bulunduğu hava sahasının hacminin tanımlanabilmesi için analizi yapılan radar performansı.

COMMON CORE CONTENT OF ATCO TRAINING:**HAVA TRAFİK KONTROLÜ EĞİTİMİNİN TEMEL İÇERİĞİ**

Avrupa Sivil Havacılık Konferans sahası için yaratılan bu projeler; eğitim örnekleri, testler ve performans konularını içermektedir.

COMMON DISPLAY SYSTEM:**ORTAK DİSPLAY SİSTEM**

Tüm radar bilgi işlem ağının Status bilgilerini görüntüleyen display.

COMMON POINT:**ORTAK NOKTA**

Bir ya da birden fazla uçağın, ilgili ATC otoritesince, rapor etmesi istenen nokta.

COMMUNICATIONS MANAGEMENT UNIT:**HABERLEŞME YÖNETİM BİRİMİ**

Bilgi sağlama hizmetine yönelik haberleşme yönetim birimi, hava, hava-yer yada diğer yer çalışma ağları arasında bilgi transferine olanak sağlamaktadır.

COMPASS LOCATER:**MEVKİ BELİRTİCİ RADYO CİHAZI**

Aletli iniş sistemi (ILS) için ya da son yaklaşma aşamasında seyrüsefer yardımcı cihazı olarak kullanılan mevki belirleyici.

COMPASS ROSE:**PUSULA GÜLÜ**

Gerçek yada manyetik kuzey yönünü belirleyen meydan üzerinde işaretlenmiş ya da haritalarda gösterilen daire.

**COMPETENCE:
YETKİ**

Personel veya personel grupları arasında ortaya çıkan bilgi, yetenek ve yapabilirlik durumudur.

**COMPOSITE SEPARATION:
BİLEŞİK AYIRMA**

Uçakları, bileşik yol sistemi ile uygulanan ayırma minimalarını (yatay/dikey) azaltarak ayırma yöntemi.

**COMPULSORY REPORTING POINTS:
ZORUNLU RAPOR NOKTALARI**

Uçakların üzerinden geçerken rapor etmesi zorunlu olan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenmiş noktalar.

**COMPUTER BASED TRAINING:
BİLGİSAYAR TABANLI EĞİTİM**

Bilgisayar çalışma ortamında interaktif yöntemlerle (interaktif cevaplama, konu anlatımı gibi) öğrenciye özgür bireysel çalışma ritmini kullanarak bilgi ve yetenek kazandırılması.

**CONDITIONAL ROUTE:
ŞARTLI ROTA**

Bir hava trafik hizmet yolu veya bir parçasının özel koşullar altında kullanılması veya planlanmasıdır. Şartlı rotalar, aktivitenin beklenen seviyeleri, ilgili uçuş planları gibi değişik nedenlere bağlı olarak çeşitli kategorilere ayrılabilirler.

**CONE OF SILENCE:
SESSİZLİK KONİSİ**

Yüksek açılarda anten performansının limitlerine bağlı olarak radar kapsamında oluşan boşluğa denilmektedir.

**CONFIGURATION ITEM:
KONFIGÜRASYON ELEMENTİ**

Bir dokümanın, çizimin veya bir birimin kontrol edilerek ve izlenerek geliştirilmesi. Bu elementlerin gelişimi bir proje, program yada hizmete bağlıdır.

**CONFLICT:
UYUŞMAZLIK**

Bir uçağın, bir başka uçağa yada yere yaklaşması veya kullanılabilen en düşük seviyenin altına alçılması yani ayırma standartlarının geçilmesidir.

**CONFLICT ALERT:
ÇATIŞMA İKAZI**

Otomatik radar fonksiyonu olarak radar hedefleri arasında mevcut minimaların altına inilebileceği yönünde verilen ikaz.

CONFLICT DATA:**UYUŞMAZLIK VERİLERİ**

Şu bilgileri içerir: Uyuşmazlık tanımlaması, tipi ve şiddeti.

CONFLICT RESOLUTION:**ÇATIŞMA ÇÖZÜMLENMESİ**

Potansiyel tehlike teşkil eden trafikler arasında uygun ayırma minimumlarının uygulanmasıyla yapılan çözümlenme.

CONFORMANCE MONITORING:**UYUMLULUK İZLEME**

Bir uçuşun beklenen ve gerçek pozisyonları arasındaki sapmaların otomatik hava trafik kontrol sistemiyle ölçülmesi ve raporlanması işlemidir.

CONSENSUS:**ANLAŞMA**

Ortak görüşü oluşturan genel yada geniş kapsamlı fikir birliğidir.

CONSTRAINT POINT:**ZORUNLU NOKTA**

Ölçüm amaçları için sistemde tanımlanan ve açıklanan herhangi bir pist, nokta yada seyrüsefer cihazı.

CONTINUITY RISK:**DEVAMLILIK RİSKİ**

Sistemin istenilen operasyon için rehberlik bilgisi sağlayamaması ve hizmetin çökmesi ihtimaline denir.

CONTROL AREA:**KONTROL SAHASI**

Yeryüzünde özel bir yükseklikten yukarıya doğru uzanan kontrollü hava sahası.

CONTROL ZONE:**KONTROL BÖLGESİ**

Yeryüzünden belirli bir üst sınıra kadar uzanan kontrollü hava sahası.

CONTROLLED AERODROME:**KONTROLLÜ HAVAALANI**

Havaalanı trafiğine hava trafik kontrol hizmeti sağlanan hava meydanıdır.

CONTROLLED AIRSPACE:**KONTROLLÜ HAVA SAHASI**

Hava sahası sınıflandırmasıyla ilgili olarak, aletli yada görerek uçuş kurallarına göre uçan tüm uçuşlara hava trafik kontrol hizmeti sağlanan boyutları belirlenmiş bir hava sahasıdır. Kontrollü hava sahası, kontrol sahası, terminal kontrol sahası, havayolu ve kontrol zonu içermektedir.

CONTROLLED FLIGHT INTO TERRAIN ACCIDENT:**ARAZİ ENGELİNE DOĞRU KONTROLLÜ UÇUŞ**

Normal fonksiyonlu bir uçağın yere, suya yada bir engele doğru dikkat edilmeyen uçuşuna denir.

**CONTROLLED FLIGHT:
KONTROLLÜ UÇUŞ**

Hava trafik kontrol müsaadesine bağlı olarak yapılan herhangi bir uçuş.

**CONTROLLER CAPACITY:
KONTROLÖR KAPASİTESİ**

Belirlenen bir sektör ölçülerinde bir zaman periyodu içerisinde bir kontrolör tarafından idare edilebilecek uçak sayısı.

**CONTROLLER PILOT DATA LINK COMMUNICATIONS:
KONTROLÖR PİLOT VERİ HABERLEŞME HATTI**

İki yollu pilot veri hattı olarak da adlandırılan, bu haberleşme hattı, hava trafik kontrolü için kontrolör ile uçuş personeli arasındaki haberleşmenin sessiz olarak veri haberleşme hattı üzerinden yapılmasını sağlar.

**CONTROLLING:
KONTROL**

Hava trafik kontrolünün temel fonksiyonlarından biridir. Bu işlem strateji seçimini, zamanın ayarlanması ve karar aşamalarını içermektedir. Hava trafik kontrolörleri, kurallar ve prosedürlere bağlı kalarak bir veya birden fazla uçağın istenilen trafik durumunu almalarını sağlar.

**CONVERGENCE:
YAKINLAŞMA**

Yakınlaşma, kapsamlı hava trafik yönetim sisteminin bütünlüğü ve uyumluluğuyla ilgili tüm parçaların tutarlı değişimidir.

**CONVERGENCE AND IMPLEMENTATION PROGRAMME:
YAKINLAŞMA VE TAMAMLAMA PROGRAMI**

Ulusal ve çok uluslu bütünleşme planlarının ilerleyişini izleme ve koordine etmek için kullanılan Avrupa hava trafik kontrolü uyumluluğu ve bütünleşme programı organizasyonudur.

**COORDINATES:
KOORDİNAT**

Bir pozisyon ya da yeri belirlenmesi amacıyla enlem/boylam olarak (derece/dakika/saniye) ifade edilen referans değerler.

**COORDINATION FIX:
KOORDİNE FİKSİ**

Üniteler arasında devir noktası, kontrolün transferi, terminal giriş/çıkış noktaları olarak kullanılan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenen pozisyon.

**CORE REQUIREMENTS FOR ATM WORKING POSITIONS:
ATM ÇALIŞMA POZİSYONLARI İÇİN TEMEL İHTİYAÇLAR**

Çalışma pozisyonu gelişimi için metotlar ve araçlardır. Temel proje, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı devletlerindeki hava trafik yönetimini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

CORRELATION:

KORELASYON

Uçuş yolu ve profili konusunda SSR kod tanımlaması, coğrafik ve zaman kontrollerini temel alan uçuş planı verileri ve pozisyon vektörü arasında ilişki oluşturan fonksiyondur.

CORRECTION:**DÜZELTME**

Yapılmış bir yanlışın (göndermenin) bir sonraki aşamada düzeltilmesi.

COURSE:**BAŞ, UÇUŞ YOLU, TASARLANMIŞ İZ**

Yoldaki uçaklar için tasarlanmış uçuş yolu, ILS hattında ise pisti karşılayıcı yol anlamında kullanılan terim.

COVERAGE:**MENZİL**

Radarın, gerekli ihtiyaçları karşılayabildiği üç boyutlu hava sahası hacmidir.

CREW MEMBER:**KABİN GÖREVLİSİ**

Uçuş esnasında, uçakla ilgili bir operasyon konusunda operatör tarafından görevlendirilmiş bir kişidir.

CRITICAL INCIDENT:**KRİTİK OLAY**

Bir kişinin olağan olmayan güçlü bir reaksiyon gösterdiği herhangi bir olay.

CROSS (FIX) AT (ALTITUDE):

Bilinen bir fix'i belirlenen bir irtifada kat etmek anlamında kullanılan frezyoloji.

CROSS (FIX) AT OR ABOVE (ALTITUDE):

Bilinen bir fix'i belirlenen bir irtifa ya da daha üstünde kat etmek anlamında kullanılan frezyoloji.

CROSS (FIX) AT OR BELOW (ALTITUDE):

Bilinen bir fix'i belirlenen bir irtifa ya da daha altında kat etmek anlamında kullanılan frezyoloji.

CROSS BORDER AREA:**SINIR GEÇİŞ SAHASI**

Özel operasyonel ihtiyaçlar için uluslararası sınırlarda oluşturan Geçici Ayırma Sahasıdır.

CROSS TRACK DISTANCE:**GEÇİŞ İZİ MESAFESİ**

İstenilen rotanın havayolunun sağına ve soluna olan dikey mesafesi.

CROSSWIND:**YAN RÜZGAR**

Bir uçağın takip ettiği rotaya ya da kullanılan piste paralel olmayan 90 derecelik dik rotada esen rüzgar yönü.

**CROSSWIND COMPONENT:
YAN RÜZGAR BİLEŞENİ**

Piste 90 derece dik açıyla esen rüzgar bileşeni.

**CRUISE:
SEYİR, YOLCULUK**

Uygun olan seviye ve hızda yol almak.

**CRUISING ALTITUDE:
SEYİR İRTİFASI**

Yol seviyesi boyunca muhafaza edilen irtifa ya da seviye.

**CRUISING LEVEL:
SEYİR SEVİYESİ**

Uçuşun büyük bir kısmında muhafaza edilen seviye, düzey.

**CRUISE CLIMB:
SEYİR TIRMANIŞI**

Bir uçağın belirli bir (rate) derece ile yapmış olduğu tırmanma manevrası (teknik).

**CURRENT FLIGHT DATA:
GÜNCEL UÇUŞ VERİSİ**

Son yapılan uçuş planı değişiklikleri ve kontrolör müdahaleleriyle güncelleştirilen uçuş bilgisi.

**CURRENT FLIGHT PLAN:
YÜRÜRLÜKTEKİ UÇUŞ PLANI**

Sonradan verilen kleransları ve değişiklikleri içeren uçuş planı.

**CURRENT FLIGHT POSITION:
GÜNCEL UÇUŞ POZİSYONU**

En son algılayıcı verilerini temel alan x, y, z koordinatlarında uçuşun son pozisyonunu temsil eder.

D

**DANGER AREA:
TEHLİKELİ SAHA**

İçinde yapılacak uçuşlara tehlike yaratacak faaliyetlerin yapıldığı sınırları belirlenmiş saha.

**DATA:
VERİ**

Kavramlar, talimatlar ve bilgilerin, haberleşme ve açıklamalar için uygun formata getirilmiş hali.

**DATA DISPLAY SYSTEM:
BİLGİ GÖRÜNTÜLEME SİSTEMİ**

RDP (Radar bilgi işlemcisi)' de işlenmiş olan radar verilerinin görüntülediği display.

**DATA LINK:
VERİ HATTI**

Terminaller arası veri değişimine olanak sağlayan sistem.

**DATA MODEL:
VERİ MODELİ**

Veri tabanında, veri özelliklerini ve ilişkilerini içeren kavramsal yapı.

**DEAD RECKONING:
KONUM TAHMİNİ**

Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmini yapılması.

**DEAD RECKONING (DR) NAVIGATION:
TAHMİNİ SEYRÜSEFER**

Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmin ederek yapılan seyrüsefer.

**DECISION ALTITUDE HEIGHT:
KARAR İRTİFA YÜKSEKLİĞİ**

Hassas yaklaşımda yerden görerek referans olarak inişin tamamlanamayıp pas geçme prosedürünün uygulanmaya başlanacağı belirlenmiş irtifa ve yükseklik değeridir.

**DECISION MAKING:
KARAR ALMA**

Bir aksiyonun muhtemel oluşumlarından birini seçerek yapılan aktif kavrama işlemi.

**DE-ICING STAND:
BUZLANMAYI ÖNLEME ALANI**

Uçakları buzlanmaya karşı koruyucu önlemlerin alındığı park yeri.

**DELAY:
GECİKME**

Merkezi Akış Yönetim Birimi tarafından belirlenen kalkış zamanı ile operatörün talep ettiği ilk kalkış zamanı arasındaki fark.

**DELETION (TRACK):
SİLME (İZ)**

Radar tanıma sisteminden yeni radar görüntü bilgisi gelmemesi nedeniyle sürekli izleme işleminin durdurulması.

**DELIVERY TIME:
DAĞITIM ZAMANI**

Kontrolör tarafından gönderilen mesajın uçuş ekibinin eline geçmesi için geçen süre.

**DEPARTURE CLEARANCE:
KALKIŞ KLERANSI**

Kalkış sonrası izlenecek yolu ve tırmanılacak seviyeyi belirleyen talimatlar.

**DEPARTURE CONTROL:
KALKIŞ KONTROLÜ**

Kalkıştan sonra belli bir süre boyunca, kalkan IFR uçuşlara sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.

**DEPARTURE SLOT:
KALKIŞ SLOU**

Uçağın kalkışını yapmasının zorunlu olduğu zaman.

**DEPARTURE TIME:
KALKIŞ ZAMANI**

Uçağın pistten teker kestiği kalkış zamanı.

**DEPENDANT PARALLEL APPROACHES:
BAĞIMLI PARALEL YAKLAŞMALAR**

Uzatılmış pist merkez hatları üzerinde uçan uçaklar arasında radar ayırma minimumlarının nasıl olacağını tarif edildiği paralel veya yakın paralel alet pistlerine aynı anda yapılan yaklaşımlardır.

**DESCENT BELOW LOWEST USABLE FLIGHT LEVEL:
KULLANILABİLEN EN DÜŞÜK UÇUŞ SEVİYESİNİN ALTINA ALÇALMA**

Bir uçağın, bir hava sahasında belirlenmiş minimum uçuş seviyesinin altına alçalmasıdır.

**DESCENT SPEED ADJUSTMENTS:
ALÇALMA HIZ AYARLAMALARI**

Meydan varış zamanını belirlemek amacıyla yapılan hız azaltma hesaplamaları.

**DESIGNATED RNAV ROUTE:
RNAV ROTA BELİRLENMESİ**

Bir VOR/DME seyrüsefer cihazı kapsamındaki geçerli düşük ve yüksek irtifa değerlerini temel alan saha seyrüsefer rotası.

**DESIRED COURSE:
İSTENEN YÖN**

İstenen yön gerçek, manyetik yada coğrafi kuzeye göre belirlenir.

**DESIRED TRACK:
PLANLANAN GÜZERGAH**

İki yol noktası arasında planlanan ya da istenilen güzergah.

**DESTINATION AERODROME:
GİDİŞ MEYDANI**

Bir uçuş için belirtilmiş iniş meydanı.

**DETRESFA (DISTRESS PHASE):
TEHLİKE HALİ**

Bir tehlike durumunu belirtmek amacıyla kullanılan kod.

DEVIATION:**SAPMA**

Takip edilen yol güzergahından, meteorolojik koşullar yada olağanüstü durumlar nedeniyle ayrılma.

DIAGNOSING:**TEŞHİS ETME**

Şartların değişmesiyle yada yeni bilgilerin işlenmesiyle değişen trafik durumunun tanımlanması işlemi.

DIFFERENTIAL GLOBAL NAVIGATION SATELLITE SYSTEM:**FARKLI KÜRESEL SEYRÜSEFER UYDU SİSTEMİ**

Bir veya daha fazla bilinen noktalardaki pozisyon hatalarının belirlenmesi ve pozisyon doğruluğu için bir başka sistemden alınan bilgilerin iletilmesini amaçlayan bir sistemdir.

DIFFERENTIAL GLOBAL POSITIONING SYSTEM:**FARKLI KÜRESEL POZİSYONLAMA SİSTEMİ**

Küresel pozisyonlama sisteminin çözüm doğruluğunu geliştirmek için kullanılan bir tekniktir.

DIRECT:**DİREKT UÇUŞ**

İki fix, nokta ya da seyrüsefer yardımcısı arasında direk rota uçuşu.

DIRECT ACCESS RADAR DATA:**RADAR BİLGİ DİREKT ERİŞİMİ**

RDP sisteminin bir parçası olan MRT lerde bir sorun olduğunda kontrolörlerin önündeki displaylere anında ve kesintisiz MCT den gelen radar plot bilgilerinin getirilmesini sağlayan bir bağlantı şeklindedir.

DIRECT CONTROLLER PILOT COMMUNICATION:**KONTROLÖR PİLOT DİREKT HABERLEŞMESİ**

Hava trafik kontrol birimi ve pilot arasında sesli cevaplama içeren radyo haberleşme metodu.

DIRECTION FINDING:**YÖN BULMA**

Bir uçak yön bulma cihazında havaalanına göre açısız pozisyonunun görülmesi.

DISPLACED THRESHOLD:**KAYDIRILMIŞ EŞİK**

Pistin tanıtılmış başlangıcından başka, pist üzerine yerleştirilmiş eşik.

DISTANCE MEASURING EQUIPMENT:**MESAFE ÖLÇÜM CİHAZI**

Uçakta ve yerde bulunan cihazlar yardımıyla, uçağın yerdeki istasyona olan uzaklığını mil cinsinden gösteren cihaz.

DIVERSITY:**FARKLILIK**

İki oluşum arasında belirlenen mantıksal ilişki.

DME FIX:**DME CİHAZI İLE BELİRLENMİŞ POZİSYON, NOKTA**

DME cihazı ile yön ve mesafe olarak belirlenmiş pozisyon, coğrafi nokta.

DME SEPARATION:**DME AYIRMASI**

DME cihazından alınan mesafe bilgisine dayalı olarak yapılan ayırma.

DOPPLER VOR:

Çevre faktörlerinin oldukça kötü olduğu bölgelerde kullanılmak üzere dizayn edilmiş VOR cihazlarıdır.

DUPLICATED SECONDARY SURVEILLANCE RADAR COVERAGE:**İKİLİ İKİNCİL GÖZETİM RADAR KAPSAMI**

Birbirinden bağımsız çalışan iki tane ikincil gözetim radar kaynağından alınan radar bilgilerinin kullanıldığı sistemdir.

EARTH REFERENCED NAVIGATION:**YÜZEYDEN REFERANSLI SEYRÜSEFER**

Yüzeysel seyrüsefer kaynağına bağlı olup, tek siteye bağlı olmayan seyrüsefer.

EATCHIP WORK PROGRAMME DOCUMENT:**EATCHIP İŞ PROGRAM DOKÜMANI**

Eurocontrol merkezi idaresinin kontrolünde planlanan detaylı tanım ve iş programlaması.

EDARSEMENT:**ONAY**

İlgili otorite tarafından hava trafik kontrol ünitesinde çalışabilmek için verilen lisans, rate (derece) onaylarını kapsar.

EFFECTIVE INTENSITY:**TESİRLİ ŞİDDET**

Gözetleyerek tanımlayabilme şartlarında aynı görüş mesafesini temin edebilen, aynı renkteki sabit bir ışığın şiddeti, çakan ışığın tesirli şiddetine eşittir.

EFFICIENCY MEASUREMENT:

YETERLİLİK ÖLÇÜLENDİRMESİ

Girdi-çıkı oranlarını sonuçlandıran ölçülendirme ünitesi.

ELEVATION:**İRTİFA**

Deniz seviyesinden ölçülen yükseklik.

ELIGIBLE FLIGHT:**UYGUN UÇUŞ**

Bir uçuşun uygun olabilmesi için kontrollü saha içerisinde olmasının gerekliliği.

EMERGENCY:**ACİL DURUM**

Tehlikeli veya acil bir durum olması.

EN-ROUTE:**YOL AŞAMASI**

Kalkış noktası ile bitiş aşamasına kadar seyrüsefer operasyonunun bir safhası.

EN-ROUTE AIRSPACE:**YOL AŞAMASI HAVASAHAŞI**

Tırmanma, düz uçuş veya alçalma aşamasındaki uçuşlara hava trafik hizmetinin sağlandığı terminal sahaları dışında tanımlanmış hava sahası.

ENTRY:**GİRİŞ**

Radar menzili içerisinde iz olarak girme aşaması.

EQUIPMENT CAPACITY:**EKİPMAN KAPASİTESİ**

ATC sistemleri tarafından taşınabilir en fazla trafik sayısı.

ERROR:**HATA**

Ölçülen değer ile fiziksel değer arasındaki meydana gelen farklılık.

ESTABLISHED:**OTURMAK**

Bir hava yolu , yaklaşma hattı, uçuş başı veya uçuş seviyesini yakalayıp muhafaza etme.

ESTIMATED OFF BLOCK TIME:**TAHMİNİ HAREKET ZAMANI**

Uçağın kalkış saatine uygun olarak hareketine başlayacağı muhtemel zaman .

ESTIMATED TAKE OFF TIME:

Uçağın kalkış yapacağı tahmin edilen zaman.

ESTIMATED TIME OF ARRIVAL:

Uçağın iniş yapacağı tahmin edilen zaman.

EUROCONTROL STANDARD:**EUROCONTROL STANDARDI**

Eurocontrol üye ülkeleri arasında, standardı sağlamak için kullanılması amaçlanan ATS sistemleri.

EUROCONTROL AIR TRAFFIC CONTROL HARMONISATION AND IMPLEMENTATION PROGRAMME:**EUROCONTROL HAVA TRAFİK KONTROLÜ UYGULAMA VE TAMAMLAMA PROGRAMI**

Avrupa ATC sistemlerini geleceğe hazırlamak ve sistemler arasında eşgüdümü sağlamak amacıyla, ECAC üyesi ülkeler için hazırlanan program.

EUROPEAN AIR TRAFFIC MANAGEMENT SYSTEM:**AVRUPA HAVA TRAFİK İDARE SİSTEMİ**

2005-2010 yılları arasında ECAC üyesi ülkelerin hava trafik sistemlerini eşgüdümlü hale getirerek, iniş-kalkış zamanlarındaki gecikmeleri azaltmak, tercih edilen uçuş profilleri ile uçuş güvenliği, ülke güvenliği, çevresel etkiler gibi konularda minimum tahditleri planlamak.

EUROPEAN CIVIL AVIATION CONFERENCE (ECAC):**AVRUPA SİVİL HAVACILIK KONFERANSI**

2000 yılında 38 üyesi olan ve 1955'ten beri faaliyetlerine devam eden uluslararası bir organizasyondur. Amacı, Avrupa hava taşımacılık sisteminin güçlendirilmesi, güvenli ve etkili gelişiminin devam ettirilmesidir. ECAC, üye ülkeler ve diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve sivil havacılık politikalarının belirlenmesi konularında da çalışmalar yapmaktadır.

EUROPEAN GEOSTATIONARY NAVIGATION OVERLAY SERVICE:

Avrupa'da uydu seyrüseferi sağlamak amacıyla 1984'de çalışmalarına başlanan bir servistir. EGNOS'un geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmalar 1994'de Avrupa Uzay Ajansı, Avrupa Birliği ve Eurocontrol'un katılımıyla kurulan Avrupa Üçlü Birliği (ETG) tarafından yürütülmektedir.

EUROPEAN GLOBAL NAVIGATION OVERLAY SERVICE:**AVRUPA KÜRESEL SEYRÜSEFER KAPLAMA HİZMETİ**

GPS, GLONASS, 3 yönlü haberleşme sağlayan uydu ve yerden referans sağlayan istasyon sistemlerinin kullanımı ile, Avrupa sahasında kullanım ve kapasite artışının sağlanması.

EUROPEAN ORGANISATION FOR THE SAFETY OF AIR NAVIGATION:**HAVA SEYRÜSEFERİNİN GÜVENLİĞİ İÇİN KURULAN AVRUPA ORGANİZASYONU**

6 ülkede 2100 kişinin çalışmaları ile desteklenen bir organizasyon. Temel amaçlar; hizmet, insan kaynaklarının değerlendirilmesi, geleceğe yönelik hedeflerin tespiti ve ortak çalışma ile koordinasyonun sağlanmasıdır.

EXPECTED APPROACH TIME:

MUHTEMEL YAKLAŞMA ZAMANI

Uçağın ilk yaklaşma fixini terk edip, iniş için yaklaştırmaya başlayacağı muhtemel zaman.

EXECUTE MISSED APPROACH:**PAS GEÇME**

Bir meydan için tesis edilmiş aletli yaklaşma sonucunda, uçağın inmeyip güvenli bir şekilde bir bekleme noktasına devam etmesi.

EXPECTED DEPARTURE CLEARANCE TIME:**MUHTEMEL KALKIŞ TALİMAT ZAMANI**

Bir uçağın kalkış için talimatı alabileceği en uygun zaman .

EXPECT FURTHER CLEARANCE TIME:

Hava Trafik Kontrolörü tarafından verilecek bir sonraki talimat zamanı

EXPEDITE:**ÇABUKLAŞTIR**

Bir pilota otorite tarafından verilen ve hızlı uygulanması gereken talimat için kullanılan terim.

EXPIRED NOTAM:**SÜRESİ DOLAN NOTAM****EXTREMELY HIGH FREQUENCIES:****ÇOK YÜKSEK FREKANSLAR**

30 ile 300 GHz aralığındaki frekanslar.

F**FACILITY:****TESİS**

Özel bir amaç için yapılmış bina, ekipman veya üniteler.

FALSE PLOT:**HATALI GÖRÜNTÜ**

Uçağın gerçek pozisyonundan farklı bir pozisyonda radarda görünmesi.

FALSE TRACK:**HATALI İZ**

Radar sistemindeki teknik konulardan kaynaklanan yanlışlıklar.

FEDERAL AVIATION ADMINISTRATION (FAA):**FEDERAL HAVACILIK İDARESİ**

Sorumluluğu sivil havacılık güvenliği olan kurum, Amerikan hükümetinin bir parçası olarak 1958 yılında kurulmuştur. Fonksiyonları; ulusal savunma gereklerini ve güvenliği göz önüne alarak sivil havacılığın düzenlenmesi, yeni teknolojiler kullanarak havacılığın geliştirilmesi, sivil ve askeri uçakların kontrolünün ortak bir sistemde yapılması, ulusal hava sahası sistemi konusunda yapılan araştırmalar ve ticari uzay taşımacılığının düzenlenmesidir.

FERRY FLIGHT:**NAKİL UÇUŞU**

Bir uçağın yolcu ve yük taşımaksızın satın alınması/ kiralanması halinde tescil edilmeden yurda getirilmesi amacıyla uçuşulması.

FILLED FLIGHT PLAN**DOLDURULMUŞ UÇUŞ PLANI**

Pilot veya şirket temsilcisi tarafından uçuştan önce ATS ünitesine verilmek üzere doldurulan uçuşla ilgili ayrıntıları içeren plan.

FINAL:**FİNAL**

Aletli veya görerek yaklaşma yapan bir uçağın iniş için pisti karşıladığı hat.

FINAL APPROACH:**SON YAKLAŞMA**

Bir aletli/ görerek uçuşta iniş amaçlı yapılan manevraların son kısmı.

FINAL APPROACH COURSE:**SON YAKLAŞMA HATTI**

Aletli yaklaşma yapan bir uçağın pisti karşılamasını sağlayan hat.

FINAL APPROACH FIX:**SON YAKLAŞMA FİXİ**

Yayınlanmış aletli alçalma usulünün başladığı nokta.

FINAL APPROACH SEGMENT:**SON YAKLAŞMA BÖLÜMÜ**

Üç boyutlu geometrik bir yolu tanımlayan ve uçakların son yaklaşımda uçuşuna devam etmesi beklenen düz bir hat.

FIXED LIGHT**SABİT IŞIK**

Belirli bir noktadan bakıldığında sabit şiddette görünen bir ışıktır.

FLEXIBLE USE OF AIRSPACE:**HAVASAHASININ ESNEK KULLANIMI**

Hava sahasının yalnız askeri veya sivil amaçlar için değil, kullanıcının belirleyici olması temel prensibine uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.

FLIGHT DATA:

UÇUŞ BİLGİSİ

Uçakların karşılaşmalarının belirlenip, kontrolörün önceden planlama yapmasına imkan sağlayan uçuşla ilgili genel bilgileri kapsar.

FLIGHT DATA PROCESSING:**UÇUŞ BİLGİ İŞLEME**

AFTN, AWOS, RDP, RPL lerden gelen tüm uçuş bilgilerin işlenerek Kontrolörler için kullanılabilir bir şekle dönüştürüldüğü sistemdir.

FLIGHT DATA PROCESSING SYSTEM:**UÇUŞ VERİ EŞLEME SİSTEMİ**

Uçuş planlarından gelen bilgilerin kullanımıyla, hava trafik kontrolörlerinin strip alma, radarda etiket takibi, ulusal savunma gereklilikleri vb. konularında etkin olarak kullanabilecekleri bir sistem.

FLIGHT INFORMATION SERVICE:**UÇUŞ BİLGİ HİZMETİ**

Güvenli ve etkin bir uçuş için bilgi ve tavsiye hizmeti sağlamak.

FLIGHT INFORMATION CENTRE:**UÇUŞ BİLGİ MERKEZİ**

Uçuş bilgi hizmeti ve ikaz hizmeti vermek için kurulan bir merkez.

FLIGHT INSPECTION:**UÇUŞ KONTROL**

Konulmuş toleransları karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla bir Seyrüsefer Yardımcısının uçuşta araştırılması.

FLIGHT LEVEL:**UÇUŞ SEVİYESİ**

Bir uçuşun güvenli bir şekilde yapılabilmesi için manialardan korunarak elde edilen en alt seviye ile 1000'er feetlik ayırma ile elde edilen hava koridorlarından biri.

FLIGHT PLAN:**UÇUŞ PLANI**

Uçuşun tamamına veya belirli bir bölümüne ait, hava trafik hizmet ünitelerine verilmesi gereken uçuşa ait bilgiler.

FLIGHT PLAN DATA:**UÇUŞ PLANI BİLGİSİ**

Uçak çağrı adı, iniş-kalkış meydanları, planlanan uçuş seviyesi, planlanan uçuş rotası, tahmini varış zamanı gibi bilgilerin genel terimle ifade edilmesi.

FLIGHT POSITION MONITOR:**UÇUŞ POZİSYONU MONİTÖRÜ (İZLEME SİSTEMİ)**

Hava trafik kontrolörüne uçuş aşamasındaki rota değişikliklerini görme, müdahale etme, gerektiğinde tavsiyede bulunma imkanı sağlayan bir sistem.

FLIGHT SERVICE STATION:**UÇUŞ HİZMET İSTASYONU**

Özel bir hava trafik ünitesidir. Yol boyu haberleşmeler ve arama-kurtarma çalışmalarında, uçaklarda meydana gelebilecek acil durumlarda, hava durumu ve hava sahası ile ilgili bilgilerin yayınlanması vb. konularda hizmet vermek üzere kurulmuştur.

FLOW CONTROL:**UÇUŞ AKIŞ KONTROLÜ**

Sektörler arası bilgi akışının kontrolünü sağlar.

FLOW MANAGEMENT UNIT:**UÇUŞ AKIŞ İDARE ÜNİTESİ**

Trafik akışı koordinasyonunda hava sahası kullanım kapasitesini arttırabilmek için kurulmuş bir ünedir.

FLY HEADING:**UÇUŞ BAŞI**

Bir uçağın uçmakta olduğu veya dönmesi gerektiği uçuş derecesi.

FORMATION FLIGHT:**KOL UÇUŞU**

Bir pilotun liderliğinde birden çok uçağın birlikte gerçekleştirdikleri uçuş.

FUEL DUMPING:**HAVADA YAKIT BOŞALTMA**

İniş için tehlike teşkil edebilecek fazla yakıtın boşaltılması.

FUEL REMAINING:**MEVCUT YAKIT**

Uçakta bulunan mevcut yakıt miktarı.

FUNCTIONAL REQUIREMENTS:**FONKSİYONEL İHTİYAÇLAR**

Operasyonel ihtiyaçlarda sistemden beklenen fonksiyonel performansın belirlenmesi.

FUTURE AIR NAVIGATION SYSTEMS:**GELECEKTEKİ HAVA SEYRÜSEFER SİSTEMLERİ**

ICAO kurulu tarafından geleceğin seyrüsefer sistemlerinin tespit edilmesi için kullanılan bir terim.

FRANGIBILTY:**KIRILABİLİRLİK**

Arzu edilen bir yüke kadar dayanabilecek yapısal bütünlükte ve sertlikte olan, daha büyük bir yükte uçaklara en az derecede zarar verebilecek şekilde eğilip, bükülen veya kırılabilen nitelikteki bir cisim özelliğidir.

G

**GATE TO GATE:
KAPIDAN KAPIYA**

Hava Trafik İdare Merkezi ile kullanıcıların, uçağın motor çalıştırması ile başlayıp kapatmasına kadar yaşadıkları süreci belirten bir terimdir.

**GENERAL AIR TRAFFIC:
GENEL HAVA TRAFİĞİ**

ICAO kural ve uygulamalarının tüm uçuşları kapsamı.

**GENERAL COMMUNICATIONS:
GENEL HABERLEŞMELER****GEOGRAPHICAL REFERENCE:
COĞRAFİ REFERANS****GEOMETRIC ALTITUDE:
GEOMETRİK İRTİFA**

Yüzey referans alınarak belirlenen yükseklik.

**GERMAN AIR TRAFFIC CONTROL CORPORATION (DFS):
ALMAN HAVA TRAFİK KONTROL KURUMU**

DFS, 1993 yılından bu yana hava seyrüsefer hizmetlerinin idaresiyle görevlendirilmiştir. Uçuş planlarının kabulü ve işlenmesi, hava trafik hizmetleri için gerekli teknik sistemlerin planlanması, kurulması ve bakımı da bu kurumun sorumluluğundadır.

**GLIDE SLOPE:
SÜZÜLÜŞ AÇISI**

Aletli yaklaşma sisteminin bir parçasıdır. Piste göre dikey olarak güvenli bir süzülüş açısı ile yaklaşmayı ifade eder.

GLOBAL NAVCOM

IATO tarafından bir yıllığına koordine edilen bilgilerdir.

**GLOBAL NAVIGATION SATELLITE SYSTEM (GNSS):
KÜRESEL SEYRÜSEFER UYDU SİSTEMİ**

Gerekli teknik ekipmanlarla donatılmış, dünya çapında pozisyon, hız ve zaman belirlenmesi konularında kullanılan uydu sistemidir.

**GLOBAL POSITIONING SYSTEM:
KÜRESEL POZİSYON BELİRLEME SİSTEMİ**

Uzaydan yapılan hız, zaman, pozisyon belirleme ve geliştirme sistemi.

**GNSS ACCURACY/GNS:
KÜRESEL SEYRÜSEFER UYDU SİSTEMİNİN DOĞRULUĞU**

GNSS tarafından belirtilen pozisyon ve zamanın, gerçek pozisyon ve zamana göre uygunluğu (veya hata payı)

GNSS NAVIGATION AND LANDING SYSTEM:

GNSS BAZLI SEYRÜSEFER VE YAKLAŞMA (İNİŞ) SİSTEMLERİ**GO AHEAD:
DEVAM EDİN**

Bir sebepten dolayı konuşması durdurulan kont./pilota devam etmesini istediğimizde söylenen söz.

**GO AROUND:
PAS GEÇ**

Herhangi bir sebepten dolayı iniş talimatı almış bir uçağın pilotunun iniş yapmayı pas geçmesi.

**GROUND CONTROLLED APPROACH:
YER KONTROLLÜ YAKLAŞMA**

Daha çok askeri amaçlı kullanılan yerden radar yardımıyla bir uçağın yaklaşma ve inişini yapmasına yardımcı olan sistem.

**GROUND DATA LINK PROCESSOR:
YER VERİ HATTI İŞLEMCİSİ**

Yer-hava arasında bilgi iletişiminin hatlar aracılığıyla sağlanması.

**GROUND RADAR:
YER RADARI**

Sisli havalarda kullanılan, havaalanına yerden görüş imkanı sağlayan radar sistemi.

**HANDOFF:
TRANSFER**

Radarlı Hava Trafik hizmeti verilirken tanımlanmış bir trafiğin komşu sektöre devri.

HANDLING:

Yer hizmetleri. (örnek olarak HAVAŞ tarafından verilen hizmetleri kapsar.)

**HARMONISATION (ATC SYSTEM):
ATC SİSTEMİ UYUMLULUĞU**

Ünitelerdeki standart uygulamalarla, sistem performansının karşılaştırılarak aralarındaki uyumun belirlenmesi.

**HAZARD:
TEHLİKE**

Uçuş güvenliğine etki edebilecek (meteorolojik hadiseler, trafik yönetimi, acil durumlar vb.) faktörlerin ortaya çıkması durumu.

**HAZARD BEACON:
TEHLİKE BİKİNİ**

Hava seyrüseferine bir tehlikenin varlığını belirtmek için kullanılan havacılık yer işaretidir.

HEADING:**UÇUŞ BAŞI**

Uzunlamasına ekseninde düşünülen bir uçağın, kuzeyden saat yönünde derece olarak tanımlanan yönüdür.

HELICOPTER:**HELİKOPTER**

Aerodinamik yapısı gereği bir nokta üzerinde durabilen veya uçabilen hava aracı.

HELIPAD:**HELİPED**

Helikopterlerin iniş/ kalkış yapması ve park etmesi için tanımlanmış bir küçük saha.

HELIPORT:**HELİPORT**

Bir yerde, suda veya yapıda tesis edilen helikopterlerin iniş/ kalkış yaptıkları ve gerekli bina ve tesislerinin olduğu bir saha.

HERTZ:**HERTZ**

Elektromanyetik ölçü birimi.

HIGH FREQUENCY:**YÜKSEK FREKANS**

3 ve 30 MHz arasındaki frekansların bütünü.

HIGH LEVEL DATA LINK CONTROL:**YÜKSEK SEVİYE BİLGİ BAĞLANTI KONTROLÜ**

Mevcut radarlarımızdan gelen dataların formatıdır. Mevcut RDP ve FDP sistemlerimiz bu formattaki radar datasını tanır ve işler.

HIGH SPEED TAXIWAY:**YÜKSEK HIZ TAKSİ YOLU**

İnişten sonra uçağın pisti yüksek bir hızla terk etmesine imkan verecek şekilde tesis edilen bir taksi yolu.

HOLD PROCEDURE:**BEKLEME KURALI**

Herhangi bir nedenden dolayı uçağın belirli bir hava sahasında bekleme kuralı.

HOLDING:**BEKLEME**

Bir uçağın tanımlanmış bir nokta üzerinde belli kurallar doğrultusunda uçuşması.

HOLDING FIX:**BEKLEME FİKSİ**

Bekleme kurallarına uyularak üzerinde bekleme yapılacak seyrüsefer yardımcısı.

HOLDING POINT:**BEKLEME NOKTASI**

Pisti ihlal etmeden kalkış için taksi yapan uçağın bekleyebileceği tanımlanmış bir saha.

**HOMING:
HOMİNG**

Bir uçağın herhangi bir seyrüsefer yardımcı cihazına rüzgar düzeltmesi yapmaksızın uçması.

**HUMAN FACTORS:
İNSAN FAKTÖRÜ**

Bir çalışmada insan faktörünün etkilerini ve insanlar, teknolojiler ve çevre arasındaki fonksiyonel ilişkinin araştırılmasıdır.

**HUMAN INTEGRATION IN FUTURE ATM SYSTEMS:
GELECEKTEKİ ATM SİSTEMLERİYLE İNSAN BÜTÜNLEŞMESİ**

Bu proje, hava trafik yönetim çevrimindeki insani faktörlerin bütünleştirilmesinin önemi ve yararlılığının artırılmasını hedeflemektedir.

**ICAO REGION:
ICAO BÖLGESİ**

ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu) antlaşmasını imzalayarak ulusal ve uluslararası hava sahalarında Hava Seyrüsefer Hizmeti sağlayan devletleri içeren bölge.

**ICING:
BUZLANMA**

Uçağın kanat ve gövdesinde oluşan buzlanmadır. Çeşitleri aşağıda belirtilmiştir;
Rime Ice –Kaba Buzlanma: Aşırı soğumuş su damlacıklarının aniden donmasıyla oluşan pürüzlü, beyaz, mat görünümlü buz.

Clear Ice- Şeffaf Buzlanma: Büyük ve aşırı soğumuş su damlacıklarının daha yavaş donmasıyla oluşan parlak, şeffaf buz.

Mixed-Karışık: Kaba ve şeffaf buzlanmanın karışımı

**IDENT:
TANITMA**

Uçak transponder tanımlama fonksiyonunun pilot tarafından aktif hale getirilmesi için talep. Bu, kontrolöre uçağı tanımlayabilme veya tanımlanmış uçağı teyid etmede yardımcı olur.

**IDENTIFICATION BEACON
TANITMA BİKİNİ**

Muayyen bir noktanın tanımlanması anlamında kod' lu yayın yapan bir havacılık bikiğidir.

**IFR AIRCRAFT:
IFR UÇAK**

Aletli uçuş kurallarına göre uçan uçak.

**IFR CONDITIONS:
IFR Şartlar**

Hava şartlarının görerek uçuş kuralları altında uçuş için minimumun altında olması.

INSTRUMENT LANDING SYSTEM:**ALETLİ İNİŞ SİSTEMİ**

VHF bandında çalışan ILS sistemi piste 40 kilometre mesafeden itibaren yatay ve düşey olarak uçağa kılavuzluk görevi yaparak piste otomatik olarak inmesini sağlar. Özellikle görüşün kısıtlı olduğu sisli, yağmurlu ve karlı havalarda güvenli bir iniş yapılmasına imkan sağlayan ILS sistemi 3 ana gruptan oluşmaktadır.

a- Localizer

b- Glide Path

c- Markerler (IM, MM,OM) : 75 MHz frekansında çalışırlar. Üzerinden uçak geçtiği zaman, pilot mahallinde bulunan marker alıcısındaki değişik renkli lambaları yakarak ve sesli(kod'lu) olarak pilotun hangi marker üzerinden geçtiği ve dolayısıyla uçağın piste olan uzaklığı hakkında bilgi veren bir sistemdir.

ILS CATEGORIES:**ILS KATEGORİLERİ**

Aletli iniş sistem kategorileri

1. ILS Kategori I : Teker koyma noktasına göre yüksekliğin 200 feetten daha fazla ve pist görüş mesafesinin 1800 feetten daha fazla olduğu yaklaşımlar için sağlanan aletli yaklaşma prosedürü.

2. ILS Kategori II : Teker koyma noktasına göre yüksekliğin 100 feetten daha fazla ve pist görüş mesafesinin 1200 feetten daha fazla olduğu yaklaşımlar için sağlanan aletli yaklaşma prosedürü.

3.a- ILS Kategori III A: Pist görüş mesafesinin 700 feetten fazla olduğu ve bir karar yüksekliği minimumu olmaksızın yapılan yaklaşımlar için sağlanan ILS yaklaşma prosedürü

b- ILS Kategori III B : Pist görüş mesafesinin 150 feetten fazla olduğu ve karar yüksekliği minimumu olmaksızın yapılan yaklaşımlar için sağlanan ILS yaklaşma prosedürü

c- Herhangi bir karar yüksekliği ve pist görüş mesafesi minimumu olmaksızın yapılan yaklaşımlar için sağlanan ILS yaklaşma prosedürü

IMMEDIATELY:**ACİLEN**

Bir faaliyetin tehlikeli bir durumdan kaçınmak için hemen tamamlanması gerektiğinde ATC tarafından kullanılır.

INCERFA (UNCERTAINTY PHASE):**ŞÜPHE HALİ**

Uçağın güvenliği hakkında bir şüphenin mevcut olduğu durum.

INCIDENT:**HADİSE**

Uçağın güvenliğini etkileyen veya etkileyebilecek, kazadan farklı oluşum.

INDEPENDENT PARALLEL APPROACHES:**BAĞIMSIZ PARALEL YAKLAŞMALAR**

Paralel veya yakın paralel alet pistlerinden aynı anda yapılan kalkışlar.

INDICATED AIRSPEED (IAS):**GÖSTERGE HIZI**

Hava sürati göstergesinden okunan düzeltilmemiş hız.

INDICATED AIR SPEED DEVIATION NON-CONFORMANCY:**GÖSTERGE SÜRATİ SAPMA UYUŞMAZLIĞI**

Uçuşların tahmini gösterge süratleri arasında farklar olduğu durum ve bu farkın gösterge sürati limitlerini aşmasıdır.

INERTIAL NAVIGATION SYSTEM:**HAREKETSİZ SEYRÜSEFER SİSTEMİ**

Geniş kapsamlı seyrüsefer için bilgisayar destekli bir board seyrüsefer cihazıdır.

INFORMATION MANAGEMENT:**BİLGİ YÖNETİMİ**

Güncelleştirilmiş bilginin ilgili birimlere zamanında dağıtılmasıdır.

INITIAL APPROACH FIX:**İLK YAKLAŞMA FİKSİ**

İlk yaklaşma bölümünün başlangıcını tanımlayan, aletli yaklaşma prosedür çizimlerinde belirlenmiş fiks.

INITIAL APPROACH SEGMENT:**İLK YAKLAŞMA BÖLÜMÜ**

Aletli yaklaşma prosedürünün ilk yaklaşma fiksi ile orta yaklaşma fiksi veya uygunsa son yaklaşma fiksi veya noktası arasında kalan bölüm.

INITIAL FLIGHT PLAN PROCESSING:**İLK UÇUŞ PLANI İŞLEMİ**

Uçuş planının kabul edilme fonksiyonu.

INITIAL MISSED APPROACH WAYPOINT:**İLK PAS GEÇME NOKTASI**

İlk pas geçme noktasının belirlenmesi için kullanılan, pist civarına yerleştirilen 3 boyutlu yol noktasıdır.

INITIATION LAG (DELAY)**İLK GECİKME**

Bir izleyicinin ilk giriş ve çıkış verileri arasında geçen süreye denir.

INNER MARKER:**İÇ MARKER**

ILS (CAT II) hassas yaklaşma ile kullanılan, orta marker ve ILS pistinin sonu arasına yerleştirilen, saniyede 6 nokta vuruşu yapmaya ayarlanan yayılım patern'i yayarak pilotu görsel ve işitsel olarak, normalde teker koyma noktasından 100 feet yukarıda dizayn edilen karar yüksekliğinde olduğu hakkında uyarıcı bir marker vericisi.

INPUT/OUTPUT SYSTEM:

GİRİŞ/ÇIKIŞ VERİLERİ SİSTEMİ

Bu sistem, hava trafik kontrol işlemlerinin yapısal modelinin 4 bileşeninden biridir. Ayrıca bilgi ve cevaplamanın seçiminden sorumludur.

INSTRUMENT APPROACH PROCEDURE:**ALETLİ YAKLAŞMA UYGULAMASI**

İlk yaklaşma fiksinden veya uygunsuz tanımlanmış geliş yolunun başından inişin tamamlanabileceği bir noktaya getiren, eğer iniş tamamlanamayacaksa bir bekleme noktasına getirecek veya belli bir yüksekliğe tırmandırarak manialardan belirlenmiş bir korumayla uçuş aletlerinin yardımıyla yapılan, daha önceden belirlenen manevralar serisi.

INSTRUMENT APPROACH WAYPOINT:**ALETLİ YAKLAŞMA NOKTASI**

Yaklaşma prosedürleri tanımında kullanılabilen pozisyon fiksleri, ilk yaklaşma yol noktası ve son yaklaşma yol noktası gibi değerlendirilmektedir.

INSTRUMENT FLIGHT RULES (IFR):**ALETLİ UÇUŞ KURALLARI**

Aletli meteorolojik şartlar altında uçuşun idaresini sağlayan kurallar bütünü.

INSTRUMENT LANDING SYSTEM (ILS):**ALETLİ İNİŞ SİSTEMİ**

Yaklaşma işlemi boyunca pilota dikey ve yatay rehberlik yapan görsel yardımcılar ve elektronik cihazlardan oluşan hassas aletli yaklaşma sistemi.

INSTRUMENT METEOROLOGICAL CONDITIONS (IMC):**ALETLİ METEOROLOJİK ŞARTLAR**

Görüş, bulutlardan uzaklık, bulut tavanı terimleri ile açıklanan meteorolojik şartlar için belirlenen minimumlardan düşük olan durum.

INSTRUMENT RUNWAY:**ALETLİ PİST**

Aletli yaklaşma prosedürlerini kullanan uçağın operasyonu için kullanılacak aşağıdaki pistlerden biri ;

Nonprecision Approach Runway (Hassas olmayan yaklaşma pisti) : Direkt bir yaklaşma için yeterli olabilecek istikamet bilgisi sağlayan yardımcı ve görsel yardımcılarının hizmet verdiği bir aletli pist.

Precision Approach Runway Category I (Hassas yaklaşma pisti, kategori I) : Pist görüş mesafesinin 800 m' den ve karar yüksekliğinin 200 feetten düşük olduğu zamanlardaki operasyonlar için kullanılan, görsel yardımcılar ve ILS ile hizmet veren bir aletli pist.

Precision Approach Runway, Category II (Hassas yaklaşma pisti, kategori II) : Pist görüş mesafesinin 400 m' den ve karar yüksekliğinin 100 feetten düşük olduğu zamanlardaki operasyonlar için kullanılan, görsel yardımcılar ve ILS ile hizmet verilen bir aletli pist.

Precision Approach Runway, Category III (Hassas yaklaşma pisti, kategori III): ILS hizmeti verilen ve;

a- Pist görüş mesafesinin 200 m' den düşük olduğu ve karar yüksekliğinin uygulanmadığı zamanlardaki operasyonlar için kullanılan, inişin son aşamasına kadar görsel yardımcılarının kullanıldığı aletli pist,

b- Pist görüş mesafesinin 50 m' den düşük olduğu ve karar yüksekliğinin kullanılmadığı zamanlardaki operasyonlar için kullanılan, taksi için görsel yardımcılarının kullanıldığı aletli pist,

c- İniş ve taksi için görsel referans olmaksızın yapılan operasyonlar için aletli pist.

INTEGRATION (ATC SYSTEM):

HAVA TRAFİK KONTROL SİSTEMLERİNİN BÜTÜNLEŞMESİ

Hava trafik kontrol sistemlerinden üst düzey yarar sağlamak için tüm meydan ve havalimanlarında aynı tip seyrüsefer yardımcı cihazı ve elektronik alt yapısının kullanılması.

INTERMEDIATE APPROACH SEGMENT:

ORTA YAKLAŞMA BÖLÜMÜ

Orta yaklaşma fiksi ve son yaklaşma fiksi veya noktası arasında kalan, aletli yaklaşma prosedürünün bölümü.

INTERMEDIATE FIX:

ORTA FİKS

Bir aletli yaklaşma prosedürünün orta yaklaşma bölümünün başlangıcını tanımlayan fiks.

INTERNATIONAL AIR TRANSPORT ASSOCIATION (IATA):

ULUSLARARASI HAVA TAŞIMACILIĞI BİRLİĞİ

Bu birlik 1945 yılı Nisan ayında Küba' da kurulmuştur. Bugün 130 farklı ülkeden 230 üyesi bulunmaktadır. Hava taşımacılığının güvenilir, ekonomik ve düzenli yapılabilmesi, hava ticaretinin gelişmesi ve ilgili problemlerin çözülmesi, ICAO ve diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliği sağlamak birliğin hedefleri arasındadır.

INTERNATIONAL AIRPORT:

ULUSLARARASI HAVA ALANI

Uluslararası hava trafiği için inişe ve kalkışa açık, gümrük, sağlık, hayvan ve bitki karantinası ile benzeri hizmetlerin sağlandığı hava alanı.

INTERNATIONAL CIVIL AVIATION ORGANISATION (ICAO):

ULUSLARARASI SİVİL HAVACILIK ORGANİZASYONU

1944 yılı Kasım ayında ABD' nin davetlisi olarak 52 ülke katılımıyla başlayan sivil havacılık çalışmaları sonrasında ICAO, 1947 yılında uluslararası bir örgüt olarak tanınmıştır. Örgütün amaçları; dünya çapında uluslararası sivil havacılığın geliştirilmesi, standardizasyonun sağlanması, üye ülkeler arasında teknik işbirliği oluşturulması ve bölgesel planlamalar yapmaktır. 1992 Şubat ayı itibariyle organizasyona üye 165 devlet bulunmaktadır.

INTERNATIOAL FEDERATION OF AIRLINE PILOTS ASSOCIATIONS(IFALPA)

ULUSLARARASI HAVAYOLU PİLOTLARI DERNEKLERİ FEDERASYONU

1948 yılında 13 dernek tarafından kurulan bu federasyonun bugün 90 dernek ve 100.000 pilot üyesi bulunmaktadır. Uluslararası alanda pilotların organize olabilmesi ve karşılaştıkları problemlere ortak çözüm bulunabilmesi federasyonun temel hedefleridir.

INTERNATIONAL FEDERATION OF AIR TRAFFIC CONTROLLERS' ASSOCIATION(IFATCA):

**ULUSLARARASI HAVA TRAFİK KONTROLÖRLERİ DERNEKLERİ
FEDERASYONU**

Bu federasyon, politik veya ticari bir organizasyon olmayıp 100'den fazla ülkede yaklaşık 40.000 hava trafik kontrolörünü temsil etmektedir. Federasyonun amaçları; uluslar arası hava seyrüseferinin düzenli ve güvenli yapılmasına yardımcı olmak, hava trafik kontrolörlerinin bilgi düzeyinin ve mesleki etkinliklerinin artırılmasını sağlamak, hava seyrüseferiyle ilgili uluslararası ve ulusal havacılık otoriteleri arasında uyumlu çalışma ortamını sağlamaktır.

**INTERROGATOR:
SORGULAYICI**

İkincil radar yer istasyonundan gönderilen radyo sinyallerini alıp cevaplayan uçakta tesis edilen bir cihazdır.

**INTERSECTING RUNWAYS:
KESİŞEN PİSTLER**

Kesişen iki veya daha fazla pistler.

**INTERSECTION:
KESİŞME**

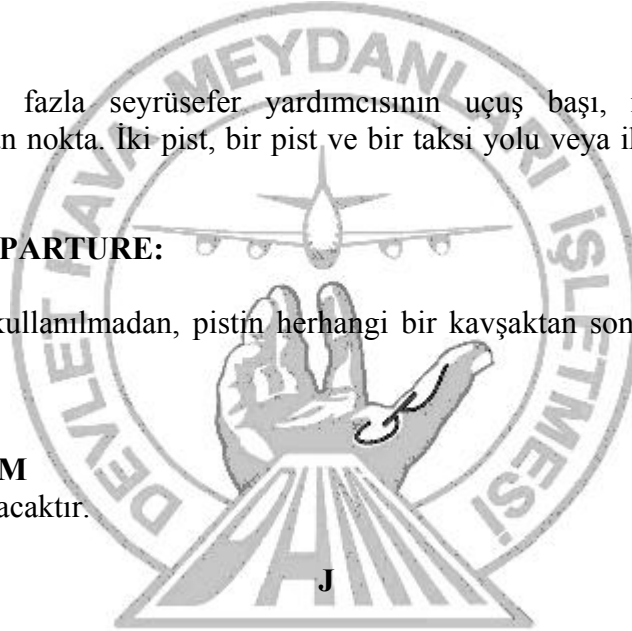
İki veya daha fazla seyrüsefer yardımcısının uçuş başı, radyal veya rotalarının kesişmesiyle tanımlanan nokta. İki pist, bir pist ve bir taksi yolu veya iki taksi yolunun kesişme noktası.

**INTERSECTION DEPARTURE:
KAVŞAK KALKIŞI**

Pistin tamamı kullanılmadan, pistin herhangi bir kavşaktan sonrası kullanılarak yapılan kalkış.

**I SAY AGAIN:
TEKRAR EDİYORUM**

Mesaj tekrarlanacaktır.

**JAMMING:
YAYININ BOZULMASI**

Uçağın radar üzerine görünümünü veya radyo haberleşme/seyrüseferinde yayılımı/kabulünü bozan elektronik veya mekanik parazit.

**JET BLAST:
JET AKIMI**

Jet motor egzozu

**JET STREAM:
JET AKIMI**

Yüksek seviyelerde yüksek hızdaki rüzgarların oluşturduğu hava akımı.

**JOB ANALYSIS:
İŞ ANALİZİ**

Bir adayın yetenek, bilgi, beceri ve diğer karakteristik özelliklerinin işin niteliklerine uygunluğunun belirlenmesi.

**JOB DESCRIPTION:
İŞİN TANIMLANMASI**

İşin özellikleri ve amaçları için belirlenen, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi için gerekli kişisel yetenek, bilgi, fiziksel ve zihinsel uyum performansları.

K

**KNOWN TRAFFIC:
TANIMLI TRAFİK**

Hava Trafik Kontrol Merkezince hakkında yükseklik, pozisyon ve niyeti ile ilgili bilgi sahibi olunan trafik.

KNOTS

Bir saatte deniz mili (NM) olarak kat edilen mesafe.

**LANDING AREA:
İNİŞ SAHASI**

Uçağın iniş veya kalkışı için tahsis edilen, hareket sahasının bir bölümü.

**LANDING DIRECTION INDICATOR:
İNİŞ İSTİKAMET GÖSTERGESİ**

Kullanılmakta olan iniş kalkış yönünü görsel olarak belirleyen alettir.

**LANDING DISTANCE AVAILABLE:
MEVCUT İNİŞ MESAFESİ**

İnen bir uçağın yer koşusu için mevcut ve elverişli ilan edilen pist uzunluğudur.

**LANDING ROLL:
İNİŞ KOŞUSU**

Uçağın piste teker koyma noktasıyla, duracağı veya pisti terk edeceği nokta arasındaki mesafe.

**LANDING SEQUENCE:
İNİŞ SIRALAMASI**

Uçakların iniş için sıralandırılması.

**LAST ASSIGNED ALTITUDE:
EN SON TAHSİS EDİLEN İRTİFA**

ATC tarafından tahsis edilen ve pilot tarafından anlaşıldığı belirtilen en son irtifa veya uçuş seviyesi.

**LATERAL DEVIATION:
YANLAMASINA SAPMA**

X, Y düzleminde ölçülen, cari uçuş pozisyonu ile cari yörünge sistemindeki pozisyonu arasındaki fark.

**LATERAL SEPARATION:
YATAY AYIRMA**

Farklı rotalar veya farklı coğrafi bölgelerde uçan aynı irtifadaki uçaklar arasındaki yatay mesafe.

**LEVEL:
SEVİYE**

Sabit atmosferik basınca göre belirlenmiş uçuş seviyelerinden her biri.

**LETTER OF AGREEMENT:
ANLAŞMA MEKTUBU**

Komşu hava trafik kontrol üniteleri arasında, kontrol sorumluluğunun devri konusunda yapılan anlaşma.

**LICENCE:
LİSANS**

Hava trafik kontrolörünün mesleğini icra edebilmesi için yeterlilik testinden sonra sahip olduğu özel bir belge.

**LICENSING ADMINISTRATION:
LİSANSLANDIRMA YÖNETMELİĞİ**

Hava Trafik kontrolörlerinin lisans alma, muhafaza etme ve iptal konularını düzenleyen yasal zorunlulukların açıklandığı yönetmelik.

**LICENSING AUTHORITY:
LİSANS OTORİTESİ**

Yasal bir düzenleme ile personel lisanslarından sorumlu kılınan tanımlanmış otorite.

**LIGHT FAILURE:
IŞIK BAŞARISIZLIĞI**

Hüzmenin yükseklik açısı kullanılarak belirlenmiş ortalama şiddetinin Hüzme şaşması ve dağılım düşmesinin herhangi bir sebeple, yeni bir ışığın belirlenmiş ortalama şiddetine göre %50 oranında düşük performansta olması, ışık başarısızlığı olarak kabul edilir.

**LIGHTING SYSTEM RELIABILITY:
IŞIKLANDIRMA SİSTEMİNDE GÜVENİRLİK**

Tüm tesisatın belirlenmiş toleranslar içerisinde faal oluşu ve sistemin kullanıma elverişlilik olasılığıdır.

**LOCALISER:
LOKALİZER**

ILS sisteminin, 108-112 MHz frekans bandında çalışan ve pist merkez hattı üzerine pist başına belli bir mesafeye yerleştirilen parçasıdır. Havaya yayılan elektronik sinyaller vasıtasıyla uçağın pist merkez hattını tam olarak karşılamasını sağlar.

LOCALIZER COURSE:

LOKALİZER HATTI

ILS' te lokalizer vericisinin oluşturduğu yol.

LOCAL TRAFFIC:**YEREL TRAFİK**

Meydan trafik paterninde, kulenin görüş alanı içinde, yerel çalışma sahalarından gelen veya bu sahalarla giden, meydana alet yaklaşma çalışması yapan uçakların tümü.

LOCATOR:**YER BELİRLEYİCİ**

Son yaklaşımda bir yardımcı olarak kullanılan bir LM/MF NDB.

LONGITUDIAL DEVIATION:**UZUNLAMASINA SAPMA**

Uçuştaki gerçek pozisyon ile uçak tarafından rapor edilen pozisyon arasındaki sapma.

LONGITUDINAL SEPARATION:**UZUNLAMASINA AYIRMA**

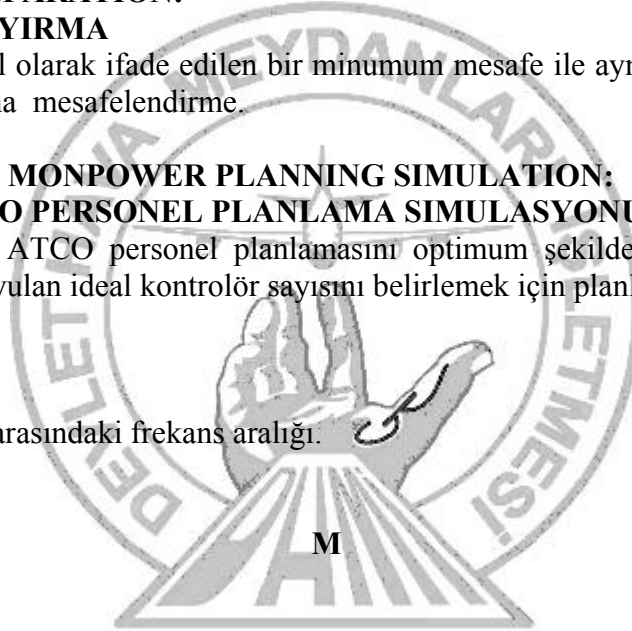
Zaman veya mil olarak ifade edilen bir minimum mesafe ile aynı irtifadaki hava araçları arasındaki uzunlamasına mesafelendirme.

LONG TEAM ATCO MONPOWER PLANNING SIMULATION:**UZUN DÖNEM ATCO PERSONEL PLANLAMA SIMULASYONU**

Eurocontrol'ün ATCO personel planlamasını optimum şekilde yapmak ve 15 senelik periyotlarda ihtiyaç duyulan ideal kontrolör sayısını belirlemek için planladığı simülasyon.

LOW FREQUENCY:**DÜŞÜK FREKANS**

30 ve 300 kHz arasındaki frekans aralığı.

MACH NUMBER:**MACH NUMARASI**

Hakiki hava süratinin, ses süratine oranı.

MACH NUMBER TECHNIQUE :**MACH AYARI TEKNİĞİ**

Turbojet motorlu uçaklar arasındaki uzunlamasına ayırma minimumlarını muhafaza etmek için uçakların hızlarına müdahale etmeyi sağlayan teknik.

MAINTAIN:**MUHAFAZA ET**

ATC tarafından verilen irtifa veya uçuş seviyesinin muhafaza edilmesi manasında kullanılan ve beraberinde irtifa veya uçuş seviyesi de içeren diğer ATC talimatlarında da uyulması gerekli usulleri belirtmek için kullanılan terim.

MAKE SHORT APPROACH:

KISA YAKLAŞMA YAP

Pilotun kısa bir son yaklaşma yapmasını istemek amacıyla, trafik paternini değiştirmesi için ATC tarafından kullanılan terim.

MANAGEMENT:**İDARE**

Belli kriterlere uygun olarak, kaynakların etkin kullanımının ve koordinasyonun sağlanması.

MANAGER:**YÖNETİCİ**

Yönetimi altındaki birimlerden bilgi alan ve ihtiyaçların belirlenmesinde etkin olan kişi.

MANOEUVRE:**MANEVRA**

Yer-hava müsaadesi ile uçuş esnasında meydana gelen değişiklikler.

MANOEUVRING AREA:**MANEVRA SAHASI**

Apronlar hariç, iniş, kalkış ve taksi'deki uçakların hareket alanlarını kapsayan havaalanı'nın bir bölümü.

MANPOWER PLANNING:**İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI**

Bir organizasyonun devam etmesi için gerekli yeterliliklere sahip kişi sayısının belirlenmesi. Bu planlamaya göre kişilerin işe alınması veya işten çıkarılmasını belirlemek.

MARSHALLER:**YOL GÖSTERİCİ**

Uçakların park etmesi esnasında, özel işaretlerle anlaşma yöntemiyle pilotu yönlendiren görevli.

MASTER CONTROL STATION:**ANA KONTROL İSTASYONU**

GNSS sisteminin epheremis ve saat hatalarının hesaplamalarını gerçekleştiren istasyonlardır.

MAYDAY:**ULUSLAR ARASI RADYOTELEFON” TEHLİKELİ DURUM” SİNYALİ**

Üç kez tekrar edilir, çok yakın ve ciddi bir tehlike ve acil yardım gerektiğini gösterir.

MEDICAL ASSESSMENT:**TIBBİ YETERLİLİK TESPİTİ****MEDIUM FREQUENCY:****ORTA FREKANS**

300 kHz ile 3 mHz arasındaki frekans aralığı

**MENTAL ABILITIES:
ZİHİNSEL YETENEKLER**

Karar verme, uygulama, algılama yönteminin ve kapasitelerinin zihinsel olarak var olması.

**MARKER:
İŞARETLEYİCİ**

Bir manianın gösterilmesi veya bir sınırın belirlenmesi için yer seviyesi üzerine konulan cisimlerdir.

**MESSAGE FORMAT:
MESAJ FORMATI**

Mesajı oluşturan yapısal özelliklerin belirlenmesi.

**MICROWAVE LANDING SYSTEM:
MİKRODALGA İNİŞ SİSTEMİ**

Mikrodalga spektrumunda çalışan bir hassas alet yaklaşma sistemi. Aşağıdaki parçaları içerir; azimut (açı) İstasyonu, elevation (rakım, yükseklik) istasyonu, hassas mesafe ölçme cihazı (PDME)

ILS sistemine göre oldukça gelişmiş özelliklere sahiptir. Pist merkez hattına göre ± 40 derece yatay ve süzülüş yolunda 0.1 ve 15 derece arasında dikey kaplama sağlayarak eğrisel yaklaştırmaya müsaade eder.

**MIDDLE MARKER:
ORTA MARKER**

Yüksekliği piste göre 200 feet olan ILS süzülüş hattının ortasında belirlenmiş bir noktadaki marker vericisidir.

**MINIMUM CROSSING ALTITUDE:
MİNİMUM KAT EDİŞ İRTİFASI**

Daha yüksek bir minimum yol IFR irtifası (MEA) olan bir yola doğru ilerleyen bir hava aracının belirli fiksleri kat etmesi gereken minimum irtifa.

**MINIMUM DESCENT ALTITUDE:
MİNİMUM ALÇALMA İRTİFASI**

Elektronik süzülüş hattı bilgisinin sağlanmadığı standart alet yaklaşma prosedürü uygulamalarında, son yaklaşımda veya türlü yaklaşma sırasında alçalmaya müsaade edilen, deniz seviyesi üzerinde feet cinsinden ifade edilen en düşük irtifa.

**MINIMUM FUEL:
MİNİMUM YAKIT**

Bir uçağın kabul edilebilir bir miktarda gecikmeli veya gecikmesiz olarak varış yerine ulaşması için gerekli olan yakıt miktarıdır. Bu bir acil durum değildir, fakat usule aykırı aşırı bir gecikme durumunda bir acil durumun olabileceğini gösterir.

**MINIMUM HOLDING ALTITUDE:
MİNİMUM BEKLEME İRTİFASI**

Bir bekleme paterni için emredilen, seyrüsefer ve iletişim sinyal kapsamı ve mania temizleme gereksinimlerini sağlayan en düşük irtifa.

**MINIMUM NAVIGATION PERFORMANCE SPECIFICATION:
MİNİMUM SEYRÜSEFER PERFORMANS ŞARTNAMESİ**

MNPS dizaynı hava sahasında operasyon yapabilmesi amacıyla, bir uçağın minimum seyrüsefer performans kabiliyetine sahip olması için gerekli olan standartların bir düzenlemesidir. Ek olarak, uçak MNPS operasyonları için Tescil Ülkesi tarafından sertifikalandırılmış olmalıdır.

**MINIMUM RECEPTION ALTITUDE:
MİNİMUM ALMA İRTİFASI**

Bir kavşak noktasının tanımlanabileceği en düşük irtifa.

**MINIMUM SECTOR ALTITUDE:
MİNİMUM SEKTÖR İRTİFASI**

Acil durum şartları altında kullanılacak, bir radyo seyrüsefer yardımcısı merkez olmak üzere 46 km(25NM) yarı çaplı bir sektör içinde kalan sahada bulunan tüm manialardan 300 m (1000 feet) minimum yükseklik sağlayan en düşük irtifa.

**MINISTERIAL MEETING ON AIR TRAFFIC SYSTEM IN EUROPE:
AVRUPA'DAKİ HAVA TRAFİK SİSTEMİ KONUSUNDA İDARİ TANIŞMA**

**MISSED APPROACH PROCEDURE:
PAS GEÇME PROSEDÜRÜ**

Yaklaşmanın devam ettirilemediği durumlarda takip edilen prosedür.

MODE:

ICAO Annex 10'da belirtilen SSR sorgulama sisteminin özel kodlarla belirlenmesi.

**MODE S:
MOD S**

Hava Trafik Hizmetlerinde kullanılmak üzere geliştirilen, tanımlama ve teşhisin yanı sıra hava-yer mesaj alışverişi de sağlayarak sözlü konuşmaları minimuma indirmeyi amaçlayan bir seyrüsefer sistemi.

**MONITORING:
İZLEMEK**

Hava Trafik kontrolörünün temel fonksiyonudur. Radar ekranında trafiğin takip edilmesi.

**MONOPULSE SECONDARY SURVEILLANCE RADAR :
TEKPULSE İKİNCİL GÖZLEM RADARI**

Tek sinyalle uçağın yerini tespit edebilen SSR.

**MOVEMENT AREA:
HAREKET SAHASI**

Hava aracının, kalkış, iniş ve taksi' si sırasında kullanılan, manevra sahaları ve apron(lar) dan oluşan, hava meydanının bir bölümü.

MULTI CHANNEL TRACKING (MCT):**ÇOKLU KANAL İZLEME**

Radarlardan gelen ham bilgileri işleyerek plot bilgisine dönüştüren sistemdir.

MULTI RADAR TRACKING (MRT):**ÇOKLU RADAR İZLEME**

MCTden gelen radar plot bilgisini iz bilgiye dönüştürerek kontrolörlerin önündeki displaylere ve FDP' ye aktarır

N**NATURAL SEQUENCE:****DOĞAL SIRALAMA**

Kontrolör planında, uçakların bir pozisyon noktası üzerine tahmini geliş süreleri göz önüne alınarak yapılan uçuş sıralamasıdır.

NAUTICAL MILE:**DENİZ MİLİ**

Seyrüseferde kullanılan, 1852 m. uzunluğa eşit ölçüm birimidir.

NAVIGATION:**SEYRÜSEFER**

Bir uçağın bir noktadan bir başka noktaya seyahati için verilen rehberliktir.

NAVIGATIONAL AID:**SEYRÜSEFER YARDIMCISI**

Yerde veya havada uçuş esnasında uçağa, bir noktadan diğerine kılavuz bilgi/ pozisyon bilgisi sağlayan herhangi bir görsel veya elektronik yardımcıya verilen addır.

NAVIGATION INFORMATION:**SEYRÜSEFER BİLGİSİ**

Bir uçağın pozisyonu, hız vektörü, yol açısı ve yer hızı gibi bilgilerinin hesaplanması ve gösterimidir.

NEAR-PARALLEL RUNWAYS:**YAKIN PARALEL PİSTLER**

Birbirini kesmeyen pistlerin merkez hatlarının uzantısının kesişmesinden meydana gelen açının 150 derece veya az olmasıdır.

NEGATIVE:**NEGATİF**

“Hayır”, “İzin(Onay) Verilmedi”, “Doğru Değil” anlamlarında kullanılır.

NEGATIVE CONTACT:**TEMAS YOK**

Pilot tarafından ATC' yi bilgilendirmek amaçlı kullanılır;

a- Pilot ilgili trafik ile göz teması kuramamışsa bu ifadeyi kullanarak kontrolörden trafikten kaçındırma talep edebilir.

b- Pilot, kontrolün devredildiği frekansta ilgili ATC birimi ile temas kurmadığını, kendisini devreden önceki ATC birimine bildirmek amacıyla bu ifadeyi kullanır.

NETWORK ENTITY:**ÇALIŞMA AĞI VARLIĞI**

İnternet ortamında bilgi transferi, yol bilgi değişiklikleri ve yönetim protokolleri operasyonu sorumluluğunu kapsayan bilgisayar tabanlı çalışmaların fonksiyonel bir kısmıdır.

NIGHT (ICAO):**GECE (ICAO)**

Akşam alacakaranlığının bitimi ile sabahın başlangıcı arasındaki saatler veya otorite tarafından belirlenmiş günbatımı ile gündoğumu arasındaki zaman dilimidir.

NO GYRO APPROACH:**GYRO' SUZ YAKLAŞMA**

Uçağın kontrolörün istediği rotada uçuşunu, gyrosundaki sorundan dolayı tutturamayacağını ifade eder. Bu durumda kontrolör radarda uçağı izleyerek "sağa/sola dön" veya "Dönüşü durdur" ifadeleri ile uçağı uygun rotaya oturtur.

NOMINAL POSITION:**NOMİNAL POZİSYON**

Bir uçağın sistemleri tarafından belirlenen 3 boyutlu pozisyonudur.

NON PRECISION APPROACH:**HASSAS OLMAYAN YAKLAŞMA USULÜ**

Standart aletli yaklaşma sürecinde süzülüş eğimi bilgisi elektronik olarak sağlanmaz.

NON-DIRECTIONAL BEACON:**DOĞRUSAL OLMAYAN BEACON**

Doğrusal olmayan sinyaller yayan orta frekanslı bir seyrüsefer yardımcı cihazıdır. Uçağı doğru ve mesafe bilgisi sağlamaktadır.

NONMOVEMENT AREAS:**HAREKETSİZ SAHALAR**

Taksi yolları ve Apron sahaları dışında kalan sahalardır.

NONRADAR:**RADARSIZ**

Radarin kullanılmadığını ifade eder. Nonradar Approach/Radarsız Yaklaşma; aletli yaklaşma yapan bir uçağın radar hizmeti verilmeden uçağın son yaklaşma hattına oturmasını ifade eder. ATC tarafından son yaklaşma hattı için radar vektörü verilmeyebilir.(Radarsız yaklaşıma VOR, NDB, TACAN, ILS/MLS yaklaşımları örnek verilebilir.)

NONRADAR SEPARATION:**RADARSIZ AYIRMA**

Ayırma yapmak için kullanılan uçak pozisyon bilgisinin radar dışındaki diğer referanslardan alınmasını ifade eder.

**NORTH ATLANTIC AIR TRAFFIC MANAGEMENT
KUZEY ATLANTİK HAVA TRAFİK YÖNETİMİ**

Sorumluluğu, Kuzey Atlantik hava seyrüsefer sahalarında uygulanan ayırma standartları için önerilen değişiklikleri sonuçlandıran çalışma grubudur.

**NOTICE TO AIRMEN(NOTAM):
HAVACILAR İÇİN BİLGİ**

Herhangi bir havacılık hizmeti, kolaylığı, uygulamaları ve tehlike durumlarının oluşması veya değişmesiyle ilgili bilgileri içeren bilgi notudur.

**NOTICE TO AIRMEN CODE:
NOTAM KODU**

Bir kod grubu daima Q harfiyle başlayan 5 harften oluşmaktadır. Diğer harfler radyo cihazlarının kurulumu pozisyonu, değişimi, havaalanı ve ışıklandırma kolaylıkları, uçustaki tehlikeler veya arama-kurtarma işlemlerini temsil eder.

**NOTICE TO AIRMEN PROCESSING UNIT:
NOTAM İŞLEME BİRİMİ**

Bir NOTAM'ı kabul eden, işleyen ve dağıtımını yapan birim.

**NOTICES TO AIRMEN PUBLICATION:
HAVA PERSONELİNİ İKAZ YAYINI**

28 günde bir yayınlanan, öncelikle pilotlar için hazırlanmış, uçuş güvenliğini ilgilendiren güncel NOTAM bilgilerini ve havacılık ile ilgili diğer ilave bilgileri içeren yayınlardır.

**NUISANCE WARNING:
TEHLİKE İKAZI**

Görevli kontrolörün görmemesi durumunda, uçakların tehlikeli geçiş yapacağını ikaz eden sistem.

O

**OBJECT TARGET:
HEDEF CİSİM**

Zaman ve pozisyonla ilgili radar hedefleri ve bilgilerin bileşimidir.

**OBSTACLE:
MANİA**

Uçuş süresince dikey korumanın sağlanmasını gerektiren, sabit bir coğrafi konumda bulunan ya da tanımlanmış (sınırları belirlenmiş) bir saha içerisinde sabit bir konumda bulunacağı tahmin edilen, arazi (yer yüzeyi) , nesne ya da bitki (doğal büyüyen nesne).

OBSTACLE FREE ZONE, OFZ:

MANİADAN ARINDIRILMIŞ BÖLGE, OFZ

İç yaklaşma yüzeyi, iç geçiş yüzeyi, temkinli iniş yüzeyi ve şerit sahanın, bu yüzeylerle sınırlanmış bölümü üzerinde, seyrüsefer amacıyla monte edilmiş, kırılabilir kitlelerin dışındaki sabit maniaların ihlal etmediği hava sahasıdır.

OBSTRUCTION LIGHT:**MANİA LAMBASI**

Varolan maniaya pilotun dikkatini çekmek için genellikle kırmızı veya beyaz renkli bir lamba ya da lamba grubunun mania teşkil eden doğal arazi yapılarının ya da nesnelerin en yüksek yerine yerleştirilmiş olduğunu ifade eder.

OCEANIC AIRSPACE:**OKYANUS HAVA SAHASI**

ICAO' nun okyanus ayırmalarının ve süreçlerinin uygulandığı uluslar arası hava sahası olarak kabul edilen dünya üzerindeki okyanusların üzerindeki hava sahalarını ifade eder. Bu sahalar içinde hareket eden trafiklerin sorumluluğu coğrafi olarak uçağın yakın olduğu ve gerekli hizmeti verebilecek donanımı olan ülkelere dağıtılır.

OFF COURSE:**YOL DIŞI**

Uçağın rapor ettiği pozisyonun veya radarda görüldüğü noktanın, hava trafik kontrol ünitesinin uçağı serbest kıldığı yol dışında olması durumunu ifade eder.

OFF-ROUTE VECTOR:**YOL DIŞINA VEKTÖR**

Uçağın manialardan korunması sağlanarak, hava trafik kontrol ünitesi tarafından önceden serbest kılındığı yol dışına vektör edilmesini ifade eder.

OFFSET PARALEL RUNWAYS:**PARALEL PİSTLER**

Merkez hatları birbirine paralel olan pistleri ifade eder.

OMEGA:

Uzun menzilli seyrüsefer için dizayn edilmiş, yer temelli elektronik seyrüsefer sinyalleri yayınlayan RNAV (Area Navigation/ Saha Seyrüseferi) sistemidir.

ON- COURSE:**YOL HAT ÜZERİNDE**

Uçağın tam olarak yol merkez hattı üzerinde olduğunu ifade eder. Radar yaklaşması yapan pilot için son yaklaşma hattı üzerinde olduğu bilgisini ifade eder.

ONLINE DATA INTERCHANGE:**ONLINE BİLGİ DEĞİŞİMİ**

İlgili üniteler arasında, belirli bir protokolle bilgi alışverişini sağlama amacıyla kurulmuş on-line bağlantısıdır.

ON-LINE INPUT:**VERİ GİRİŞ BAĞLANTISI**

Güncel operasyonel çevreyle direkt bağlantılı olarak sisteme yada uygulamaya bilgi girişi sağlanmasıdır.

**ON-THE-JOB TRAINING:
İŞBAŞI EĞİTİMİ**

Canlı trafik ortamında, seçilmiş bir eğitmen gözetiminde işin gerektirdiği özellikler ile kişinin yeteneklerinin uyumluluğunu sağlamak için yapılan pratik eğitim.

**ON-THE-JOB TRAINING INSTRUCTOR:
İŞBAŞI EĞİTİMİ SORUMLUSU**

Operasyonel bir ortamda eğitim sorumluluğunu alabilecek lisanslı bir hava trafik kontrolörüdür.

**OPERATIONAL AIR TRAFFIC:
OPERASYONEL HAVA TRAFİĞİ**

Genel hava trafiği şartlarına uymayıp, ilgili ulusal otoriteler tarafından belirlenen kural ve uygulamalara göre yapılan tüm hava trafiğini ifade eder.

**OPERATIONAL STAFF:
OPERASYONEL PERSONEL**

Hava trafik kontrolörleri, uçuş bilgi yardımcıları, uçuş yöneticileri ve hava trafik hizmetleri destek personelini kapsayan çalışma grubudur.

**OPERATIONAL TRAINING:
OPERASYONEL EĞİTİM**

Kurumsal eğitimin ardından operasyonel ortamda verilen eğitim.

**OPTION APPROACH:
TERCİHLİ YAKLAŞMA**

Pilot tarafından talep edilir ve uygulanır. Bunun sonucunda pilot touch- and- go (teker koyup kalkar) , missed approach (pas geçer), low approach (alçak geçiş) stop-and-go (durur- devam eder) veya full stoplanding (İnişten sonra durur) amaçlı yaklaşma yapılabilir.

**ORGANISATION:
ORGANİZASYON**

Sık sık Eurocontrol Organizasyonu yerine kullanılan kısaltmadır.

**OUTER MARKER:
DIŞ MARKER**

Pist sonundan 5-7 mil uzaklığa yerleştirilen seyrüsefer yardımcı cihazı.

P

PAN-PAN:

Uluslararası acil radyo- telefon sinyalıdır üç kez tekrar edildiği zaman aciliyetin doğasına göre şüphe durumu veya alarm durumu ilan edilir.

PARALLEL ILS APPROACHES:**PARALEL ILS YAKLAŞMASI**

Paralel pistlere yaklaşan IFR uçaklar, son yaklaşma hattına oturduklarında birbirleri arasında en az 2 NM radar ayırması sağlanmış olmalıdır.

PARALLEL RUNWAYS:**PARALEL PİSTLER**

Aynı hava limanında merkez hatları birbirine paralel olan 2 veya daha fazla sayıdaki pistleri ifade eder. Paralel pistlerde pist numarasına ilave olarak L (Left/ sol) ve R) (Right/ sağ) veya 3 paralel pist varise L (Left/ sol), C (Center/ Merkez) yada R (Right/ sağ) olduğu belirtilir.

PARKING POSITION:**PARK YERİ**

Bir uçağın park ettiği veya park etmesinin planlandığı tanımlanmış saha.

PAVEMENT CLASSIFICATION NUMBER, PCN:**KAPLAMA SINIFLANDIRMA NUMARASI, PCN**

Bir kaplamanın tahditsiz faaliyetler için taşıma mukavemetini ifade eden bir sayıdır.

PERCENTAGE DELAYED FLIGHTS:

Gecikmiş uçuşların yüzde olarak belirlenmesi

PERFORMANCE:**PERFORMANS**

Yapılan işteki etkinlik.

PERFORMANCE MANAGEMENT:**PERFORMANS İDARESİ**

Çeşitli etkenler göz önüne alınarak performans kriterlerinin belirlenmesi.

PERMANENT AIR TRAFFIC SERVICE ROUTE:**KALICI HAVA TRAFİK HİZMET YOLU**

Devamlılık ilkesi esasına göre tasarlanmış ATS yolu.

PERSONAL AND CAREER DEVELOPMENT:**PERSONEL VE KARIYER GELİŞTİRME**

İş değişimi ve görevlendirme konularında kişisel yetenek, beceri, bilgi ve davranışların esas alınması.

PILOT BRIEFING:**PİLOTA VERİLEN BRİFİNG**

AIS Havacılık Enformasyon Hizmetleri Ofisi tarafından uçuş planlaması yapan pilotlara hava durumu, NOTAM'lar askeri aktiviteler ve uçuşla ilgili pilotlar tarafından talep edilen bilgilerin verilerek onlara yardım edilmesini ifade eder.

PILOT IN COMMAND:**KAPTAN PİLOT**

Uçuş boyunca uçağın güvenliğinden ve operasyonundan sorumlu olan pilotu ifade eder.

PILOT'S DISCRETION:**PİLOT İNSİYATİFİ**

Bu irtifa tahsisleri ile birlikte kullanıldığında hava trafik kontrol ünitesi tarafından pilota hazır olunca alçalmaya/ tırmanmaya başlaması söylendiğinde pilotun istediği zaman alçalma/ tırmanmaya başlayabileceğini ifade eder. Bu durumda pilot geçici olarak ara seviyeye geçebilir. Pilot başlangıçta boşaltmış olduğu irtifaya dönmemelidir.

PILOT WEATHER REPORT:**PİLOT HAVA RAPORU**

Uçuşta karşılaşılan sıra dışı meteorolojik hadiselerin pilot tarafından rapor edilmesini ifade eder.

PLOT:**PLOT**

PSR'dan veya SSR-PSR kombinasyonu ile oluşan ekoların dijital sorgulama metotlarıyla bilgi olanak radar ekranına yansması.

POLICY:**POLİTİKA**

Bir organizasyon tarafından belirlenmiş prensipler, plan veya kararlar.

POSITION:**POZİSYON**

3 boyutlu olarak bir noktanın veya objenin yerinin belirlenmesi.

POSITION REPORT:**POZİSYON RAPORU**

Uçağın belirli noktalar üzerinde olduğunu ATC'ye rapor ederek bildirmesini ifade eder.

POSITION SYMBOL:**POZİSYON SEMBOLÜ**

Bilgisayar tarafından radar ekranı üzerinde uçağın hareket izini simgeleyen işarettir.

POSITIVE CONTROL:**POZİTİF KONTROL**

Hava trafik kontrol ünitesi tarafından belirli bir hava sahası içinde bütün trafikler arasında ayırma sağlanmış olduğunu ifade eder.

PRACTICE INSTRUMENT APPROACH:**ALETLİ YAKLAŞMA VE UYGULAMALARI**

VFR ve/ veya IFR uçaklar tarafından pilot eğitimi veya profesyonel anlamda gösteriler amacıyla yapılan aletli yaklaşma uygulamalarını ifade eder.

PRECISION:**KESİNLİK(HASSASLIK)**

Standart sapma hataları da hesaplanarak ortaya çıkartılan kesin bilgi.

PRECISION APPROACH:**HASSAS YAKLAŞMA**

Yerde kurulan elektronik cihazlarla desteklenen aletli yaklaşma sistemi.

PRECISION APPROACH RADAR:**HASSAS YAKLAŞMA RADARI**

Son yaklaşma hattı boyunca uçağın teorik olarak belirlenmiş son yaklaşma hattına göre yatay ve dikey yönde sapmaları ile pist eşiğine göre pozisyonunu belirler.

Not: Hassas yaklaşma radarları, radyo haberleşmesi ile pilotlara son yaklaşımdan inişe kadar kılavuz gibi verilebilmesine imkan kılacak şekilde tasarlanmıştır.

PRECISION-CODE :**HASSAS-KOD**

GPS sisteminde Amerikan ordusunun ve yetkilendirilmiş kullanıcıların kullanımı için geçerli olan koddur.

PRECIPITATION:**YAĞIŞ**

Atmosferden yeryüzüne düşen sulu bütün yağışları (yağmur, dolu, kar) ifade eder.

PRE-ON-THE-JOB TRAINING:**ÖN-İŞBAŞI EĞİTİMİ**

Standart özellikler göz önüne alınarak kişisel yeteneklerin gelişimini sağlamak amacıyla işbaşı simülasyon çalışmaları.

PRIMARY PLOT:**ÖNCELİKLİ PLOT BİLGİSİ**

Bir uçağın radardaki pozisyonun belirlenmesi.

PRIMARY RUNWAY:**ANA PİST**

Şartlar müsait olduğu zamanlarda diğerlerine nazaran kullanılması tercih edilen pisttir.

PRIMARY SURVEILLANCE RADAR:**ÖNCELİKLİ GÖZLEM RADARI**

Yansıyan enerji mantığı ile bir objenin radarda varlığının tespit edilmesini sağlar.

PROCEDURES FOR AIR NAVIGATION SERVICES:**HAVA SEYRÜSEFER HİZMETLERİ İÇİN BELİRLENMİŞ YÖNTEMLER**

ICAO tarafından belirlenmiş hava trafik hizmetleri konusunda yayınlanmış yöntemler.

PROCEDURE TURN:**KAİDE DÖNÜŞÜ**

Uçağın ilerlediği rotanın 180 derece tersine dönerek uçuşuna devam edebilmesi için yaptığı belirli manevraları ifade eder.

**PROCEDURE TURN INBOUND:
KAİDE DÖNÜŞÜNDE INBOUND**

Kaide dönüşü yapan uçağın başlangıçtaki rotasının 180 derece tersine dönmeyi tamamladığı noktada uçak, ara yaklaşma bölümünde veya son yaklaşma hattında inbound olmuş anlamındadır. “ Kaide Dönüşü Inbound “ raporu ATC tarafından alınarak diğer uçaklar ile ayırma yapılmasında kullanılır.

**PROFESSIONAL DEVELOPMENT:
PROFESYONEL GELİŞİM**

Kişisel yeteneklerin geliştirilmesi için gerekli olan idari ve teknik konulardaki çalışmalar.

**PROFICIENCY TEST IN ENGLISH LONGUAGE FOR ATCOs:
ATCO (HAVA TRAFİK KONTROL ORGANİZASYONU) İÇİN İNGİLİZCE
YETERLİLİK TESTİ**

Hava trafik kontrol hizmeti verebilmek için yetiştirilen öğrencilerin İngilizce konusundaki yeterliliklerini sınamak, becerilerini arttırmak için tasarlanmış genel amacı standardı sağlamak olan testler.

**PROGRAMME FOR HARMONISED AIR TRAFFIC MANAGEMENT AND RESARCH
IN EUROCONTROL:
EUROCONTROL'DE HAVA TRAFİK İDARESİ VE ARAŞTIRMALARINDA UYUM
SAĞLAMA PROGRAMI**

Uçuşun tüm aşamasını kapsayan geleceğe yönelik araştırmaları ve çalışmalarını kapsayan çalışma programı.

**PROHIBITED AREA:
YASAKLANMIŞ SAHA**

Uçuşa yasaklanmış, üç boyutlu olarak ölçülendirme parametreleri belirlenmiş tanımlı hava sahası.

**PROTECTED AIRSPACE:
KORUNMUŞ HAVASAHASI**

İlgili otorite tarafından belirlenen ayırma minimumlarının azaltılarak uygulandığı hava sahalarıdır.

**PSYCHOLOGICAL TESTING:
PSİKOLOJİK TEST YÖNTEMİ**

Psikologlar tarafından kişisel davranış biçimlerinin belirlenmesi için yapılan testler.

Q**QNE:**

Pilotun altimetre cihazına standart hava basıncı 1013.25 hpa veya 29.92 inch. Hg değerini bağlandığını ifade eder. Altimetrede okunan irtifa standart hava basıncı (1013.25 hpa veya 29.29 inch. Hg) seviyesinden itibaren okunan irtifadır.

QNH:

Deniz seviyesine göre uçağın irtifasının belirlenmesi için set edilmiş altimetre cihazı.

QFE:

Uçuş esnasında, uçağın yere göre yüksekliğinin belirlenmesi için set edilmiş altimetre cihazı.

QUADRANT:**ÇEYREK ÇEMBER**

Merkezinde seyrüsefer yardımcısı olan, saat yönünde manyetik kuzeyden itibaren 4 dilime ayrılmış bir daireyi ifade eder. Bunlar sırasıyla KD (Kuzey doğu çeyreği) 000-089 , GD (Güney doğu çeyreği) 090-179, GB (Güney batı çeyreği) 180-269, KB(Kuzey batı çeyreği) 270-359.

QUALIFICATION TRAINING :**KİŞİSEL ÖZELLİKLERE GÖRE EĞİTİM**

Hava Trafik hizmetinde kişisel yetenek ve özelliklere göre iş kategorilerinin belirlenmesi.

RADAR:

Bir menzile dahilinde objelerin ufki ve dikey olarak pozisyonlarını gösteren sistem – alet
Primary Radar (Birincil Radar) Göndermiş olduğu radyo sinyallerinin çarpıp geri dönmesi mantığıyla çalışan sistem

Secondary radar (İkincil Radar) Diğer bir istasyondan, radyo sinyallerinin yayımını başlatan radar istasyonuna sinyallerinin sorgulanarak gönderildiği sistemdir.

RADAR ADVISORY:**RADAR TAVSİYESİ**

Radar gözlemine dayanan bilgi ve tavsiye hizmeti .

RADAR APPROACH:**RADARLI YAKLAŞMA**

Bir radar kontrolörünün yönetimi altında bir uçak tarafından icra edilen yaklaşma

RADAR APPROACH CONTROL FACILITY:**RADAR YAKLAŞMA KONTROL ÜNİTESİ**

İniş- kalkış veya transit geçiş yapan trafıklere, tanımlanmış hava sahası içerisinde radarlı (veya radarsız) hizmet veren hava trafik kontrol ünitesidir.

RADAR CLUTTER:

Radar ekranında istenmeyen sinyallerin görüntüleri.

RADAR CONTACT:**RADAR TEMASI**

Radar ekranında, radar blip veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçağa ait olduğunun görülmesi ve tanımlanmasıyla ortaya çıkan durumdur. Hava Trafik Kontrol Ünitesi tarafından, radar ekranında bir uçağın tanımlandığının ve bu uçağın radarda takibinin radar tanımlaması sona erdirilene kadar süreceği anlamında kullanılır. Radar hizmeti keza gereklilik ve kapasite bu pilotun zorunlu rapor noktaları üzerinde rapor vermeyi kesmesi anlamına da gelir .

RADAR CONTACT LOST:

Uçağın pozisyonunu belirlemek için kullanılan radar bilgilerinin alınamaması yada güvenilir bir radar hizmetinin daha fazla sağlanamayacağının pilota bildirilmesi amacıyla hava trafik kontrol ünitesi tarafından kullanılır. Bu durum; yerdeki radar cihazlarının veya uçaktaki transponder cihazının bozulması, ilgili uçağın radar menziline (dikey veya ufki) dışında olması, uçağın radar ekranındaki sembolünün havadaki veya yerdeki bir takım diğer istenmeyen , karıştırıcı görüntüler arasında tam olarak belirlenememesi gibi sebeplerden ortaya çıkabilir.

RADAR DATA PROCESSOR:**RADAR BİLGİ İŞLEME**

Radarlardan gelen bilgilerinin toplanarak önce plot sonrada iz bilgisine dönüştüren sistemdir.

RADAR DATA PROCESSING SYSTEM:**RADAR VERİ İŞLEME SİSTEMİ**

Bir veya daha fazla kaynaktan gelen bilgilerin radar işlemlerinde kullanılmasını sağlayan sistem.

RADAR ENVIRONMENT:**RADAR ORTAMI**

Radar hizmetinin verilebileceği sahalar .

RADAR IDENTIFICATION:**RADAR TANIMLAMASI**

Belirli bir radar blip'i veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçakla eşleştirilmesi işlemi.

RADAR IDENTIFIED AIRCRAFT:**RADARDA TANIMLANMIŞ UÇAK**

Radar ekranında, pozisyonu izlenen bir hedef yada sembol ile eşleşmiş olan uçak

RADAR MESSAGE CONVERSION AND DISTRIBUTION EQUIPMENT:

Radar mesaj çevirim ve dağıtım donanımı

RADAR SERVICE:**RADAR HİZMETİ**

Direk olarak radar vasıtasıyla sağlanan bir hizmeti gösteren terimdir.

a-Monitoring (İzlemek) : Bir uçuş rotasından belirli bir sapmayla ilgili olarak bilgi ve tavsiyenin uçağa sağlanması amacıyla radarın kullanılması .

b-Separation (Ayırma) :Radar kaynaklarından elde edilen uçak pozisyon bilgilerinin, uçaklar arasındaki ayırmalarda kullanılması .

**RADAR STATION COVERAGE CALCULATOR:
RADAR İSTASYONLARI KAPLAMA HESAPLAYICISI**

Eurocontrolün geliştirdiği radar kaplama alanlarını hesaplayan unix tabanlı bir yazılım

RADIAL:

RADYAL

Radar cihazları tarafından verilen açısal bilgi.

RADIO:

RADYO

Haberleşme için kullanılan bir alettir. Aynı zamanda, bir uçuş hizmet istasyonunu belirtmek için de kullanılabilir. (Seattle Radio)

RADIO ALTIMETER:

RADYO ALTİMETRE

Uçağın yerden olan yüksekliğini belirlemek için, radyo dalgalarının gönderilerek yerden yansımaları sağlayan, uçakta bulunan cihaz .

RADIO NAVIGATION :

RADYO SEYRÜSEFER

Seyrüsefer amaçlı bir pozisyonun belirlenmesinde radyo dalgalarının kullanılması .

RADYO TELEPHONY:

RADYO TELEFON BAĞLANTISI

Hava Trafik Kontrol Ünitesi ile pilotlar arasındaki iletişimin sağlandığı radyo haberleşmesi .

RAMP:

Apron üzerindeki uçak hareketlerini kontrol eden ünite

RAPCON:

Hava kuvvetleri ve FAA tarafından hizmetin verildiği Radar yaklaşma kontrol

RATE OF CLIMB/ DESCENT:

TIRMANMA- ALÇALMA ORANI

Uçağın dakikada feet olarak alçalma/ tırmanma oranı.

RATING:

DERECELENDİRME

Hava Trafik Kontrolörüne kontrol ünitesinin bir veya birden fazla bölümünde çalışabilmesi için , her yıl periyodik sınavlarla otorite tarafından verilen yeterlilik belgesi.

RATING TRAINING :

DERECE EĞİTİMİ

Kontrolörün derece alabilmesi için verilen eğitim .

**READBACK :
TEKRARLAMAK**

İletilen operasyonel bir mesajın (bilginin) anlaşılır olup olmadığını belirlemek için havacılıkta kullanılan bir metot.

RECEIVING CONTROLLER:

Diğer bir kontrolör yada üniteden bir uçağın kontrolünü alan kontrolör yada ünite .

**RECORDING AND PLAYBACK SYSTEM
KAYDETME VE DİNLEME SİSTEMİ**

Sistemlerde kaydetme ve okuma imkanı veren sistemlerdir.

**REDUCED VERTICAL SEPARATION MINİME APPROVAL:
AZALTILMIŞ DİKEY AYIRMA MİNİMASI ONAYI**

İlgili Devlet otoritesi tarafından belirli kriterler göz önüne alınarak, bir uçağın RVSM onayının verilmesi işlemidir.

**REDUCED VERTICAL SEPARATION MINİMA ENTRY POINT:
AZALTILMIŞ DİKEY AYIRMA MİNİMASI GİRİŞ NOKTASI**

Avrupa RVSM hava sahasına girmeden önce ,girdiği sırada yada hemen sonrasında, uçağın geçtiği ve geçmesinin beklendiği ilk rapor noktası.

**REDUCED VERTICAL SEPERATION MINİMA EXIT POINT:
AZALTILMIŞ DİKEY AYIRMA MİNİMASI ÇIKIŞ NOKTASI**

Azaltılmış dikey ayırma minimumu çıkış noktası.

**REDUCED VERTICAL SEPERATION MINIMUM:
AZALTILMIŞ DİKEY AYIRMA MİNİMASI**

Hava sahası kapasitesinin artırılması amacıyla, uçuş seviyesi 29000 feet ile 41000 feet dahil arasında ,2000 feet olan dikey ayırmanın 1000 feet olarak azaltılması.

**REFERENCE VOR/DME FACILITY:
VOR-DME ÜNİTESİNİN REFERANS NOKTASI**

VOR/DME ünitesinin yerinin uzunlamasına/yanlamasına koordinatlarının belirlenmesi.

**REFRESHER TRAINING:
YENİLEME EĞİTİMİ**

Operasyona yönelik geçmiş ve güncel bilgilerin yenilenmesi

**REGISTRATION:
TESCİL**

Ulusal sivil havacılık otoritelerince uçakların hangi ülkeye ait olduklarının belirlenmesi amacıyla kayıt altına alınması.

**RELEASE TIME:
DEVİR ZAMANI**

Bir uçağın diğer bir kontrolör yada ünitenin kontrolüne devredileceği zaman

**RELIABILITY :
GÜVENİLİRLİK**

Belirli bir zaman içerisinde hatasız olarak verilen bir görevin yapılabilme olasılığı.

**RELIEF FLIGHT:
YARDIM UÇUŞU**

Yiyecek, tıbbi malzeme gibi konularda veya acil bir durum halinde insani amaçlara yönelik yapılan bölgesel veya uluslararası yapılan uçuşları kapsar.

**REMOTE MONITORING AND CONTROL SYSTEM(TOM):
Uzaktan Görüntülenme ve kontrol Sistemi**

**REPORTING POINT:
RAPOR NOKTASI**

Bir uçağın pozisyonuna ilişkin, rapor edilebilecek, belirlenmiş coğrafi yer

**REQUESTED FLIGHT LEVEL:
Pilot tarafından talep edilen uçuş seviyesi**

**RESA (RUNWAY) END SAFETY AREA:
PİST SONU EMNİYET SAHALARI**

Alçak gelen veya duramayan bir uçağın hasar tehlikesini azaltmak için hazırlanmış, pist merkez hattı uzantısının iki yanında ve şerit sahanın sonuna bitişik bir sahadır.

**RESCUE CO- ORDINATION CENTRE:
KURTARMA KOORDİNASYON MERKEZİ**

Arama – kurtarma hizmetlerinin hızlı ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlayacak organizasyonu desteklemek ve bir arama-kurtarma bölgesindeki arama-kurtarma operasyonunun icra edilmesini koordine etmek için sorumlu olan ünite.

**RESOLUTION ADVISORY :
ÇÖZÜM ÖNERİSİ**

Uçakların çarpışma riskine karşı, pilota çözüm önerisi sunan teknik bir ekipman.

**RESPONSIBILITY AIR SPACE VOLUME:
HAVA SAHASI SORUMLULUK BÖLGESİ**

Teknik ekipmanların kullanımı sayesinde, havacılıkla ilgili hizmet sağlanabilecek hava sahası.

**RESTRICTED (TIME RESTRICTED LEARNING):
ÖĞRENME İÇİN SINIRLANDIRILMIŞ ZAMAN**

Eğitici tarafından, öğrencinin çalışma zamanının belirlenmesi.

**RESTRICTED AREA:
TAHDİTLİ SAHA**

Bir ülkenin kara sahası veya kara suları üzerinde, boyutları belirlenmiş, uçuşun özel koşullarla tahditlendiği hava sahası.

RESUME OWN NAVIGATION:

KENDİ SEYRÜSEFERİNİZE DÖNÜN

ATC tarafından pilota, kendi seyrüsefer sorumluluğunda uçuşa devam etmesini bildirmek için kullanılır. Bir radar vektörünün tamamlanmasından sonra ya da bir uçak vektöründeyken radar temasının kaybolması durumunda kullanılır.

**RESUME NORMAL SPEED:
NORMAL HIZINIZA DÖNÜN**

ATC tarafından pilota daha önce verilmiş hız tahdidinin kaldırıldığını bildirmek amacıyla kullanılır. Bununla birlikte “Resume Normal Speed” talimatı , aksi özellikle ATC tarafından belirtilmedikçe, uçuşun ilgili bölümü için yayınlanmış uygulanmakta olan usullere ilişkin hız tahditlerini ortadan kaldırmaz.

**RISK ANALYSIS :
RİSK ANALİZİ**

Kötü hava koşullarının devam etme süresini analiz eden ve riski belirleyen bir çalışma.

**RISK OF COLLUSION:
ÇARPIŞMA RİSKİ**

Ciddi çarpışma risklerinin ortaya çıktığı uçakların yakın geçme durumlarının risk sınıflandırması.

**RNAV APPROACH:
RNAV YAKLAŞMASI**

Uçaktaki RNAV ekipmanlarına dayanılarak seyrüseferin yapıldığı bir aletli yaklaşma usulü.

**RNAV ROUTE:
RADYO SEYRÜSEFER YOLU**

Uçuş operasyonlarında, özel ekipman ve metotlarla bölgesel seyrüsefer imkanı sağlayan yol/yollar.

**ROGER:
ANLAŞILDI**

“ Son mesajınızın tamamını aldım “ anlamında kullanılır. Ancak bu ifade “ Evet” yada “Hayır” cevabı gerektiren sorulara cevap olarak kullanılmaz .

**ROUTE:
ROTA**

Uçağın coğrafi bir noktaya veya hava yoluna göre 2 boyutlu pozisyonunu belirtir.

**ROUTE SEGMENT:
YOL DİLİMİ**

Uçuş planındaki arka arkaya gelen iki belirli nokta ile belirlenmiş uçulacak yolun bir bölümü

RULE:

Uçağın kalkış yapana kadar hareket ettiği süre rule olarak ifade edilir.

**RULES OF THE AIR AND AIR TRAFFIC SERVICES:
HAVA TRAFİK HİZMETLERİNİN KURALLARI**

Annex2-Annex 11 dokümanlarında yayınlanan standartlara göre hava trafik hizmetlerinin kuralları.

**RUNWAY:
PİST**

Uçakların kalkış ve inişleri için hazırlanmış hava alanı sahası üzerindeki belirlenmiş dikdörtgen saha

**RUNWAY CAPACITY :
PİST KAPASİTESİ**

Belirlenmiş bir zaman aralığı içerisinde, iniş- kalkış hizmeti alabilecek uçak sayısı.

**RUNWAY HEADING:
PİST UÇUŞ BAŞI**

Pist merkez hattı uzantısına tekabül eden manyetik istikamettir. Ancak bu, pist üzerinde yazılı pist numarası değildir. Örneğin bir pistin numarası 04 olabilir, (04 pisti diye adlandırılır) ancak pistin manyetik başı 044 derecedir. Pist numaraları bu manyetik uçuş başlarının yuvarlanmasıyla oluşturulur.

**RUNWAY IN USE / ACTIVE RUNWAY/ DUTY RUNWAY:
AKTİF PİST/ KULLANILAN PİST**

O an için, kalkış veya iniş amaçlı kullanılan pist veya pistler, çoklu pist kullanımlarında tüm kullanılan pistler aktif kabul edilir.

**RUNWAY STRIP:
PİST ŞERİDİ**

Pisti ve durma uzantısını içine alan, pistten dışarı çıkan bir uçağın hasar tehlikesini azaltmak, iniş esnasında uçağın korunmasını sağlamak amacıyla belirtilmiş sahalardır.

**RUNWAY VISUAL RANGE:
RVR-PİST GÖRÜŞ MESAFESİ**

Bir uçağın pilotunun pist merkez hattından; pist yüzeyindeki işaretleri veya pisti ya da pist merkez hattını gösteren ışıkları görebildiği mesafe.

S

**SAME DIRECTION AIRCRAFT:
AYNI YÖNLÜ UÇAKLAR**

Uçaklar aynı istikamette uçtuklarında ;

a- Aynı yön ve aynı rotayı takip ettiklerinde,

b- Aynı yönde uçup rotaları birbirine paralel olduğunda

c- Rotaları 45 dereceden az bir açıyla keşiştiğinde aynı yönlü kabul edilirler .

**SAFETY ALERT:
EMNİYET İKAZI**

ATC tarafından, kontrolü altındaki uçaklara yayınlanan bir emniyet ikazıdır. ATC, bir uçağın bulunduğu yükseklik itibariyle diğer bir uçağa, bir maniaya ya da araziye emniyetsiz bir şekilde yaklaştığının farkına vardığında bu ikazı yapar, eğer pilot bu ikaza ilişkin gerekli tedbirleri aldığını veya diğer trafiği takip ettiğini bildirirse, kontrolör söz konusu emniyet ikazlarına devam etmeyebilir.

**SATELLITE DATA UNIT:
UYDU VERİ BİRİMİ**

Uçak seyrüsefer sisteminde bulunan cihazlarla ortak yüzeyde çalışan uçak yer istasyonu sisteminin merkezini oluşturan veri birimidir.

**SATELLITE NAVIGATION AND GLOBAL POSITIONING SYSTEM
UYDU SEYRÜSEFER VE KÜRESEL POZİSYONLAMA SİSTEMİ**

Uçaklarda bulunan bu teknoloji hava trafik kontrol ünitesinin tavsiyesi olmaksızın direkt rotalarda uçabilmeyi sağlamaktadır. Fakat uçakların kendi ayırmalarını sağlamak için kullanılmamaktadır.

**SAY AGAIN:
TEKRAR EDİN**

Son mesajın tekrar edilmesi için kullanılır .

**SEE AND AVOID:
GÖR VE KAÇIN**

Meteorolojik koşullar uygun olduğunda, IFR veya VFR olarak uçan pilotlardan , diğer trafikten kaçınmak için manevra yapmalarının ve diğer trafiği takip etmelerinin (izlemelerinin) talep edilmesi,

**SCHEDULE:
PROGRAMLAMA**

Bir birey yada bir grubun olağan çalışma planında boş zaman ve görevlerin sıralanmasıdır.

**SCHEDULED LANDING TIME:
PLANLANAN İNİŞ ZAMANI**

Bir uçuşun piste ulaşacağı hesaplanan zaman.

**SECONDARY SURVEILLANCE RADAR:
İKİNCİL GÖZLEM RADARI**

Normal radarların tersine bu radar uçak tarafından gönderilen sinyallerin alınması ve işlenmesi esasına dayanır.

**SECONDARY SURVEILLANCE RADAR (MODE S):
İKİNCİL GÖZLEM RADARI (MOD S)**

Gözetim fonksiyonuna ek olarak, ikincil radarın Mod S fonksiyonu, çok yoğun hava sahalarında hava trafik hizmeti için kullanılabilen hava-yer bilgi hattı sağlamaktadır.

**SECTOR:
SEKTÖR**

Bir kontrolör grubu tarafından kontrol edilen, koordinatları belirlenmiş ve tahsis edilmiş bir radyo frekansı bulunan hava sahasıdır.

**SECTORISATION:
SEKTÖRİZASYON**

Bir FIR'ın (Uçuş bilgi bölgesi) birkaç sektöre ayrılmasıdır. Bu işlemin amacı bir hava trafik kontrolörünün iş yükünü azaltmaktır.

**SECURITY MANAGEMENT:
GÜVENLİK YÖNETİMİ**

Güvenlik hizmetleri ve mekanizmalarının oluşturulması ve kontrolü, güvenlikle ilgili bilgilerin dağıtımı ve güvenlik olaylarının rapor edilmesi gibi fonksiyonlardır.

**SEGREGATED PARALLEL OPERATIONS:
AYRILMIŞ PARALEL OPERASYONLAR**

Bir pistin yalnız kalkışlar için diğerinin ise yalnız iniş amaçlı kullanıldığı, paralel alet pistlerine aynı anda yapılan iniş ve kalkış operasyonlarıdır.

**SELECTION PROCEDURES:
SEÇME UYGULAMALARI**

Bu uygulamalar, başvurunun kabulü veya reddedilmesi, başvuru belgelerinden temel bilgilerin çıkarılması, psikolojik testleri, kişisel özelliklerin belirlenmesi gibi çalışmalara rehberlik yaparlar.

**SEPARATION:
AYIRMA**

Uçakların seviye ve pozisyon olarak birbirlerine tehlike teşkil etmeyecek şekilde belli kriterler göz önüne alınarak uçurulmalarıdır.

**SEPARATION MINIMA:
AYIRMA MİNİMUMU**

Hava trafik kontrol usullerinin uygulanmasına yönelik, uçaklar arasındaki minimum uzunlamasına, yanlamasına veya dikey mesafeler.

**SEQUENCING:
SIRALAMA**

Bir piste yada bir noktaya uçan uçakların bir sıra halinde uçurulmasına denir.

**SHORT TAKE OFF AND LANDING AIRCRAFT:
KISA MESAFEDA İNİŞ- KALKIŞ YAPABİLEN UÇAK**

Uygulanabilir STOL karakteristiği, yeterliliği, gürültü ve kirlilik standartlarıyla uyumlu bir STOL meydana operasyon yapabilecek, onaylanmış operasyon ağırlığı limitlerinde bir ağırlığa sahip uçak .

**SHOULDER:
BANKET**

Kaplama yüzeyiyle çevresindeki arazi arasında geçiş sağlayacak şekilde hazırlanmış, kaplama bitişik bir sahadır.

**SIGMET INFORMATION:
ÖNEMLİ HAVA DURUMU BİLGİSİ**

Meteoroloji gözlem ofisi tarafından meydana gelen yada gelmesi beklenen belirli rotadaki uçak operasyonlarının emniyetini etkileyebilecek hava olaylarına dair bilgilerin yayınlanması.

**SIGNAL AREA:
İŞARET SAHASI**

Meydanlarda yer işaretlerinin gösterilmesi için kullanılan bir sahadır.

**SIGNIFICANT POINT:
ÖNEMLİ NOKTA**

Seyrüsefer ve hava trafik hizmeti amaçları için bir hava trafik hizmet yolu veya bir uçuş rotasının tanımlanmasında kullanılan belirli coğrafi bir pozisyon.

**SINGLE PILOTED AIRCRAFT:
TEK PİLOTLU UÇAK**

Uygun hava trafik hizmetinin sağlanmasını belirlerken, ATC tarafından ; bir set uçuş kontrolüne, arka arkaya kokpitlere ve sadece bir pilot tarafından kullanılabilen iki set uçuş kontrolüne sahip turbo jet askeri bir uçak 'Tek Pilotlu Uçak' olarak düşünülecektir.

**SIMULATOR:
SİMÜLATÖR**

Bir öğrenim ve pratik yapma amacıyla gerçek hava trafik koşullarının yaratıldığı bir eğitim aracıdır.

**SKILL:
YETENEK**

Bir iş için gerekli çalışma performansının bulunması.

**SLANT RANGE:
EĞİM MESAFESİ**

Uçuştaki bir uçakla yer cihazı (radar, DME) arasındaki gerçek direkt mesafeye denir.

SLOT:

Hava trafiğinin düzenli bir akışının sağlanabilmesi için uçakların kalkış zamanlarının veya rotalarındaki değişikliklerin belirlenmesi.

**SLUSH:
SULU KAR**

Ayak burnu veya topuğu ile vurulduğunda dağılacak şekilde suya doymuş kardır.

SNOWTAM:

Özel bir formatla, hareket sahasındaki kar, buz, kar eriyiği ve sulu kardan meydana gelen tehlikeli durumların varlığını yada kaldırılmasını bildiren özel seri notam.

**SPEED ADJUSTMENT:
HIZ AYARLAMASI**

Uçaklar arasında gerekli ayırmanın sağlanabilmesi amacıyla yönelik, pilotlardan uçağın hızını belirli bir değere ayarlamasını isteyen bir ATC (Hava Trafik Kontrol) usulü.

SQUAWK (MODE, CODE, FUNCTION):

Uçak transponder'ında belirli mod/ kod / fonksiyonların çalıştırılması .

SSR TRANSPONDER:

Yer radarının gönderdiği yüksek frekans sinyallerini alıp, seviye ve tanıma sinyalleri şeklinde geri gönderen uçak cihazıdır.

STAND BY:**YEDEKTE BULUNMA**

Bir hata durumunda temel görevleri üzerine alan yedek statü tanımıdır.

STAND BY:**DİNLEMEDE KALIN**

Pilot veya kontrolör tarafından çok kısa bir süre için dinlemede kalınmasını, beklenmesini ifade etmek için kullanılır. Eğer bu durumda cevap gecikirse tekrar aramak gereklidir. Bu terim bir onay veya reddetme anlamı içermez .

STANDARD ARRIVAL ROUTE:**STANDART GELİŞ ROTASI**

Bir yaklaşma uygulamasında, uçağın havayolundan ayrılıp ilk yaklaşma fiksine gelişini belirleyen hava trafik hizmet rotasıdır.

STANDARD DEVIATION:**STANDART SAPMA**

Ana değer üzerinde meydana gelen hataların dağılımının ölçülmesidir.

STANDARD GEODETIC SYSTEM:**STANDART ÖLÇÜM SİSTEMİ**

Hava seyrüseferi için temel olacak tüm enlem ve boylamların ölçümünün yapıldığı kabul edilmiş yeryüzü ölçüm sistemidir.

STANDARD INSTRUMENT DEPARTURE:**STANDART ALETLİ KALKIŞ**

Bir uçağın kalkışını takiben havayoluna kadar izleyeceği standart hava trafik hizmet rotasıdır.

STANDARD OPERATING PROCEDURES:**STANDART OPERASYON UYGULAMALARI**

Kontrolörlerin sorumluluklarının koordine edilerek uygulamaların standart hale getirilmesi.

STANDARD RATE TURN:**STANDART DÖNÜŞ ORANI**

Saniyede 3 derecelik dönüştür.

STANDARD TERMINAL ARRIVAL ROUTE:**STANDART TERMİNAL GELİŞ ROTASI**

Pilot kullanımı için grafik veya metin formatında yayınlanmış, aletli uçuş kuralları kapsamında hava trafik kontrol geliş usulü. Bu rota yoldaki uçuştan bir dış fikse yada terminal sahasındaki aletli yaklaşma fiksine geçişi sağlar.

**STATE AIRCRAFT:
DEVLET UÇAĞI**

Askeri, polis ve gümrük amaçlı kullanılan uçaklar bu statü ile değerlendirilir.

**STATIC DATA:
TANIMLANMIŞ VERİ**

Daha önceden tanımlanmış temel bir konuyu esas alan hava trafik hizmet fonksiyonlarının operasyonu konusundaki bilgidir.

STOP SQUAWK (MODE OR CODE):

Hava trafik kontrol (ATC) tarafından pilotun uçak transponder'ındaki belirli fonksiyonları kapatması için kullanılır.

**STOPWAY:
DURMA YOLU**

Kalkış pistinin ötesinde, pistten daha az geniş olmayan ve merkezi pistin merkez hattının uzantısına dayanan, kalkış esnasında kalkışını iptal etmek zorunda kalan uçakların zarar görmesini önlemek için hava alanı otoritesi tarafından belirlenmiş saha.

**STRAIGHT- IN APPROACH:
DİREKT YAKLAŞMA**

Son yaklaşmanın, kaide dönüşü olmadan başladığı, direkt iniş minimumlarıyla tamamlanması gerekli olmayan bir aletli yaklaşımdır.

**STRAIGHT-IN LANDING:
DİREKT İNiŞ**

Bir aletli yaklaşmayı tamamlamak için takip edilen son yaklaşma korsuyla 30 derecelik bir açı limiti içinde aynı hizadaki piste yapılan iniş .

**SUNSET AND SUNRISE:
GÜNDOĞUMU VE GÜNBATIMI**

Otoritelerce karışıklıkların önlenmesi amacıyla belirlenmiş gündeğümü ve gün batımı zamanları.

**SURVEILLANCE ANALYSIS SUPPORT SYSTEM-SENSOR LEVEL:
RADAR PERFORMANS DEĞERLERDİRME SİSTEMİ**

Radar İstasyonlarında yapılan mekanik durumunu da içeren performans ölçümleri.

STOL (SHORT TAKE OFF AND LANDING):

Kalkış ve iniş mesafeleri kısa olan uçaklar için kullanılan bir terim.

**STRATEGY:
STRATEJİ**

Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için orta veya uzun vadeli program, plan veya yöntem belirlenmesidir.

**STUDENT AIR TRAFFIC CONTROLLERS:
ÖĞRENCİ HAVA TRAFİK KONTROLÖRLERİ**

Temel hava trafik kontrol eğitimini başarıyla tamamlayan ve işbaşı eğitiminden önce tüm teorik bilgileri edinmesi için eğitime alınan seçilmiş kişilerdir.

**SUPER HIGH FREQUENCY:
SÜPER YÜKSEK FREKANS**

3 ile 30 GHz arasındaki frekansların bütünü.

**SURFACE MOVEMENT RADAR:
YER HAREKET RADARI**

Havaalanı içerisinde hava taşıtı ve diğer tüm taşıtları içeren hareketli cisimleri belirleyen ve bunları kontrol kulesindeki radar gösterge ekranına aktaran radar cihazıdır.

**SYLLABUS:
PROGRAM**

Eğitim boşluğunu doldurmak ve kursun hedefine ulaşması için gerekli eğitim konularını ve başlıklarını belirlemek için oluşturulan liste.

**TACTICAL AIR NAVIGATION:
TAKTİKSEL HAVA SEYRÜSEFERİ**

Yerde , gemide veya özel ekipmanlarla tesis edilmiş bir uçakta bulunan , pilota yönlenme ve mesafe bilgisi veren UHF kaydından yayın yapan radyo seyrüsefer sistemidir. (genelde askeri amaçlı kullanılır).

**TAIL WIND:
ARKA RÜZGAR**

Pistin uzunlamasına ekseninden 90 derece ya da daha fazla esen rüzgar.

**TAKE-OFF DISTANCE AVAILABLE, TODA:
MEVCUT KALKIŞ MESAFESİ**

Mevcutta bir aşma sahası varsa, bunun kalkış için koşu mesafesine eklenmesiyle oluşan mesafedir.

**TAKE-OFF RUN AVAILABLE, TORA:
KALKIŞ KOŞUSU İÇİN MEVCUT MESAFE**

Kalkan bir uçağın, yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli olarak ilan edilen pist uzunluğudur.

**TAKE-OFF RUNWAY:
KALKIŞ PİSTİ**

Sadece kalkış amaçlı kullanılan pistlerdir.

**TAXI, HOLDING POSITION:
TAKSİ BEKLEME POZİSYONU**

Taksi yapmakta olan uçak ve diğer araçların, pistten yeteri kadar uzaklıkta bekletilmeleri için belirtilmiş pozisyonudur.

**TAXIWAY:
TAKSİ YOLU**

Bir kara meydanında, uçakların taksi yapmaları için hazırlanmış ve havaalanının bir yeri ile diğer bir yeri arasında bağlantı sağlayabilme amacıyla belirlenmiş yoldur.

**TAXIWAY INTERSECTIONS:
TAKSİ YOLU KAVŞAĞI**

İki veya daha fazla taksi yolunun kesişmesidir.

**TAXIWAY STRIP:
TAKSİ YOLU ŞERİDİ**

Taksi yolunu içine alan ve takside olan bir uçağı muhafaza etmek ve rule kaçırarak taksi yolu dışına çıkması halinde zarar görme riskini azaltmak için kullanılan bir sahadır.

**TECHNICAL AND OPERATING MONITOR (RMCS) :
TEKNİK VE OPERASYONEL MONİTÖR**

İstasyon, RDP ve FDP sistemlerinin tüm mevcut durumlarını görebilme ve istasyondaki sistemleri uzaktan kumanda etme imkanı veren bir kongodur.

**TERMINAL ATC AUTOMATIC:
TERMINAL HAVA TRAFİK KONTROLÜ OTOMASYONU**

Uzman tavsiyeleri ile Hava Trafik Kontrollerine otomasyon fonksiyonların da yardım sağlama programı.

**TERMINAL APPROACH RADAR:
YAKLAŞMA RADARI**

Yaklaşma sahası için kullanılan gözlem radarı 60 NM (110 km) ile sınırlı bir menzile sahiptir.

**TERMINAL AREA:
TERMINAL SAHASI**

Havaalanı trafik kontrol hizmeti veya yaklaşma kontrol hizmeti için kullanılan tanımlı bir sahadır.

**TERMINAL CONTROL AREA:
TERMINAL KONTROL SAHASI**

Bir veya daha fazla hava alanını kapsayan , ATS yollarıyla tanımlı bir saha.

**TIME NAVIGATION:
ZAMAN SEYRÜSEFERİ**

Seyrüsefer boyutuna zaman faktörünün de katılarak 4 boyutlu olarak kullanılmasıdır.

**THRESHOLD:
PİST EŞİK NOKTASI**

Pistin (iniş amaçlı kullanılırken) başlangıç bölümü.

**TOTAL ESTIMATED ELAPSED TIME:
TAHMİNİ GEÇEN TOPLAM ZAMAN**

IFR uçuşlar için, kalkıştan belirli bir noktaya varıncaya kadar geçen tahmini toplam zaman.

VFR uçuşlar için kalkıştan varış meydanına kadar geçen tahmini toplam zaman.

TOUCH AND GO:

Bir uçağın durmadan ya da pisti terk etmeden inişi ve müteakiben kalkışı.

**TOUCHDOWN ZONE:
KONMA BÖLGESİ**

Pist eşiğinin ilerisinde bulunan ve iniş sırasında piste ilk temas etmek istenilen bölge.

**TOUCHDOWN ZONE ELEVATION:
KONMA BÖLGESİ YÜKSEKLİĞİ**

İniş yüzeyinin (deniz mesafesinden) en yüksek değeri.

**TOWER CONTROL:
MEYDAN KONTROL**

İniş- kalkış trafiklerine ve meydan civarındaki diğer trafikleri hava trafik kontrol hizmetinin verilmesi ile sorumlu ünite.

**TRACK:
ROTA**

Bir uçağın uçuş güzergahının derece bazında dünya yüzeyine yansıyan uçuş yoludur.

TRACON:

FAA tarafından hizmetin verildiği Terminal radar Yaklaşma Kontrol

**TRAFFIC:
TRAFİK**

a- Bir Kontrolör tarafından radarda tanımlanarak ayırma işlemini koordine etmesi amacıyla kullanılan terimdir.

b- Hava Trafik Kontrol tarafından bir ya da birden fazla uçağı ifade etmek amacıyla kullanılan terim.

**TRAFFIC ADVISORY:
TRAFİK İKAZI**

Pilota, sorun teşkil edebilecek trafiğin bilgisini veren sistem.

TRAFFIC ALERT AND COLLISION AVOIDANCE SYSTEM

Trafik ikazı ve çarpışmayı önleyici sistem.

**TRAFFIC IN SIGHT:
TRAFİK TAKİP EDİLİYOR**

Pilotlar tarafından Kontrolöre ilgili trafiğin takip edildiğini belirtmek için kullanılan terim.

**TRAFFIC MANAGEMENT UNIT:
TRAFİK İDARE (İŞLETME) ÜNİTESİ**

Aktif Hava Trafik Hizmeti vermekten sorumlu ünite.

**TRAINEE AIR TRAFFIC CONTROLLER:
EĞİTİLEN HAVA TRAFİK KONTROLÖRÜ**

Hava Trafik Kontrolörü olabilmek için gerekli olan derece ve onayı alabilme konusunda eğitilen adaylar.

**TRAJECTORY:
YÖRÜNGE**

Uçağın coğrafi olarak, irtifa ve zaman bilgilerini de içeren 4 boyutlu tanımlanması.

**TRANSFERRING AIR TRAFFIC SERVICE UNIT:
HAVA TRAFİK HİZMETİNİN TRANSFERİ**

Uçağın kontrol sorumluluğunun bir ATC ünitesinden diğerine devir edilmesi.

**TRANSFERRING UNIT/CONTROLLER:
TRANSFER EDEN ÜNİTE/KONTROLÖR**

Bir uçağa Hava Trafik Kontrol Hizmeti sağlarken, söz konusu uçağı diğer bir ünite/kontrolöre devreden ünite/kontrolör.

**TRANSITION TRAINING:
GEÇİŞ EĞİTİMİ**

Belirli simülasyon metotlarıyla, temel eğitim esnasında teorik bilgi ve anlama yeteneklerinin pratik uygulamalarla gerçekleştirilmesi.

TRANSPONDER:

Fonksiyonu otomatik sinyaller göndererek, soru-cevap mantığı ile sorgulamayı sağlamak olan, alıcı- verici cihazlarının ortak çalıştığı bir cihaz.

**TRUE AIRSPEED:
GERÇEK HAVA SÜRATİ**

Yoğunluk ve ısı etkileri de hesap edilerek , bir uçağın gerçek hava süratini ifade eden bir terim.

U**ULTRA HIGH FREQUENCY :**

ULTRA YÜKSEK FREKANS

300 Mhz ile 30 Ghz arasındaki frekansların tümü.

UNCLAIMED BAGGAGE:**SAHİPSİZ BAGAJ**

Havaalanına ulaştıktan sonra bir yolcu alınmamış bagaj.

UNIDENTIFIED BAGGAGE**TANIMLANMAMIŞ BAGAJ**

Havaalanında bagaj fişi olan veya olmayan, herhangi bir yolcu tarafından alınmamış sahibi bilinmeyen bagaj.

UNIVERSAL TIME COORDINATED :**EVRENSEL ZAMAN KOORDİNASYONU**

Bir saniye artışıyla ayarlanan ve sivil havacılıkta temel alınan otomatik zaman ölçüğüdür.

UNIT**BİRİM, ÜNİTE**

Bir hizmeti yerine getiren topluluğu belirtmek için kullanılır.

UPPER AIR CONTROL CENTRE:**ÜST HAVA KONTROL MERKEZİ**

Yüksek irtifa değerlerinde tanımlanan bir hava sahasındaki uçakların ayırma sorumluluğunu üstlenmiş bir hava trafik kontrol birimidir.

URGENCY:**ACİLİYET**

Hava aracı veya diğer araçlar ile içlerindeki ya da civarındaki insanların güvenliği ile ilgili durumu belirtmek için kullanılır. Anında müdahale gerektirmez.

VALIDITY :**GEÇERLİLİK**

Bir durumun tanımlanmasında kullanılan modellerin, teorilerin veya verilerin doğruluğu yada uygulanan bir test veya yapılan bir ölçümün doğruluğu olarak tanımlanır.

VARIABLE:**DEĞİŞKENLİK**

Belirlenen bir değerler seti arasından her hangi bir değeri üzerine alabilen nicelik olarak tanımlanır.

VECTOR:**VEKTÖR**

Radar ile seyrüsefer yardımı sağlamak amacıyla hava aracına verilen uçuş başı (radar yardımı ile yönlendirmek).

VERIFY:**DOĞRULA(MAK), TEYİT ETTİRMEK**

Bir bilgiyi teyit ettirmek amacıyla istekte bulunmak. Örnek; "verify assigned altitude." Tahsis edilen irtifayı doğrulayın.

**VERIFY SPECIFIC DIRECTION OF TAKEOFF (OR TURNS AFTER TAKEOFF):
KALKIŞ YÖNÜNÜ DOĞRULAYIN (TEYİT EDİN)**

Hava Trafik Kontrol Ünitesi tarafından hava aracının kalkış yönünü ya da kalkıştan sonra döneceği yönü doğrulamak amacıyla kullanılır. Normalde Meydan Kontrol Kulesi bulunmayan hava alanlarından IFR kalkacak trafikler için kullanılır. Pilot ile direkt muhaberenin sağlanamadığı durumlarda FSS , dispeç aracılığıyla veya benzeri yollarla söz konusu bilgi istenebilir

**VELOCITY ERROR:
HIZ HATASI**

Bir hedefin gerçek yer hızı ile izleyici tarafından hesaplanan yer hızı arasındaki farklılıktır.

**VERTICAL DEVIATION:
DİKEY SAPMA**

Bir uçağın dikey profilde aşağı veya yukarı doğru yaptığı kaçınma hareketidir.

**VERTICAL SEPARATION:
DİKEY AYIRMA**

Değişik irtifa ya da uçuş seviyeleri tahsis edilmek suretiyle sağlanan ayırma. [ICAO]-hava araçları arasında dikey mesafe birimleri ile ifade edilen ayırma.

**VERTICAL TAKEOFF AND LANDING AIRCRAFT:
DİKEY İNİŞ / KALKIŞ YAPAN HAVA ARACI**

Kalkış ve iniş için çok kısa pistleri veya küçük sahaları kullanarak dikey tırmanma ve/veya alçalma yapabilen hava aracı.Bu tür hava araçlarına helikopterler de dahil olmakla birlikte, söz konusu hava araçları sadece helikopterlerle sınırlı değildir.

**VERY HIGH FREQUENCY:
ÇOK YÜKSEK FREKANSLAR**

30 ile 300 Mhz arasındaki frekansların tümü.

**VERY LOW FREQUENCY:
ÇOK DÜŞÜK FREKANSLAR**

3 ile 30 Mhz arasındaki frekansların tümü.

**VFR AIRCRAFT:
VFR HAVA ARACI**

Uçuşunu görerek uçuş kurallarına göre yapan hava aracı.

**VFR CONDITIONS:
VFR ŞARTLAR**

Görerek uçuş kurallarına göre uçuş için belirlenmiş minimum değerlere eşit ya da bu değerlerden daha iyi hava durumu koşulları.

**VISIBILITY:
GÖRÜŞ, RÜYET**

Atmosfer koşullarına göre saptanan ve uzaklık birimleriyle belirtilen, gündüzleri göze çarpan aydınlatılmamış nesnelere ve geceleri göze çarpan aydınlatılmış nesnelere görüp tanıyabilme yeteneği.

Flight Visibility (Uçuş görüşü) : Uçuş süresince kokpitten ön tarafa doğru görüş.

Ground Visibility (yer görüşü) : Yetkili bir rasetçi tarafından tespit edilen hava alanında ki görüş

Runway Visual Range [RVR] (pist görüşü) : Pist merkez hattı üzerindeki bir uçağın pilotu tarafından, pist yüzey işaretlerinin veya pisti ya da merkez hattını belirleyen ışıkların görülebildiği mesafe.

VISUAL APPROACH:

GÖREREK YAKLAŞMA

Aletle yaklaşma yönteminin bir bölümü ya da tümü tamamlanmadığında IFR uçan hava aracının araziye (yere nazaran görsel referanslarla) görerek gerçekleştirdiği yaklaşma.

VISUAL HOLDING:

GÖREREK BEKLEME

Havadan kolayca seçilebilen belirlenmiş bir coğrafi fix üzerinde yapılan bekleme.

VISUAL FLIGHT RULES (VFR):

GÖREREK UÇUŞ KURALLARI

Açık hava koşullarında, bir uçağın yeri görerek seyrüseferine devam etmesine izin verilen kurallardır.

VISUAL METEOROLOGICAL CONDITIONS:

GÖREREK METEOROLOJİK KOŞULLAR

Bir uçağa göre kontrol ve seyrüsefer olanağı tanıyan yeterli görüş mesafesi bulunan meteorolojik şartlardır.

VOR:

Yer tabanlı elektronik seyrüsefer yardımcısı. çok yüksek frekans manyetik kuzeye göre düzenlenmiş 360 derecelik seyrüsefer sinyali yayınlar.VOR'lar mors kodunda kendilerini tanıttıcı sinyal yayınlarlar.Bunlara ilaveten sesli tanıttıcı özellikleri de olabilir ki bu özelliği FSS ya da ATC tarafından pilotlara verilecek talimatların iletilmesi amacıyla da kullanılabilir.

VORTAC:

Aynı noktada eşlenik çalışan VOR ve TACAN cihazlarından oluşan sisteme verilen ad.

W

WAKE TURBULENCE:

KUYRUK TÜRBÜLANSI

Atmosferde bir hava aracının geçişinden kaynaklanan doğa olayları. İtme kuvveti akıntısı türbülansını, girdapları, jet rüzgarını, tepkili motor rüzgârını, pervane rüzgârını ve havada ve yerde motor rüzgârını kapsayan bir terimdir.

WARNING :
UYARI

Bir hareketin tanınma ve doğrulanma işlemlerinden oluşan haber verme sistemidir.

WAY- POINT :
YOL NOKTASI

Bir uçağın uçuş yolu yada saha seyrüsefer rotasını belirlemek için kullanılan özel coğrafi yer.

WEATHER OFFICE:
METEOROLOJİK OFİS

Uçuş bilgi işleme sistemine meteorolojik bilgi sağlayan dış merkez.

WILCO:

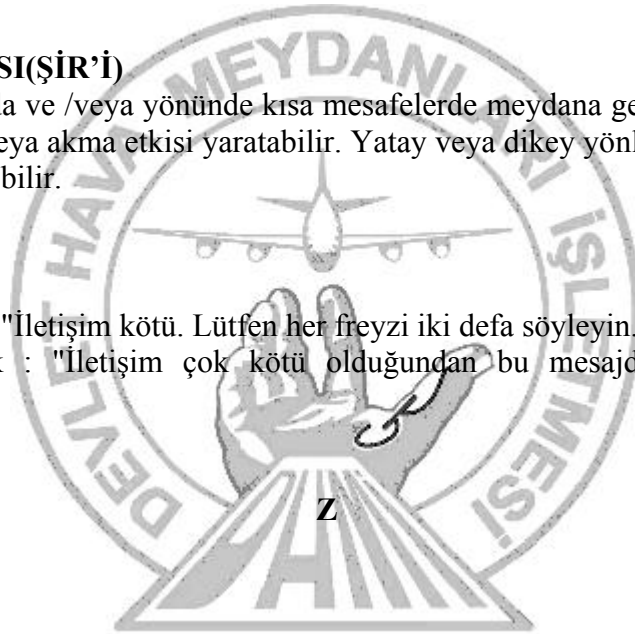
Mesajınızı aldım , anladım ve uygulayacağım anlamına gelen bir deyim.

WIND SHEAR:
RÜZGAR KIRILMASI(ŞİR'İ)

Rüzgarın hızında ve /veya yönünde kısa mesafelerde meydana gelen ani değişiklikler. Bu değişiklikler yırtılma veya akma etkisi yaratabilir. Yatay veya dikey yönlerde ya da aynı anda her iki yönde birden görülebilir.

WORDS TWICE:
İKİ KERE

- İstek olarak : "İletişim kötü. Lütfen her freyzi iki defa söyleyin."
- Bilgi olarak : "İletişim çok kötü olduğundan bu mesajdaki her ifade iki defa söylenecektir."

ZERO MODE A:
SIFIR MOD A

0000 ile gösterilen geçersiz mod A.